

Vammaispalvelut 2019 – Kuntakyselyn osaraportti

Vammaispalvelujen palvelutarpeisiin vastaamisessa haasteita

PÄÄLÖYDÖKSET

- Määräaikojen seurannan ja palvelujen järjestämisen arvioitiin vaikeutuneen vuonna 2019 vuoteen 2016 verrattuna.
- Monet kunnat vastasivat, että vaikeudet johtuivat usein resursien vähyydestä, saatavuudesta tai sopivuudesta.
- Kuljetuspalveluissa liikennepalvelulain voimaantumisen arvioitiin vaikuttaneen palvelujen saatavuuteen.
- Eniten haasteita nähtiin olevan henkilökohtaisen avun järjestämisessä.
- Vuonna 2019 kunta oli antanut palvelusetelin avustajapalvelujen hankkimista varten 23 prosentille asiakkaista kun vastaava luku vuonna 2016 oli 10 prosentille asiakkaista.

Vammaispalvelujen kuntakyselyssä on seurattu vammaispalvelulain mukaisten määräaikojen toteutumista. Vuotta 2019 koskevaan kyselyyn vastanneet kunnat arvioivat, että palvelusuunnitelman laatiminen ilman aiheetonta viivytystä aiheutti eniten vaikeuksia.

Määräaikojen noudattamisen vaikeuksien kerrottiin usein johtuvan vammaissosiaalityön henkilöstön vähyydestä suhteessa hakemus- ja asiakasmääriin. Henkilöstössä oli vaihtuvuutta ja saatavuusongelmia. Sairaus- ja vuosilomat aiheuttivat myös vaikeuksia.

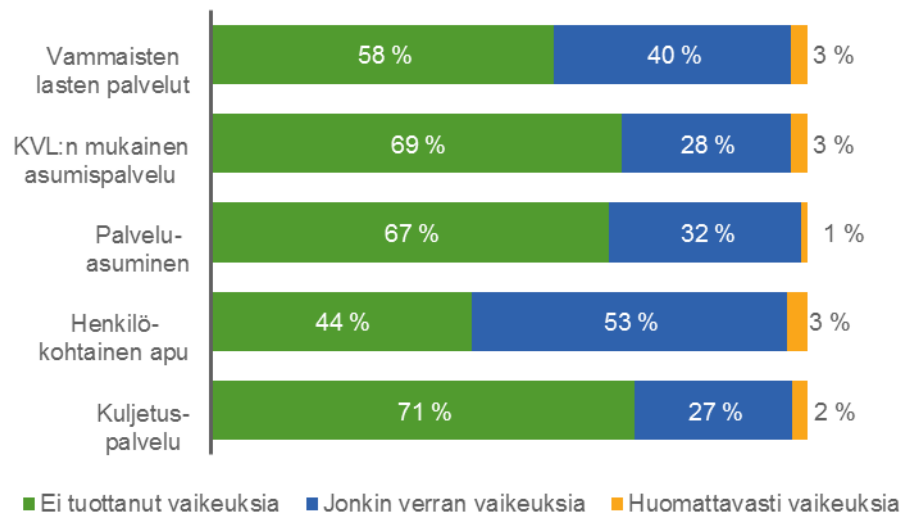
Vammaispalvelujen kuntakyselyssä on seurattu vammaispalvelujen järjestämistä. Kyselyyn vastanneet kunnat arvioivat, että henkilökohtaisen avun, kuljetuspalvelujen ja palveluasumisen järjestämisen vaikeudet olivat lisääntyneet.

Palvelujen saatavuudessa, sopivuudessa, laadussa, toimivuudessa sekä palvelujen tuottamisessa oli haasteita. Palveluvalikoimaa ei joko ollut, tai se oli pieni ja kapea.

Eniten vaikeuksia oli järjestää henkilökohtaisen avun palveluita. Noin 56 prosenttia kyselyyn vastanneista kunnista arvioi, että niillä oli jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia järjestää palveluita.

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä on kasvanut viimeisten vuosikymmenten ajan. Pienempiä tuntimääriä saavien asiakkaiden osuus on kasvanut ja erilaisten järjestämistapojen käyttäminen on monipuolistunut.

Kuvio 1. Vammaispalvelujen järjestämisen toteutuminen v. 2019, % vastanneista kunnista

Sisällysluettelo

Vammaispalvelulain mukaisten määräaikojen seuranta	3
Päätökset ja palvelusuunnitelmat.....	11
Vammaispalvelujen asiakkaat	11
Henkilökohtainen apu.....	12
Päivätoiminta	15
Vammaisuuden perusteella myönnettyt palvelut.....	17
Käsitteet ja määritelmät.....	19
Liitetaulukot	21
Laatuseloste	23

Taustaa

Vuosittain kerättävissä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sosiaalipalvelujen toimintatilastossa ja Tilastokeskuksen Kuntatalous-tilastossa kerätään tietoja vammaispalveluista.

Tämän lisäksi THL on pyytänyt kunnilta kolmen vuoden välein täydentävää tietoa vammaispalvelujen järjestämisestä osana sosiaalipalvelujen kuntakyselyä. Osaan kysymyksiä vastataan arvioiden ja osaan tilastotietoja toimittamalla.

Vammaispalvelut 2019 – kuntakyselyn osaraportin tarkoituksena on tuottaa tietoa ja parantaa kokonaisnäkemyksiä vammaispalvelujen tilanteesta, palvelutarpeesta sekä resursoinnista.

Vammaisten henkilöiden käyttämistä palveluista on yhä edelleen haastavaa saada kokonaiskuvaa. Vammaiset henkilöt käyttävät eri palveluja ja näitä palvelua koskevat tiedot ovat usein eri asiakastietojärjestelmissä.

Toimitettujen tietojen laatuksymyksiä käydään läpi enemmän raportin laatuselosteessa.

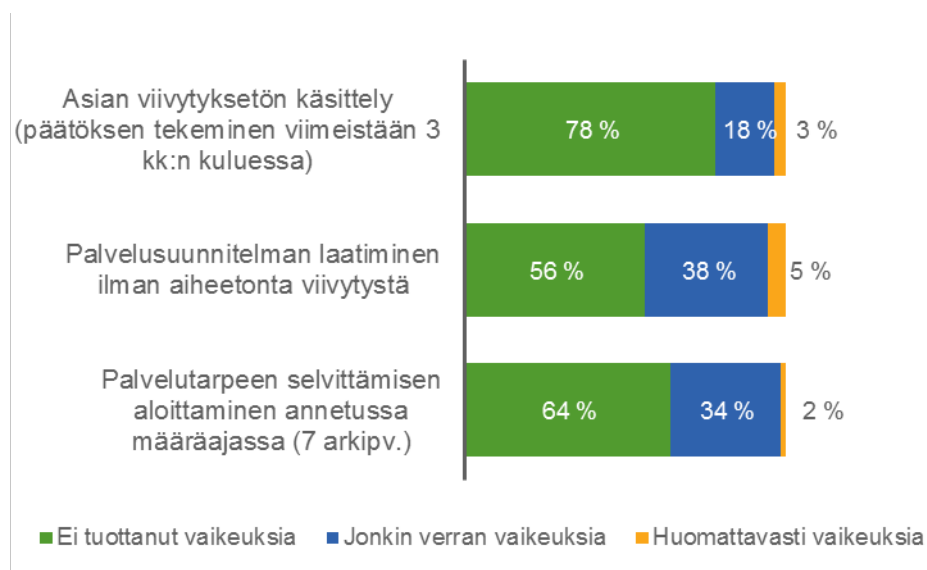
Vammaispalvelulain mukaisten määräaikojen seuranta

Vuonna 2009 voimaan tullessa vammaispalvelulain ([VPL 380/1987](#)) muutoksessa säädettiin vammaispalvelujen määräajoista. Vammaispalvelujen kuntakyselyssä on seurattu vammaispalvelulain mukaisten määräaikojen toteutumista vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019. (Liitetaulukot 1, 2, 3). Lisäksi vuoden 2019 kyselyssä kysyttiin seuraako kunta vammaispalvelulain mukaisia määräaikoja ja jos seuraa niin mikä oli keskimääräinen käsittelyaika. (Liitetaulukot 4–5.)

Määräaikoja koskeviin kysymyksiin vastasi 294 kuntaa. Vuonna 2019 noin 36 prosentilla kunnista oli jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia palvelutarpeen selvittämisen aloittamisessa annetussa määräajassa (7 arkipäivää). (Kuvio 2, liitetaulukko 1). Palvelusuunnitelman laatiminen ilman aiheetonta viivytystä aiheutti eniten määräajassa pysymisen vaikeuksia. Noin 43 prosenttia vastanneista kunnista vastasi, että palvelusuunnitelman laatiminen ilman aiheetonta viivytystä aiheutti jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia. (Kuvio 2, liitetaulukko 2.)

Noin 21 prosenttia kunnista vastasi, että asian viivytyksetön käsittely eli päätöksen tekeminen viimeistään kolmen kuukauden kuluttua aiheutti jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia. (Kuvio 2, liitetaulukko 3.)

Kuvio 2. Vammaispalvelulain mukaisten määräaikojen toteutuminen kunnissa vuonna 2019, % vastanneista kunnista

Määräaikojen seuranta koskevaan kysymykseen vastanneista kunnista noin 57 prosenttia seurasi määräaikoja. Noin 27 prosenttia seurasi määräaikoja osittain ja noin 16 prosenttia ei seurannut määräaikoja. (Liitetaulukko 4.)

Lisätietoja vammaispalvelulain mukaisten päätösten käsittelyajoista toimitti 115 kuntaa.¹ Suuri osa kunnista ei seurannut keskimääräisen käsittelyajan toteutumista. Sen sijaan seurattiin melko yleisesti, ettei lain mukainen 90 päivän käsittelyaika ylity.

Monessa kunnassa työntekijä itse vastasi määräaikojen toteutumisesta ja seurannasta. Kerrottiin, että seuranta tehtiin esimerkiksi viikoittaisten palveluohjaajien tiimien avulla, jolloin seurattiin töiden prosesseja ja määräajoissa pysymistä tai että seuranta tehtiin pistokokein. Kerrottiin myös, että käsittelyaikoja saatettiin seurata koko prosessin osalta

¹ Moni kunta ilmoitti, että ei pystynyt tuottamaan tietoa vammaispalvelulain mukaisten päätösten keskimääräisestä käsittelyajasta. Lisää tietoja kysytyjen tilastotietojen tietopöimintojen haasteista laatuselosteessa sivulla 25.

tai osittain. Käsittelyaikoja seurattiin vireillepanosta selvitykseen ja vireillepanosta päätökseen tai seurattiin selvityksen tai palvelusuunnitelman valmistumisaikoja.

Seurattiin myös mediaania. Yksi kuntayhtymä ilmoitti, että käsittelyajan seuranta oli keskitetty kuntayhtymälle, jolloin seurattiin kuinka monta prosenttia päätöksistä tehtiin kuntayhtymässä 90 päivän sisällä. Yksi kunta ilmoitti, että tieto siitä, kuinka monta prosenttia hakemuksista on käsitelty lakisääteisessä ajassa, löytyy kunnan verkkosivuilta.

Moni kunta ilmoitti, että tietoa käsittelyajasta hakemuksesta päätökseen ei saada asiakastietojärjestelmästä. Koska asiakastietojärjestelmissä ei ollut automaattista ohjelmassa olevaa seurantaa, työntekijät itse seurasivat määräaikoja hakemusten perusteella esimerkiksi käsin, asiakastietojärjestelmän tehtävälialta tai hälytyksellä.

Yhteensä 42 kuntaa toimitti tiedot keskimääräisistä käsittelyajasta koskevaan kysymyskohtaan. Vaihteluväli keskimääräisten käsittelyaikojen välillä oli suuri, 0–90 vuorokautta. (Liitetaulukko 5.). Kunnista 24 toimitti tiedon lisätietokohdassa siinä muodossa, missä kunta seurasi käsittelyaikoja.

Kuntia pyydettiin kertomaan lisätiedoissa, mistä vaikeudet määräaikojen noudattamisessa järjestämisessä johtuivat. Hyvin usein syy oli vammaissosiaalityön resurssien vähyys päätöksentekoprosessissa ja runsaat hakemus- ja asiakasmäärät.

Sosiaalityöntekijöissä oli vaihtuvuutta, vajetta ja saatavuusongelmia. Sopivia työntekijöitä ei saatu yrityksistä huolimatta. Pitkät sairaus- ja vuosilomat, erityisesti jos sijaisia ei paljattu ja työntekijät sijaistivat toisiaan aiheuttivat hakemusten ruuhkautumista ja määräajassa pysymisen haasteita.

Henkilöstömuutokset ja muutokset muissa palveluissa (esimerkiksi kuljetuspalvelut ja omaishoito) aiheuttivat viivästyksiä ja määräajoissa pysyminen vaikeutui. Kuntien vastauksista kävi ilmi, että vammaispalvelujen päätöksentekoprosessi on laaja-alainen ja vaatii priorisointia ja eri aikataulujen yhteensovittamista. Pienissä kunnissa yksi henkilö saattoi vastata laajasta sosiaalityön kentästä ja eri työtehtävien kiireellisyys ja määräajat (mm. toimeentulotuen) vaikeuttivat priorisointia.

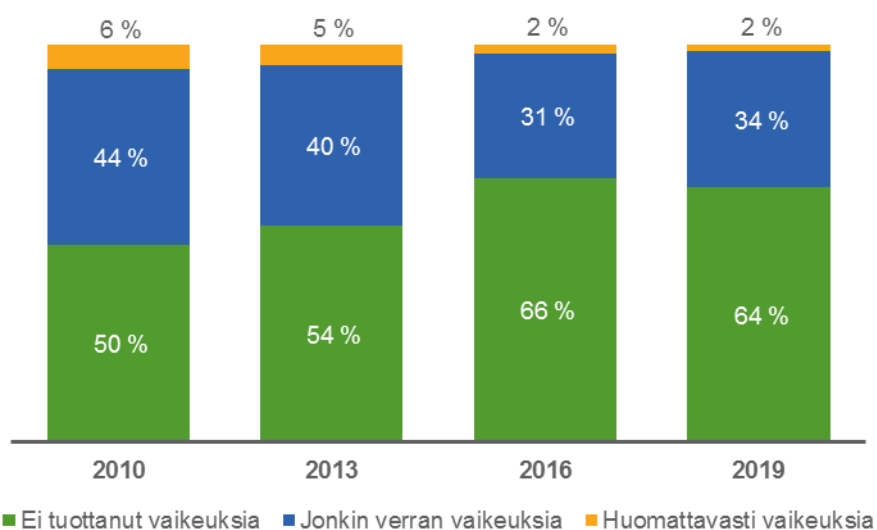
Vammaispalvelulain mukaisen palvelutarpeen selvittämisen aloittaminen

Vammaispalvelulain ([VPL 380/1987 3 a § 1](#)) mukaan palvelutarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä siitä kun yhteydenotto kuntaan palvelujen saamiseksi on tullut. Säännös täydentää sosiaalihuoltolain ([SHL 1401/2014 36 §](#):ää sosiaalipalvelujen tarpeen arvioinnin määräajoista.

Noin kahdelle kolmasosalle eli 188 kunnalle kyselyyn vastanneista kunnista vammaispalvelulain mukaisen palvelutarpeen selvittämisen aloittaminen ei tuottanut vaikeuksia vuonna 2019. Osuus pieneni hieman verrattuna vuoteen 2016. (Kuvio 3, liitetaulukko 1.)

Vuonna 2019 jonkin verran palvelutarpeen selvittämisen aloittamisessa annetussa määräajassa oli 101 kunnalla ja huomattavasti vaikeuksia oli viidellä kunnalla. Huomattavasti vaikeuksia ilmoittaneiden kuntien määrä on vähentynyt yhtäjaksoisesti vuodesta 2010 vuoteen 2019. (Kuvio 3, Liitetaulukko 1.)

Kuvio 3. Vammaispalvelulain mukaisen palvelutarpeen selvittämisen aloittamisen toteutuminen kunnissa vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019, % vastanneista kunnista

Kysymykseen lisätietoja toimitti 94 kuntaa. Lisätiedoista kävi ilmi muun muassa, että palvelutarpeen selvittämisen aloittaminen 7 arkipäivän sisällä vaati suurta priorisointia. Esimerkiksi yhteisten palaverien yhteensovittaminen palvelutarpeen arvioimiseksi ja kotikäyntien järjestäminen seitsemän arkipäivän sisällä tuotti vaikeuksia.

Aina hakemuksen saaneeseen asiakkaaseen ei saatu yhteyttä. Hakemus tai ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta on puutteellisesti täytetty. Osa kunnista vastasi, että ei-kiireellisten hakemusten ottaminen käsittelyyn 7 arkipäivän sisällä tuottaa vaikeuksia, koska työn priorisoinnissa kiireellisten haastavien tilanteiden hoito meni edelle.

Vammaispalvelulain mukaisen palvelusuunnitelman laatiminen ilman aiheutonta viivytystä

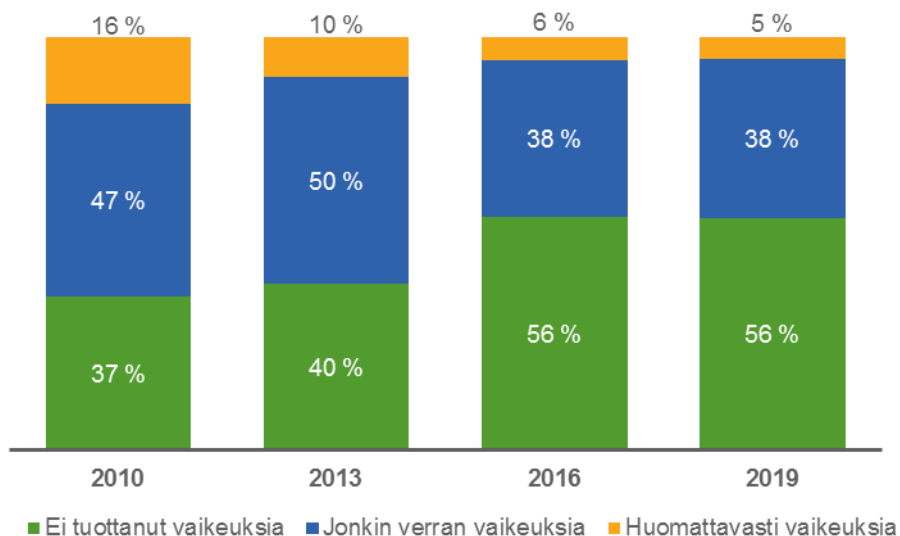
Palvelutarpeen selvittäminen on osa yksilöllisen palvelusuunnitelman valmistelua. Vammaispalvelulain ([VPL 380/1987 3 a § 2](#)) mukaan palvelusuunnitelma on laadittava ilman aiheutonta viivytystä.

Vuonna 2019 palvelusuunnitelman laatiminen ilman aiheutonta viivytystä ei tuottanut vaikeuksia 56 prosentille eli 165 kyselyyn vastanneista kunnista. Osuus on kasvanut yhtäjaksoisesti 37 prosentista 56 prosenttiin vuoteen 2016 saakka ja pysyi samana vuonna 2019. (Kuvio 4, liitetaulukko 2.)

Vuonna 2019 yhteensä noin 44 prosenttia kyselyyn vastanneista kunnista ilmoitti, palvelusuunnitelman laatiminen ilman aiheutonta viivytystä tuotti jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia. Vuonna 2016 vastaava luku oli 42 prosenttia. Yhteensä 113 kuntaa vastasi, että palvelusuunnitelman laatiminen ilman aiheutonta viivytystä tuotti jonkin verran vaikeuksia ja viisi, että huomattavasti vaikeuksia. (Kuvio 4, liitetaulukko 2.)

Lisätietoja kysymykseen toimitti 114 kuntaa. Kuntien toimittamista lisätiedoista kävi ilmi, että palvelusuunnitelman laatimisessa oli vaikeuksia usein samoista syistä kuin palvelutarpeen selvittämisen aloittamisessa. Työntekijöitä oli liian vähän suhteessa asiakasmääriin. Henkilöresurssi, -mitoitus, ja -pula sekä henkilöstön vaihtuvuus ja saatavuus olivat yleisiä vastauksia. Kerrottiin myös, että haasteellinen työnkuva ja -jako sekä pitkät sairaus- ja vuosilomat vaikeuttivat määräjassa pysymistä ja palvelusuunnitelman laatimista.

Kuvio 4. Vammaispalvelulain mukaisen palvelusuunnitelman laatimisen toteutuminen määräajassa kunnissa vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019, % vastanneista kunnista

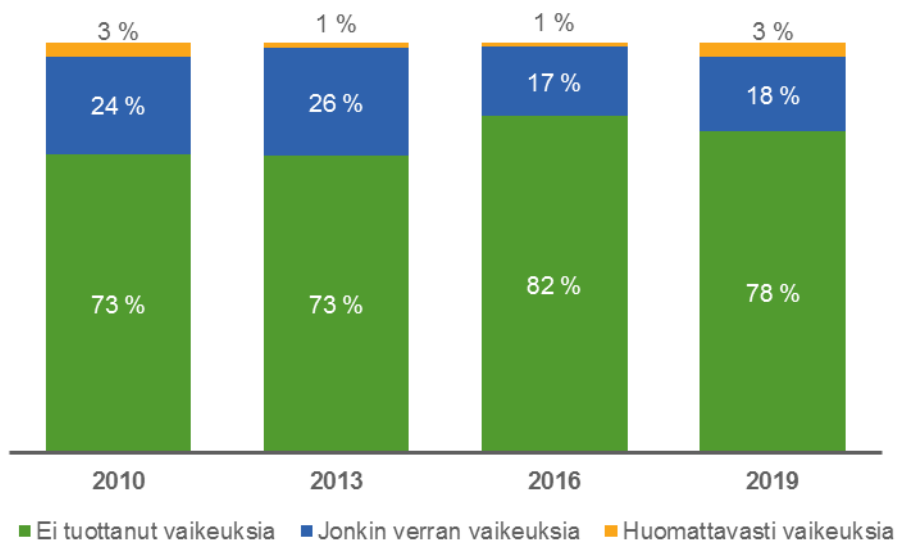

Vammaispalvelulain mukainen asian päätös viimeistään kolmen kuukauden kuluessa yhteydenotosta

Lain ([VPL 380/1987 3 a § 3](#)) mukaan enimmäisaika päätösten tekemiselle on kolme kuukautta palvelun tai tukitoimen hakemisesta, jollei asian selvittäminen erityisestä syystä vaadi pitempää käsittelyaikaa.

Vuonna 2019 päätöksen tekeminen ilman aiheetonta viivytystä ei tuottanut vaikeuksia 78 prosentille eli 230 kyselyyn vastanneista kunnista. Osuus väheni vuodesta 2016 neljällä prosenttiyksiköllä. Vuosina 2010 ja 2013 päätösten tekeminen ilman aiheetonta viivytystä ei tuottanut vaikeuksia 73 prosentille kyselyyn vastanneista kunnista. (Kuvio 5, liitetaulukko 3.)

Kuvio 5. Vammaispalvelulain mukaisen asian päätös kolmen kuukauden kuluessa yhteydenotosta kunnissa vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019, % vastanneista kunnista

Vuonna 2019 yhteensä noin 22 prosenttia kyselyyn vastanneista kunnista ilmoitti, päätöksen tekeminen kolmen kuukauden kuluessa yhteydenotosta tuotti jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia. Vuonna 2016 vastaava luku oli 18 prosenttia. Yhteensä 54 kuntaa vastasi, että palvelusuunnitelman laatiminen ilman aiheetonta viivytystä tuotti jonkin verran vaikeuksia ja kymmenen, että huomattavasti vaikeuksia. (Kuvio 5, liitetaulukko 3.)

Lisätietoja kysymykseen toimitti 115 kuntaa. Kuntien antamista lisätiedoista kävi ilmi, että vammaispalvelun päätöksenteon määräajoista noudattamisen vaikeudet olivat pitkälti samoja kuin palvelusuunnitelman selvittämisen ja laatimisen vaikeudet. Henkilöstöresurssit, -vaje ja mitoitus mainittiin useassa vastauksessa.

Osa vastaajista kertoi, että muissa palveluissa tapahtuneet muutokset ja niiden päätösten päivittäminen (esim. omaishoito ja kuljetuspalvelut) ruuhkauttivat päätöksenteon. Lisäksi kerrottiin, että viivästymiset saattoivat johtua päätöksenteossa tarvittavien tietojen puuttumisesta. Asiakkaat eivät esimerkiksi toimittaneet päätöksenteossa tarvittavien hakemuksen lisäliitteitä ajoissa.

Vammaispalvelujen järjestäminen

Kuntakyselyssä on seurattu vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun, henkilökoh-taisen avun ja palveluasumisen järjestämisen toteutumista vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019. (Kuvio 1, liitetaulukot 6–8.)

Vuoden 2019 kyselyssä kysyttiin lisäksi kehitysvammalain mukaisten asumispalvelujen järjestämisen ja vammaisten lasten tarvitsemien palvelujen järjestämisen vaikeuksista. (Kuvio 1, liitetaulukot 9–10.)

Kyselyyn vastanneet kunnat arvioivat, että niillä oli eniten vaikeuksia järjestää henkilökoh-taisen avun palveluita. Noin 56 prosenttia kyselyyn vastanneista kunnista arvioi, että niillä oli jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia järjestää palveluita. (Kuvio 1, liitetaulukko 7.)

Vammaisten lasten palvelujen järjestämisessä nähtiin olevan toiseksi eniten vaikeuksia. Noin 41 prosentilla kyselyyn vastanneista kunnista oli jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia järjestää vammaisten lasten palveluita. (Kuvio 1, liitetaulukko 10). Kolmanneksi eniten (33 %) vaikeuksia oli järjestää vammaispalvelulain mukaisia palveluasumisen palveluita. (Kuvio 1, liitetaulukko 8.)

Noin 31 prosentilla kunnista oli vaikeuksia järjestää kehitysvammalain mukaisia palveluasumisen palveluja (Kuvio 1, liitetaulukko 9). Jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia järjestää kuljetuspalveluita oli 29 prosentilla kunnista (Kuvio 1, liitetaulukko 6.)

Kuljetuspalvelujen järjestäminen kunnissa

Kuljetuspalvelu on asiakasmäärältään suurin vammaispalvelulain mukainen palvelu. Sosiaalipalvelujen toimintatilaston mukaan vuonna 2019 kuljetuspalvelua käytti noin 90 400 asiakasta ².

Vammaispalvelujen kuntakyselyssä kuljetuspalveluiden järjestämistä koskevan kysymys on kysytty tämän kyselyn osana vuodesta 2007 lähtien. Vuonna 2019 kysymykseen vastasi 297 kuntaa. (Kuvio 6, liitetaulukko 6.)

Kyselyyn vastanneista kunnista 71 prosenttia eli 211 kuntaa ilmoitti että niillä ei ollut vaikeuksia järjestää kuljetuspalveluita. Osuus laski 25 prosenttiyksikköä verrattuna vuoteen 2016.(Kuvio 6, liitetaulukko 6.)

Kysymykseen vastanneista kunnista 27 prosenttia arvioi, että niillä oli jonkin verran vaikeuksia järjestää kuljetuspalveluita vuonna 2019. Seitsemän kuntaa arvioi, että niillä oli huomattavia vaikeuksia järjestää kuljetuspalveluita. Aiempana kahtena seurantakertana huomattavasti vaikeuksia arvioineita kuntia ei ollut. (Kuvio 6, liitetaulukko 6.)

Kuljetuspalvelujen järjestämisen haasteita

Kuntien ilmoittamien lisätietojen perusteella kuljetuspalvelujen ongelmat johtuivat monenlaisista kuljetuspalvelujen saatavuusongelmista.

Kuntien vastauksista kävi ilmi, että mm. kuljetuspalvelun laadussa, saatavuudessa ja toimivuudessa oli puutteita. Osa kunnista ilmoitti, että asiakkaat olivat tyytymättömiä saamiinsa palveluihin.

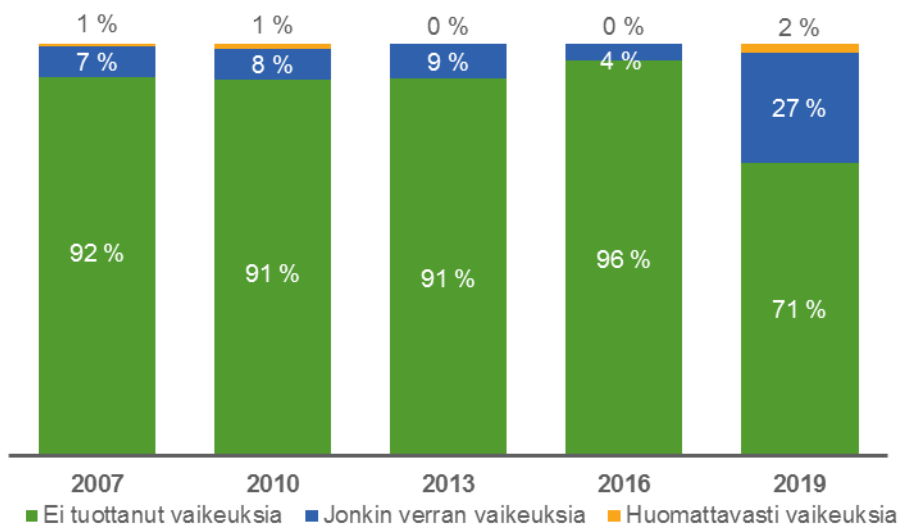
Liikennepalvelulain ([320/2017](#)) muutosten nähtiin vaikuttaneen asiakkaisiin, kuljetusten välittämiseen ja kuljetuspalvelujen laatuun ja kustannuksiin.

Osassa kuntia oli järjestetty toimintoja uudelleen esim. kilpailuttamalla palvelujen tuottaminen ja välittäminen. Kunnissa oli tehty myös reklaamaatioita palveluntuottajalle, jotta palvelujen laatu paranisi.

Kysytyjen palvelujen järjestämisen vaikeuksista vähiten palvelujen järjestämisen vaikeuksia nähtiin kuitenkin olevan kuljetuspalveluissa.

² Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakasmäärän kasvusta lisätietoja Sotkanetin indikaattorin [3605](#) tiedoissa: [Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaat 2007-2019](#)

Kuvio 6. Kuljetuspalvelujen järjestäminen kunnissa vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019, % vastanneista kunnista

Lisätietoja kysymykseen toimitti 87 kuntaa. Kuntien ilmoittamien lisätietojen perusteella kuljetuspalvelujen ongelmat johtuivat useasti palvelujen saatavuudesta. Monet kunnat ilmoittivat, että kuljetuspalveluja ei ollut riittävästi saatavilla. Kilpailutuksessa ei tullut tarjouksia.

Kuljetuspalvelun laadussa ja toimivuudessa oli vaikeuksia. Taksien tilaamisissa oli vaikeuksia. Odotusajat olivat pitkiä ja kuljetuspalvelut eivät toimineet asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Liikennöitsijät olivat valikoivia, kiinni muissa ajoissa eikä heitä saatu tekemään ajoja tietyille alueille. Takseja ei ollut riittävästi tiettyinä aikoina (esim. koululais- ja Kela-kydyt ja suuret tapahtumat) ja päivystysaikoina, erityisesti iltaisin ja viikonloppuisin.

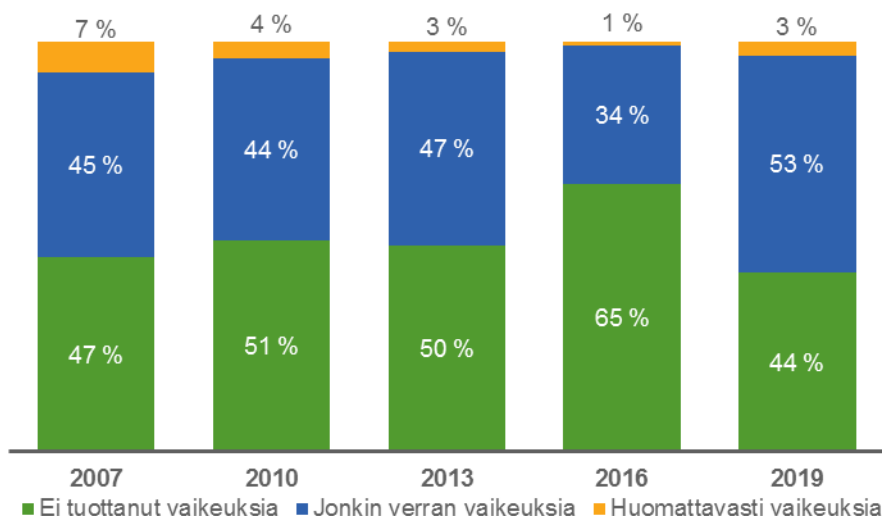
Liikennepalvelulain ([320/2017](#)) muutosten nähtiin lisänneen yllämainittuja vaikeuksia. Muutama kunnista ilmoitti, että palvelut olivat parantuneet liikennepalvelulain jälkeisten alkuvaiheiden jälkeen, koska kuljetuspalvelujen järjestämistä oli selvitetty ja kehitetty.

Henkilökohtaisen avun järjestäminen kunnissa

Vammaispalvelujen kuntakyselyn henkilökohtaisen avun järjestämistä koskevan kysymys on kysytty vuodesta 2007 lähtien viisi kertaa. Vuonna 2019 kysymykseen vastasi 295 kuntaa. (Kuvio 7, liitetaulukko 7.)

Henkilökohtaisen avun järjestämisen vaikeudet kasvoivat vuodesta 2016. Noin 56 prosenttia kunnista ilmoitti, että niillä oli jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia järjestää henkilökohtaisen avun palveluita kunnissa vuonna 2019. Vuonna 2016 vastaava osuus oli 35 prosenttia. (Kuvio 7, liitetaulukko 7.)

Kuvio 7. Henkilökohtaisen avun järjestäminen vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019, % vastanneista kunnista

Kunnat toimittivat eniten lisätietoja henkilökohtaisen avun järjestämisestä koskevaan kysymykseen. Lisätietoja toimitti 159 kuntaa eli 54 prosenttia kysymykseen vastanneista kunnista.

Kuntien ilmoittamien lisätietojen perusteella henkilökohtaisen avun ongelmat johtuivat usein siitä, että on vaikea löytää sopivia avustajia. Monet kunnat ilmoittivat, että avustajia on vaikea rekrytoida. Syiksi mainittiin alhainen palkkataso, vaativat työajat ja -tunnit, sekä osa-aikatyö tai työehtosopimus.

Avustajien vaihtuvuus on suurta. Sijaisuuksiin, osa-aikaistöihin, pieniin ja suuriin tuntimääriin ja yksilöllisiin tarpeisiin on kuntien vastausten mukaan vaikeaa löytää sopivia henkilöitä. Henkilökohtaisen avustajien rekrytoinnissa, riittävydessä ja sopivuudessa oli vaikeuksia hyvin monessa kunnassa, mutta erityisesti pienissä kunnissa, haja-asutusalueilla ja pitkien etäisyyksien kunnissa.

Useissa vastauksissa tuli esiin ostopalvelujen tuottamisen vaikeudet. Haasteiksi mainittiin myös mm. se, että palveluntuottajia oli liian vähän, vaihtoehtoja oli liian vähän tai palveluntuottajien kanssa oli erimielisyyksiä palvelujen tuottamisesta.

Vaikeuksia oli tietyllä tapaa tuotetuissa palveluissa tai järjestämistavasta riippumatta osassa kuntia jatkuvasti. Kuntien vastauksista kävi ilmi, että eri järjestämistavoilla järjestetyt palvelut vaativat eri asianosaisten toimivaa ja selkeää (oikeaa ja yhtenäistä) palveluohjausta, neuvontaa ja lakiosaamista.

Vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen järjestäminen kunnissa

Sosiaalipalvelujen toimintatilaston mukaan vammaispalvelujen palveluasumisen asiakasmäärä on kasvanut melko tasaisesti vuodesta 1997 lähtien. Vuonna 2019 oli yhteensä noin 6 300 vammaispalvelujen palveluasumisen asiakasta.³

Vammaispalvelujen kuntakyselyn palveluasumisen järjestämistä koskevan kysymys on kysytty vuodesta 2007 lähtien viisi kertaa. (Kuvio 8, liitetaulukko 8.)

Palveluasumisen järjestämisen vaikeudet kasvoivat vuodesta 2016. Noin kolmasosa kunnista ilmoitti, että niillä oli jonkin verran tai huomattavasti vaikeuksia järjestää palveluasumista kunnissa vuonna 2019. Vuonna 2016 vastaava osuus oli 26 prosenttia. (Kuvio 8, liitetaulukko 8.)

³ Lisää tietoa vammaispalvelujen palveluasumisen asiakasmäärän kasvusta Sotkanetin indikaattorin 1247 tiedoissa: [Vammaispalvelujen palveluasumisen avun asiakkaat 1997-2019](#).

Henkilökohtaisen avun järjestämisen haasteita

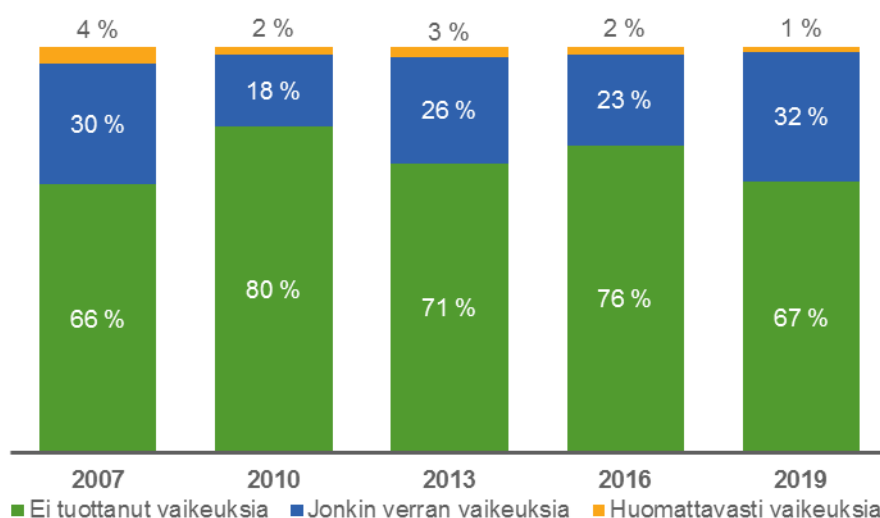
Kyselyyn vastanneet kunnat arvioivat, että kysytyistä palveluista eniten vaikeuksia oli henkilökohtaisen avun järjestämisessä.

Kuntien ilmoittamien lisätietojen perusteella henkilökohtaisen avun ongelmat johtuivat usein siitä, että on vaikea löytää sopivia avustajia.

Henkilökohtaisia avustajia oli vaikea rekrytoida ja vaihtuvuus oli suurta.

Henkilökohtaisen avun ostopalvelumallintuottamisessa oli paljon vaikeuksia. Palveluntuottajia oli liian vähän tai ne eivät olleet yksilöllisiin tarpeisiin sopivia.

Nähtiin, että eri järjestämistavoilla järjestetyt henkilökohtaisen avun palvelut vaativat tuekseen toimivaa ja selkeää palveluohjausta, neuvontaa ja lakiosaamista.

Kuvio 8. Palveluasumisen järjestäminen vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019, % vastanneista kunnista

Lisätietoja kysymykseen toimitti 96 kuntaa. Kuntien ilmoittamien lisätietojen perusteella palveluasumisen ongelmat johtuivat siitä, että palveluasumispaikkoja ei ollut alueella, niihin ei ollut vapaita paikkoja ja niihin oli jonoja tai että ei ollut tarpeita ja yksilöllisiä toiveita vastaavia toimivia asumispalveluita.

Tietyille alueille oli vaikeaa saada palveluntuottajia tai oltiin riippuvaisia tietyllä tapaa järjestetyistä palveluista, esimerkiksi ostopalveluista. Joillain alueella ei ollut yksityisiä palveluntuottajia, jotka olisivat täydentäneet palvelutuotantoa. Joillain alueilla tai paikkakunnilla ei ollut riittävästi vammaispalvelujen luvanvaraisia asumisyksiköitä. Pitkien etäisyyksien pienissä kunnissa sijoittaminen toiselle paikkakunnalle nähtiin haasteelliseksi ja ikäviksi, jos lähiomaiset asuivat toisessa kunnassa. Palveluja tarvittiin omalla kielellä.

Kunnat kertoivat lisätiedoissa myös, että tietyntyyppisiä asumispalveluita olisi tarvittu enemmän kuin pystyttiin tarjoamaan. Vastauksissa tuli esiin mm. tarve ryhmäkodeille, palveluasumispaikkojen tarve alle 65-vuotiaille, asumispalvelujen järjestäminen haastavasti käyttäytyville sekä henkilöille, jotka tarvitsevat erilaisia tukipalveluita.

Palvelutarjonnassa myös oli puutteita myös mm. kotiin tarjottavien palvelujen sisällössä, henkilökohtaisen avun saamisessa, yöpartiossa ja ylipäättään sopivan palveluasumispaketin rakentamisessa.

Kehitysvammalain mukaisen asumisen järjestäminen

Kuntakyselyssä vammaispalveluista 2019 kysyttiin ensimmäistä kertaa kehitysvammalain ([KVL 519/1977 2§ 4](#)) mukaisten asumisen järjestämisen vaikeuksista kunnista. Kysymykseen vastasi 292 kuntaa.

Kysymykseen vastanneista kunnista 69 prosenttia eli 201 kuntaa ilmoitti, että palvelujen järjestäminen ei tuottanut vaikeuksia. Kunnista 28 prosenttia eli 83 kuntaa ilmoitti, että kehitysvammalain mukaisen asumisen järjestäminen tuotti jonkin verran vaikeuksia. Huomattavasti vaikeuksia kehitysvammalain mukaisen asumisen järjestäminen tuotti kolmelle prosentille eli kahdeksalle kysymykseen vastanneista kunnista. (Liitetaulukko 9.)

Lisätietoja kysymykseen toimitti 91 kuntaa. Kuntia pyydettiin lisätiedoissa kertomaan, mistä vaikeudet asumisen järjestämisessä johtuivat. Vaikeuksia kokeneiden kuntien vastauksien perusteella vaikeudet olivat samankaltaisia kuin vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa. Tarjolla ei ollut asumispalvelupaikkoja tai paikat eivät olleet sopivia tai tarkoituksenmukaisia. Palvelutarjonta oli kapeaa. Pulaa oli muun muassa vaativan tehostetun palveluasumisen paikoista ja paikoista, joissa järjestettiin tuki-, tilapäis-, tai kriisihoitoa.

Palveluasumisen järjestämisen haasteita

Kuntien ilmoittamien lisätietojen perusteella VPL:n mukaisten palveluasumisen avun ongelmat johtuivat siitä, että palveluasumispaikkoja ei ollut alueella tai että palveluasumispaikkoihin ei ollut vapaita paikkoja ja niihin oli jonoja.

Useissa vastauksissa tuli esiin myös palveluasumisen palvelujen tuottamisen vaikeudet asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

Vain harva kunta kertoi avovastauksissa tilanteen parantuneen. Muutama yksittäinen kunta kertoi tilanteen parantuneen sen jälkeen kun palvelutuotanto oli kilpailutettu uudelleen.

KVL:n mukaisen asumisen järjestämisessä nähtiin paljolti samankaltaisia palvelun saatavuuden, laadun ja järjestämisen vaikeuksia kuin VPL:n mukaisessa palveluasumisessa.

Vammaisten lasten palvelujen järjestämisen haasteita

Kyselyyn vastanneet kunnat näkivät, että vammaisten lasten tarvitsemien palvelujen järjestämisessä oli toiseksi eniten järjestämisen vaikeuksia.

Kuntien ilmoittamien lisätietojen perusteella asumisen avun ongelmat johtuivat usein siitä, että ei ollut saatavilla tai käytössä alaikäisille soveltuvia yksilöllisiä ja tarpeenmukaisia palveluja.

Palvelun tuottamisessa oli vaikeuksia. Palvelun saatavuus saattoi riippua siitä, mitä ostopalveluissa oli saatavilla. Monissa vastauksissa tuli esiin, että oli puutetta erityisesti tilapäis- ja lyhytaikaishoitopaikoista ja omaishoidon sijaisista.

Kotiin saatavien palveluiden saatavuus ja toteutuminen sekä tuottivat joissain kunnissa haasteita.

Vastauksissa tuli esiin myös mm. se, että ostopalvelun tuottajat eivät huomioineet riittävästi kunnan tavoitteita ja esimerkiksi itsemääräämisoikeuden tavoitteiden toteutumista. Lisäksi ostopalvelumahdollisuudet olivat joissain kunnissa rajalliset ja oli haastavaa löytää oikeanlainen asumisyksikkö annetun budjetin rajoissa.

Vammaisten lasten tarvitsemien palvelujen järjestäminen kunnissa

Vuoden 2019 kuntakyselyssä kysyttiin ensimmäistä kertaa vammaisten lasten tarvitsemien palveluiden järjestämisen vaikeuksista kunnista. Kysymykseen vastasi 292 kuntaa. (Liitetaulukko10.)

Yhteensä 168 kuntaa eli 58 prosenttia kunnista ilmoitti, että palvelujen järjestäminen ei tuottanut vaikeuksia. Noin 40 prosenttia kunnista eli 116 kuntaa ilmoitti, että järjestäminen tuotti jonkin verran vaikeuksia. Noin kolme prosenttia eli kahdeksan kunnista arvioi että palvelujen järjestäminen tuotti huomattavasti vaikeuksia (Liitetaulukko10.)

Lisätietoja kysymykseen toimitti 121 kuntaa. Kuntien ilmoittamien lisätietojen perusteella palveluasumisen avun ongelmat johtuivat usein siitä, että ei ollut saatavilla tai käytössä alaikäisille soveltuvia yksilöllisiä ja tarpeenmukaisia palveluja. Ensisijaisia palveluja ei ollut tarjolla tai eri palvelujen koordinointi oli puutteellista. Puutetta oli mm. vammaisten lasten puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien palveluntuottajista ja erityisliikunnanohjauksesta.

Palvelun tuottamisessa oli vaikeuksia. Palvelun saatavuus saattoi riippua siitä, mitä palveluja oli saatavilla. Monissa vastauksissa tuli esiin, että puutetta erityisesti tilapäis- ja lyhytaikaishoitopaikoista sekä omaishoidon sijaisista. Kotiin saatavien palveluiden saatavuus ja toteutuminen tuotti vaikeuksia. Puutetta oli myös kotiin annettavasta tuesta ja ohjauksesta.

Päätökset ja palvelusuunnitelmat

Vuoden 2019 kuntakyselyssä kysyttiin kehitysvammalain ja vammaispalvelulain mukaisien päätösten lukumäärää ja kuinka monta palvelusuunnitelmaa tehtiin vuonna 2019.

Päätöksiä koskevaan kysymykseen vastasi 288 kuntaa. Näistä 30 toimitti arviotietoja. Kysymykseen vastanneissa kunnissa tehtiin vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisia päätöksiä yhteensä noin 125 500. (Liitetaulukko 11.)

Vammaispalvelujen palvelusuunnitelmia koskevaan kysymykseen vastasi 284 kuntaa. Näistä kunnista 81 toimitti arviotietoja. Kysymykseen vastanneissa kunnissa tehtiin yhteensä noin 23 500 palvelusuunnitelmaa. (Liitetaulukko 11.)

Lisätietoja päätöksiä ja palvelusuunnitelmia koskevaan osioon toimitti 70 kuntaa.⁴ Kunnat ilmoittivat lisätiedoissa, että palvelusuunnitelmien lisäksi kunnissa oli tehty palvelutarpeen arviointeja ja selvityksiä, kuntoutussuunnitelmia sekä (laajoja) asiakassuunnitelmia, joiden takia palvelusuunnitelmia ei välttämättä tehty aivan heti. Monet kunnat ilmoittivat, että ainoastaan kuljetuspalvelua ja asunnon muutostöitä saaneille asiakkaille ei laadita erillistä palvelusuunnitelmaa, jos asiakas ei suunnitelmaa erityisesti pyydä.

Vammaispalvelujen asiakkaat

Kuntakyselyssä vammaispalveluista kysyttiin nyt ensimmäistä kertaa vammaispalveluiden asiakasmäärä ilman ikäjaottelua. Lisäksi pyydettiin ilmoittamaan vammaispalvelujen asiakkaista ne, jotka tarvitsevat erityistä tukea ([SHL 3 §](#)) ja omaishoidon tuen asiakkaat ([Laki omaishoidon tuesta 2§](#)) ilman ikäryhmäjaottelua.⁵ (Taulukko 1.)

⁴ Osa kunnista ilmoitti, että toimitetuissa palvelusuunnitelmien lukumäärätiedoissa on puutteita. Osa kunnista ilmoitti myös muiden lakien (esim. omaishoidonlaki ja sosiaalihuoltolaki) perusteella tehdyt vammaispalvelujen päätökset. Tiedot saatiin poimittua asiakastietojärjestelmistä esimerkiksi vain täysin uusista palvelusuunnitelmista, ei tarkistetuista tai päivitetystä palvelusuunnitelmista. Lisää tietoja kysytyjen tilastotietojen tietopöimintojen haasteista laatuselosteessa sivulla 25.

Taulukko 1. Vammaispalvelulain ja kehitysvammalain perusteella palveluja saaneet vammaispalvelujen asiakkaat ja heistä erityistä tukea tarvitsevat henkilöt ja lapset ja omaishoidon tuen asiakkaat 2019

	Vammais- palvelujen asiakkaita	Vammais- palvelujen asiakkaista erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä tai lapsia	Vammais- palvelun asiakkaista omaishoidon tuen asiakkaita
2019			
Yhteensä (n)	125 557	10 523	13 341
Arviotietoja kysymykseen ilmoittaneet kunnat (n)	131	131	131
Vastanneet kunnat yhteensä (n)	290	200	253
Vastanneiden kuntien väestöpeitto (%)	97,1	59,2	85,1
Vastaamatta jättäneet kunnat yhteensä (n)	21	111	58
Kysymykseen vastanneissa kunnissa vammaispalvelujen asiakkaita (n)	125 557	74 128	111 661
Erityistä tukea tarvitsevien ja omaishoidon tuen asiakkaiden osuus kysymykseen vastanneiden kuntien vammaispalvelujen asiakkaista (%)	-	14	12

Lisätietoja vammaispalvelujen asiakkaita koskevaan osioon toimitti 108 kuntaa.⁶ Monet kunnat kertoivat ilmoittaneensa arviotiedon. Kunnat ilmoittivat useasti myös, että erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä ja lapsia ei tilastoitu ja omaishoidon tuen asiakkaat olivat useasti toisessa palvelussa ja/tai tietojärjestelmässä. Lisäksi ilmoitettiin, että Ahvenanmaalla sosiaalihuoltolain 3§ tulee voimaan vasta 1.1.2021. Yksi kunta ilmoitti, että erityisen tuen tarpeen asiakkaiden määrittelyä ollaan täsmentämässä, jotta kyseiset asiakkaat tunnistettaisiin entistä paremmin.

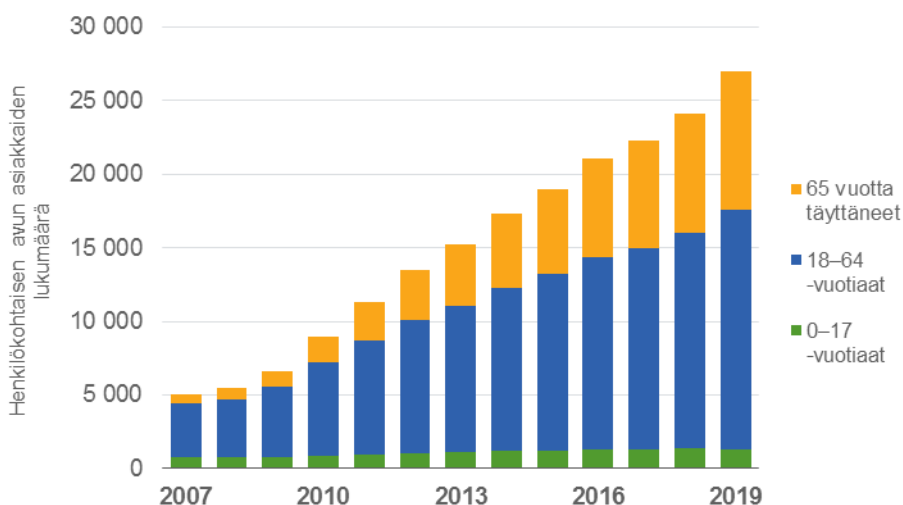
Henkilökohtainen apu

Sosiaalipalvelujen toimintatilaston mukaan henkilökohtaisen avun asiakasmäärä on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 1991 lähtien. Vuonna 2007 ylittyi 5 000 asiakkaan määrä ja vuonna 2011 10 000 asiakkaan määrä. Vuonna 2013 ylittyi 15 000 asiakkaan määrä ja vuonna 2016 20 000 asiakkaan määrä. Vuonna 2019 oli yhteensä 26 690 vammaispalvelujen henkilökohtaisen avun asiakasta.⁷ Asiakasmäärä kasvoi vuodesta 2016 vuoteen 2019 noin 29 prosenttia.

⁶ Kuntien toimittamista lisätiedoista kävi ilmi, että melko suurella osalla kunnista oli vaikeuksia toimittaa tiedot vammaispalvelujen asiakkaista, jotka olivat erityistä tukea tarvitsevia tai omaishoidon asiakkaita. Lisää tietoja kysytyjen tilastotietojen tietopojointien haasteista laatuselosteessa sivulla 25.

⁷ Henkilökohtaisen avun asiakasmäärän kasvusta lisätietoja Sotkanetin indikaattorin [385](#) tiedoissa: [Henkilökohtaisen avun asiakkaat 1990-2019](#). Tilastomäärittelmän mukaan vuotta 2019 aiemmissa luvuissa ei ole mukana niitä asiakkaita, joille palvelu on järjestetty palvelusetelillä. Vuoden 2019 tilastotiedoissa ovat mukana myös ne henkilökohtaisen avun asiakkaat, joille palvelu on järjestetty palvelusetelillä. Asiakasmäärä kasvoi vuonna 2019 noin 12 prosenttia verrattuna vuoteen 2018. Suurin muutos oli Helsingin tiedoissa. Sen ilmoittama asiakasmäärä kasvoi vuonna 2019 tehdyn tilastomäärittelmän muutoksen vuoksi noin 188 prosentilla verrattuna vuoteen 2018.

Kuvio 9. Henkilökohtaisen avun asiakkaat vuoden aikana ikäryhmittäin ja yhteensä vuosina 2007–2019

Lähde: Sotkanet, ind. [3434](#), [3435](#), [3436](#) ja [385](#).)

Sosiaalipalvelujen toimintatilaston henkilökohtaisen avun tiedot kysytään ikäryhmittäin. Suurin asiakasryhmä on 18–64 -vuotiaat, joiden määrä kasvoi noin 24 prosentilla vuosien 2016 ja 2019 välillä. Eniten (41 %) kasvua vuosien 2016 ja 2019 välillä oli 65 vuotta täyttäneiden henkilökohtaisen avun asiakkaiden määrässä ja vähiten 0–17-vuotiaiden henkilökohtaisen avun asiakkaiden määrässä (2 %). (Kuvio 9.)

Tilastokeskus on kerännyt vuodesta 2015 lähtien tietoa kuntien ja kuntayhtymien henkilökohtaisen avun kustannuksista. Vuonna 2019 henkilökohtaisen avun kustannukset olivat noin 341 miljoonaa euroa. Tämä on noin 38 prosenttia vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien kuluista yhteensä.⁸

Vammaispalvelujen kuntakyselyssä on kysytty tietoa henkilökohtaisen avun asiakkaista sukupuolittain ja ikäryhmittäin sekä henkilökohtaisen avun järjestämistavoista vuodesta 2010 lähtien.⁹

Henkilökohtaisen avun tuntimäärät viikossa

Vammaispalvelujen kuntakyselyn henkilökohtaisen avun kaikkiin tuntimäärätieto-osioihin vastanneissa kunnissa asiakkaille myönnetyt tuntimäärät painoutuivat alle 25 tuntiin viikossa.

Vuodesta 2007 vuoteen 2019 alle 25 tuntia viikossa apua saavien asiakkaiden osuus on noussut 51 prosentista 82 prosenttiin. Alle 10 tuntia viikossa apua saavien asiakkaiden osuus oli vuonna 2019 yhteensä 59 prosenttia ja 10–24 tuntia apua saavien 23 prosenttia. (Kuvio 10, liitetaulukko 13.)

Henkilökohtaisen avun tuntimäärät painottuvat pieniin tuntimääriin

Vammaispalvelujen kuntakyselyn henkilökohtaisen avun kaikkiin tuntimäärätieto-osioihin vastanneissa kunnissa asiakkaille myönnetyt tuntimäärät painoutuivat alle 25 tuntiin viikossa.

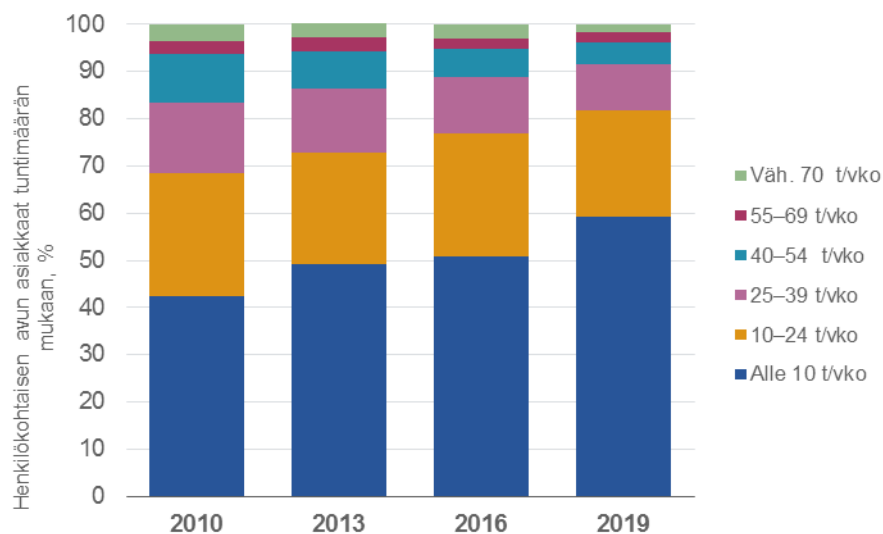
Henkilökohtaista apua saaneista hieman yli 80 prosenttia kuului tähän ryhmään (miehistä 83 prosenttia ja naisista 82 prosenttia).

Alle 10 tuntia viikossa henkilökohtaista apua saavia oli kaikista palvelun piirissä olevista miehistä 63 prosenttia ja naisista 56 prosenttia. Näiden henkilöiden henkilökohtaisen avun päätökset perustunevat vammaispalvelulain 8 c §:ään. Sen mukaan harrastuksia, yhteiskunnallista osallistumista tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämistä varten on henkilökohtaista apua järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa.

⁸ Suomen virallinen tilasto (SVT): [Kuntatalous. Kuntien ja kuntayhtymien raportoimat taloustiedot](#). [Viitattu:24.9.2020]. Taulukot 1.6 (kunnat) ja 2.6 (kuntayhtymät): Käyttötalouserottelut / Vammaispalvelulain mukaisista kuluista: Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien kulut yhteensä ja henkilökohtainen apu.

⁹ Vuonna 2019 tiedot kaikkiin tuntimääräosioihin sukupuolittain pystyi toimittamaan 224 kuntaa. Vastauksen väestöpeitto on 65 prosenttia. Järjestämistapoja koskevaan osioon vastasi 292 kuntaa.

Kuvio 10. Henkilökohtaisen avun asiakkaat tuntimäärän mukaan vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019

Vuoden 2019 tiedoissa ei ollut naisten ja miesten saamien henkilökohtaisen avun tuntimäärien välillä eroja lukuun ottamatta vähän henkilökohtaista apua saavia asiakkaita. Alle 25 tuntia henkilökohtaista apua saavien miesten osuus oli noin 83 prosenttia ja naisten 82 prosenttia.

Kuitenkin alle 10 tuntia viikossa henkilökohtaista apua saavia miehiä oli enemmän kuin naisia. Miehistä 63 prosenttia ja naisista 56 prosenttia sai alle 10 tuntia henkilökohtaista apua viikossa. Vastaavasti 10–24 tuntia henkilökohtaista apua saavia naisia oli enemmän. Miehistä 10–24 tuntia henkilökohtaista apua saavia oli 19 prosenttia ja naisista 25 prosenttia. (Liitetaulukko 13.)

Lisätietoja kysymykseen toimitti 58 kuntaa. Kuntien toimittamista lisätiedoista kävi ilmi, että osassa kuntia asiakkaille oli järjestetty palveluasuminen kotiin, jolloin palvelu oli yleensä henkilökohtainen apu täydennettynä tukipalveluilla. Henkilökohtainen apu saatiin järjestää usein ostopalveluna.¹⁰

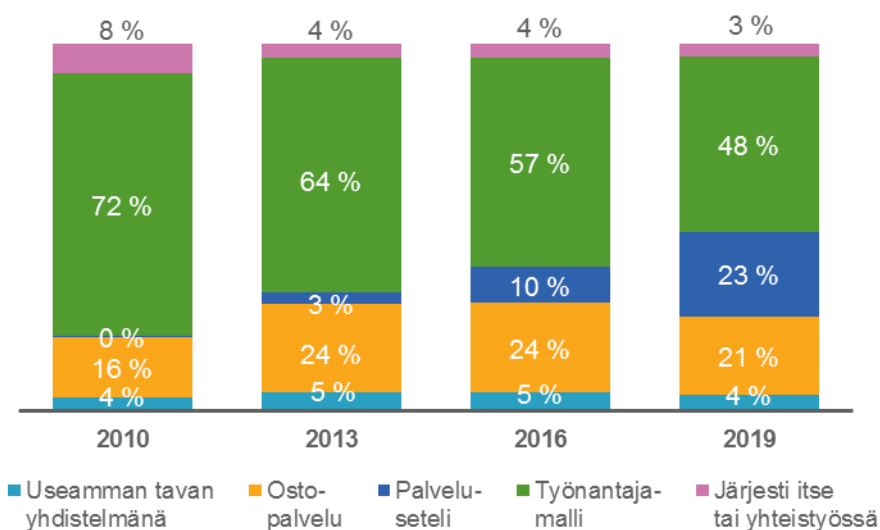
Henkilökohtaisen avun järjestämistavat

Vuonna 2019 henkilökohtaisen avun yleisin järjestämistapa oli työnantajamalli. Tällä tavoin henkilökohtainen apu oli järjestetty 48 prosentille asiakkaista. Palvelusetelin käyttö on kasvanut vuoteen 2016 verrattuna. Vuonna 2016 kunta oli antanut palvelusetelin avustajapalvelujen hankkimista varten 10 prosentille asiakkaista. Vuonna 2019 osuus oli jo 23 prosenttia asiakkaista. (Kuvio 11, liitetaulukko 14.)

Kunta hankki avustajapalveluja ostopalveluna 21 prosentille asiakkaista. Useamman järjestämistavan yhdistelmänä henkilökohtainen apu järjestettiin neljälle prosentille asiakkaista. Kunta järjesti palvelun itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa noin kolmelle prosentille asiakkaita. (Kuvio 11, liitetaulukko 14.)

¹⁰ Monet kunnat ilmoittivat, että henkilökohtaisen avun tietoja ei pystytä poimimaan asiakastietojärjestelmistä kysytyllä tapaa. Lisää tietoja kysytyjen tilastotietojen tietopoimintojen haasteista lauseluksessa sivulla 25.

Kuvio 11. Henkilökohtaisen avun järjestämistavat vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019

Lisätietoja kysymykseen toimitti 52 kuntaa. Kunnat kertoivat lisätiedoissa, että järjestämistapa on saattanut vaihtua kesken vuoden tai että erityisesti työnantajamallin sijaan on käytetty ostopalveluja ja että henkilökohtaista apua on käytetty myös palveluasumisen järjestämisessä kotiin.¹¹

Päivätoiminta

Vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisen päivätoiminnan asiakkaista on kerätty tiedot vammaispalvelujen sosiaalipalveluiden toimintatilastoon vuodesta 2012 lähtien. Sosiaalipalvelujen toimintatilaston mukaan vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisen päivätoiminnan piirissä oli vuonna 2019 yhteensä noin 7 900 asiakasta. Vuonna 2016 asiakkaita oli noin 7 800 ja vuonna 2013 noin 7 600.¹²

Vammaispalvelujen kuntakyselyyn tietoa on kerätty vuodesta 2007 lähtien.

Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta

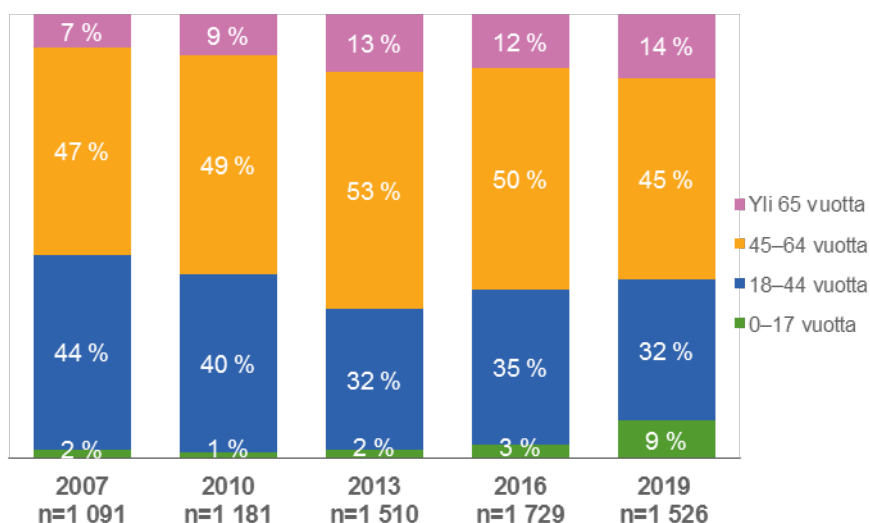
Vuoden 2019 vammaispalvelujen kuntakyselyn vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa koskevaan kysymykseen kokonaisuudessaan toimitti tiedot 272 kuntaa. Näissä kunnissa oli yhteensä 1 526 VPL:n mukaiseen päivätoimintaan osallistunutta asiakasta. (Kuvio 12, liitetaulukko 15.)

Päivätoimintaan osallistuneista 77 prosenttia oli 18–64-vuotiaita palvelunkäyttäjiä ja muita kuin työikäisiä eli nuoria tai ikääntyneitä oli 23 prosenttia. Naisten osuus asiakkaista oli noin 41 prosenttia. (Kuvio 12, liitetaulukko 15.)

¹¹ Lisäksi kuntien toimittamissa lisätiedoissa kerrottiin useasti, että järjestämistapaa koskevat tiedot olivat osittaisia tai arvioita tai niitä ei pystytty toimittamaan. Yleisimmin tiedot näytettiin saavan työnantajamallilla järjestetyistä palveluista. Lisää tietoja kysytyjen tilastotietojen tietopoimintojen haasteista laatuselosteessa sivulla 25.

¹² [Sosiaalipalvelujen toimintatilaston päivätoiminnan ja päivätoiminnan ja työtoiminnan asiakkaat, 31.12. eli vuoden lopun tilanne 2012–2019](#). Sosiaalipalvelujen toimintatilaston tilastomäärittelmä on eri (vuoden lopun tilanne) kuin Kuntakyselyssä vammaispalveluista (koko vuoden tilanne).

Kuvio 12. Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019

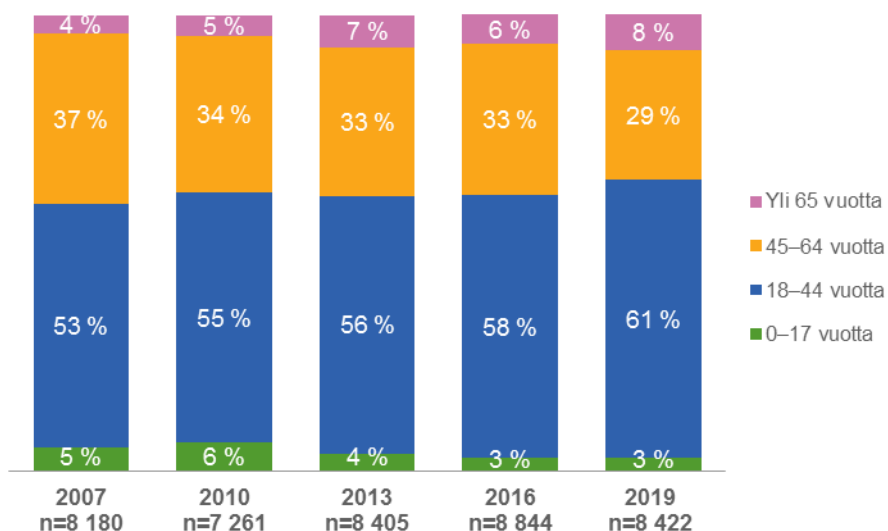

Kehitysvammalain mukainen päivätoiminta

Kehitysvammalain mukaista päivätoimintaa koskevaan kysymykseen kokonaisuudessaan toimitti tiedot 214 kuntaa. Näissä kunnissa oli yhteensä 8 422 KVL:n mukaiseen päivätoimintaan osallistunutta asiakasta vuonna 2019.

Päivätoimintaan osallistuneista 18–64-vuotiaita palvelunkäyttäjiä oli noin 89 prosenttia ja 11 prosenttia oli muita kuin työikäisiä eli nuoria tai ikääntyneitä. Naisten osuus asiakkaista oli noin 44 prosenttia. (Kuvio 13, liitetaulukko 16.)

Kuvio 13. Kehitysvammalain mukainen päivätoiminta vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019

Lisätietoja päivätoimintaa koskevaan osioon toimitti 49 kuntaa. Osa kunnista kertoi, että työ- ja päivätoiminnan erittely ei ole mahdollista asiakastietojärjestelmässä.¹³ Osa oli

¹³ Yleisesti kerrottiin, että kysyttyä tietoa ei saa asiakastietojärjestelmistä lain mukaan eroteltuna, pelkästään päivätoimintaa (työtoiminnasta) erotellen, erityisesti ikäjakauksittain, mutta myös sukupuolitain eroteltuna. Lisää tietoja kysytyjen tietojen tilastotietojen tietopuimintojen haasteista laatuselosteessa sivulla 25.

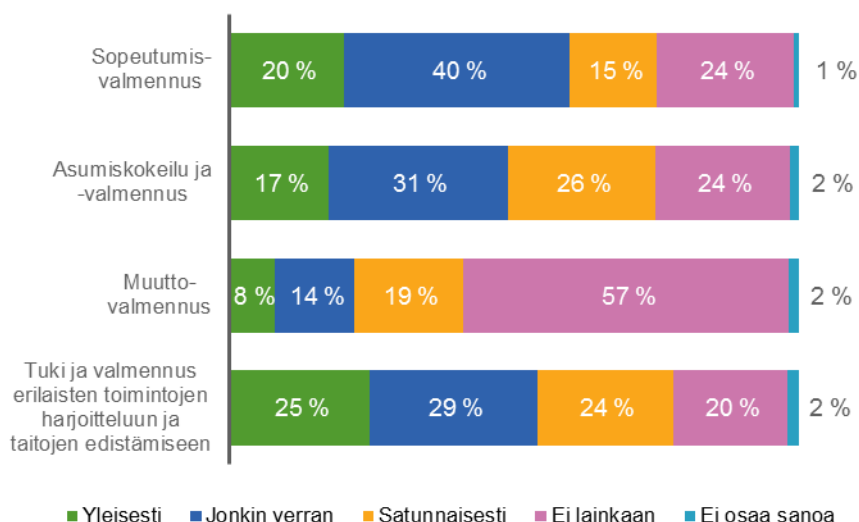
mukana molemmissa, VPL:n ja KVL:n mukaisessa päivätoiminnassa. Osa kertoi, että alle 18-vuotiaiden VPL:n mukainen palvelu on aamu- ja iltapäivähoitoa. Muutama kunta kertoi että toimitetut tiedot sisältävät päivätoiminnan ja seinättömän päivätoiminnan asiakkaat tai työ- ja päivätoiminnan sekä avotyössä olevat. Lisäksi päivätoimintaa järjestettiin avotyötoiminnassa kehitysvammalain erityishuoltolain (EHL 519/1977 §) nojalla.

Vammaisuuden perusteella myönnetyt palvelut

Kuntakyselyssä vammaispalveluista pyydettiin arvioimaan toista kertaa tiettyjen vammaispalvelujen myöntämisen yleisyyttä. Ensimmäistä kertaa kysyttiin sopeutumisvalmennuksen myöntämisen yleisyyttä.¹⁴

Kunnat arvioivat myöntävänsä yleisemmin tukea ja valmennusta erilaisten toimintojen harjoitteluun ja taitojen edistämiseen, sopeutumisvalmennusta ja asumiskokeilua ja -valmennusta. Näitä vähemmän kunnat ilmoittivat myöntäneensä muuttovalmennusta. (Kuvio 14, liitetaulukko 17.)

Kuvio 14. Tiettyjen vammaisuuden perusteella myönnettyjen palvelujen myöntäminen kunnissa vuonna 2019, % vastanneista kunnista

Tukea ja valmennusta erilaisten toimintojen harjoitteluun ja taitojen edistämistä koskevaan kysymykseen vastasi 280 kuntaa. Tuki ja valmennus erilaisten toimintojen harjoitteluun ja taitojen edistämiseen oli yleisesti käytössä 25 prosentissa vastanneita kuntia vuonna 2019. Vuonna 2016 kunnista 15 prosenttia ilmoitti, että palvelu oli yleisesti käytössä. ”Jonkin verran käytössä” vastanneiden osuus laski 35 prosentista 29 prosenttiin vuodesta 2016 vuoteen 2019. ”Satunnaisesti käytössä” vastanneiden määrä pysyi samana ja ”Ei käytössä” vastanneiden määrä laski 25 prosentista 20 prosenttiin. (Liitetaulukko 17.)

Sopeutumisvalmennusta koskevaan kysymykseen vastasi 283 kuntaa. Sopeutumisvalmennus oli käytössä yleisesti 20 prosentissa kysymykseen vastanneita kuntia ja jonkin 40 prosentissa vastanneita kuntia. Satunnaisesti palvelu oli käytössä 15 prosentissa kuntia. Noin 24 prosenttia vastanneista kunnista ilmoitti, että sopeutumisvalmennus ei ollut käytössä kunnassa. (Liitetaulukko 17.)

Asumiskokeilu ja -valmennusta koskevaan kysymykseen vastasi 289 kuntaa. Asumiskokeilu ja -valmennus olivat käytössä yleisesti 17 prosentissa kyselyyn vastanneista kunnista ja jonkun verran 31 prosentissa kunnista. Satunnaisesti palvelu oli käytössä 26 prosentissa kunnista. Niiden kuntien osuus, joissa asumiskokeilu ei ollut käytössä, laski kymmenellä prosenttiyksiköllä vuodesta 2016 vuoteen 2016. (Liitetaulukko 17.)

Muuttovalmennusta koskevaan kysymykseen vastasi 289 kuntaa. Vähiten käytössä kysytyistä vammaisuuden perusteella myönnettyistä palveluista oli muuttovalmennus. Yhteensä 57 prosenttia vastanneista kunnista vastasi, että muuttovalmennus ei ollut käytössä. Osuus pysyi samana vuoteen 2016 verrattuna. Yleisesti muuttovalmennus oli käytössä 8 prosentissa vastanneista kunnista, jonkin verran käytössä 14 prosentissa ja satunnaisesti käytössä 19 prosentissa vastanneista kunnista. (Liitetaulukko 17.)

Lisätietoja osioon toimitti 24 kuntaa. Kunnat kertoivat lisätiedoissa millaisia palveluja olivat myöntäneet sopeutumisvalmennuksena. Osa kunnista ilmoitti, että kysytyt palvelut ovat käytössä, mutta niitä myönnetään yksilöllisen tarpeen mukaisesti, jolloin päätösten määrät jäävät vähäiseksi tai joinain vuosina niitä ei ole lainkaan (jos kunta on pieni). Osa kunnista ilmoitti, että palvelut tuotetaan tarpeiden mukaan pääosin ostopalveluina.

Vastauksista kävi ilmi, että kunnat olivat myöntäneet henkilökohtaisia tukitoimia ja sopeutumisvalmennusta, esimerkiksi kommunikaatio-ohjausta ja -opastusta, autismiohjausta, liikkumistaidon ohjausta ja kuntoutusohjausta, joka pitää sisällään tukea ja valmennusta mm. päivittäisen arjen toimintojen harjoitteluun.

Asumisvalmennus ja -tuki olivat joissain kunnissa yleisesti käytössä, mutta sitä myönnetään yksilöllisen tarpeen mukaisesti, jolloin päätösmäärät asumisvalmennuksen ja asumiskokeilujen osalta eivät olleet suuria. Asumisen tukea myönnettiin asiakkaille myös päivittäisten asioiden harjoittamiseen ja tukemiseen.

Muutama kunta ilmoitti järjestävänsä muuttovalmennusta. Muuttovalmennus saattoi sisältyä palveluun aina muuttaessa tai osa palveluntuottajista tuotti muuttovalmennuksen osana asumispalveluita eikä sitä ole sen takia erikseen myönnetty omana palveluna.

Käsitteet ja määritelmät

Erityistä tukea tarvitseva asiakas: henkilö, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalvuluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun vastaavan syyn vuoksi ja jonka tuen tarve ei liity korkeaan ikään siten kuin ikääntynen väestön tukemista koskevassa laissa ([980/2020](#)) ja sosiaalihuoltolain 3 §:ssä säädetään. ([SHL 2014/1301 3§](#))

Erityistä tukea tarvitseva lapsi: lapsi, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai joka itse käyttäytymisellään vaarantaa terveytään tai kehitystään tai joka on erityisen tuen tarpeessa sosiaalihuoltolain ([SHL 2014/1301](#)) 3 § 3 kohdassa mainituista syistä.

Henkilökohtaisen avun järjestämistavat: Vammaispalvelulain ([VPL 1987/380](#)) 8d § mukaan kunta voi järjestää henkilökohtaista apua. 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut. 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilain ([569/2009 3 § 2](#)) mukaisen palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen, taikka 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa. Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapoja voidaan yhdistää toisiinsa.

Kehitysvammalain ([KVL 519/1977 2§ 4](#)) mukainen päivätoiminta: Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain ja asetuksen mukaan päivätoimintaa voidaan järjestää lähinnä vaikeimmin vammaisille henkilöille.

Kehitysvammalain ([KVL 519/1977 35§](#)) mukaiset asumispalvelut: Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain ja asetuksen mukaan yksilöllistä erityishuolto-ohjelmaa toteutettaessa on pyrittävä siihen, että sellaisen henkilön asuminen, joka ei voi asua omassa kodissaan mutta joka ei ole laitoshuollon tarpeessa, järjestetään muulla tavoin.

Palveluseteli: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä ([2009/569](#)) säättää palvelusetelin käytöstä. Palvelusetelin avulla asiakas voi itse valita kunnan hyväksymistä yksityisistä palveluntuottajista sen, jonka palveluita hän haluaa vammaispalveluissa käyttää. Kunta sitoutuu tällöin maksamaan asiakkaan hankkimien palvelun setelin arvoon asti. Palvelusetelin arvon määrittelee kunta.

Palvelusuunnitelma: Palvelusuunnitelma tarkoittaa suunnitelmaa, jossa käydään kokonaisvaltaisesti läpi vammaisen henkilön tarvitsemat palvelut ja tukitoimet, jotka ovat tarpeen jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen. Vammaispalvelulain ([VPL 380/1987 3a§](#)) mukaan palvelusuunnitelma on laadittava ilman aiheutonta viivytystä siten kuin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa ([812/2000 7 §](#)) säädetään. Sosiaalihuollon asiakaslain mukaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa on laadittava palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma, jollei kyseessä ole tilapäinen neuvonta ja ohjaus tai jollei suunnitelman laatiminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä palvelusuunnitelman laatimisesta.

Palvelutarpeen selvittäminen: Vammaispalvelulain ([VPL 380/1987 3a3§](#)) mukaisten palvelujen ja tukitoimien tarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö taikka hänen laillinen edustajansa tai omaisensa, muu henkilö tai viranomais on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan kunnan viranomaiseen palvelujen saamiseksi. Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden palvelutarpeiden selvittäminen voidaan toteuttaa monin eri tavoin.

Päätös: Sosiaalihuoltolain ([SHL 812/2000 6§](#)) mukaan sosiaalihuollon järjestämisen tulee perustua viranomaisen tekemään päätökseen tai yksityistä sosiaalihuoltoa järjes-

tettäessä sosiaalihuollon toteuttajan ja asiakkaan väliseen kirjalliseen sopimukseen. Tässä tilastoraportissa päätös koskee vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisia päätöksiä, joita tehdään vammaispalveluista. Samalle asiakkaalle vuoden aikana tehdyt kaikki päätökset lasketaan tilastoon mukaan.

Tietyt vammaisuuden perusteella myönnetty palvelut. Tässä tilastossa kysytään tiettyjä vammaisuuden perusteella myönnettyjä palveluita. Näitä ovat tuki ja valmennusta erilaisten toimintojen harjoitteluun ja taitojen edistämiseen, muuttovalmennus, sopeutumisvalmennusta sekä asumiskokeilu ja -valmennus. Palveluja myönnetään vammaispalvelulain (VPL 380/1987) 8§ perusteella.

Vammaispalvelulain (VPL 380/1987 8c§) mukainen henkilökohtainen apu: Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella: 1) päivittäisissä toimissa, 2) työssä ja opiskelussa, 3) harrastuksissa, 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä. Henkilökohtaista apua on järjestettävä työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee. Harrastuksia, yhteiskuntaan osallistumista ja sosiaaliseen kanssakäymistä varten (kuten ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpitämiseen kodin ulkopuolella) henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

Vammaispalvelulain (VPL 380/1987 8§) mukaiset kuljetuspalvelut: Kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset.

Vammaispalvelulain (VPL 380/1987 8§) mukainen palveluasuminen: Palveluasumiin kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaalle jokapäiväiselle suoriutumiselle.

Vammaispalvelulain (VPL380/1987 8b§) mukainen päivätoiminta: Vammaisten henkilöiden päivätoimintaan kuuluu kodin ulkopuolella järjestettyä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa. Vammaispalvelulain mukaan päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä henkilöä, jolla ei vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajotteen vuoksi ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolaissa tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin.

Vammaisten lasten tarvitsemat palvelut: Vammaisten lasten tarvitsemat palvelut tarjotaan vammaispalvelulain (VPL 380/1987 8§) perusteella. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestettäessä otetaan huomioon asiakkaan yksilöllinen avun tarve. Vammaisten lasten tarvitsemien palvelujen kysymyksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa ja parantaa kokonaisnäkemystä lapsien vammaispalvelujen tilanteesta.

Väestöpeitto: Liitetaulukossa ilmoitetaan kysymykseen vastanneiden kuntien lukumäärä ja näissä kunnissa asuvien henkilöiden lukumäärä prosenttiosuutena koko maan väestöstä. Luku ilmoitetaan kunkin tilastovuoden väestömäärällä laskettuna.

Taulukoissa käytetyt symbolit

– ei yhtään havaintoa

www.thl.fi/tilastot/kuntakysely/vammaispalvelut

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1.

Arvio vammaispalvelulain mukaisen palvelutarpeen selvittämisen aloittamisesta annetussa määräajassa (7 arkipäivää) kunnissa vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019.

Liitetaulukko 2.

Arvio vammaispalvelulain mukaisen palvelusuunnitelman laatimisesta ilman aiheetonta viivytystä kunnissa vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019

Liitetaulukko 3.

Arvio vammaispalvelulain mukaisen asian viivytyksettömästä käsittelystä (päätöksen tekeminen viimeistään kolmen kuukauden kuluessa hakemuksesta) kunnissa 2010, 2013, 2016 ja 2019

Liitetaulukko 4.

Arvio seuraako kunta vammaispalvelulain mukaisia määräaikoja, 2019 tilanne

Liitetaulukko 5.

Keskimääräinen käsittelyaika vammaispalvelulain mukaisessa päätöksessä

Liitetaulukko 6.

Arvio vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun järjestämisestä kunnissa vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Liitetaulukko 7.

Arvio vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun järjestämisestä kunnissa vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Liitetaulukko 8.

Arvio vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen järjestämisestä kunnissa vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Liitetaulukko 9.

Arvio kehitysvammalain mukaisten asumispalvelujen järjestämisestä vuonna 2019 (%)

Liitetaulukko 10.

Arvio vammaisten lasten tarvitsemien palvelujen järjestämisestä vuonna 2019 (%)

Liitetaulukko 11.

Vammaispalvelujen päätösten ja palvelusuunnitelmien lukumäärä kunnissa vuonna 2019

Liitetaulukko 12.

Vammaispalvelulain ja kehitysvammalain perusteella palveluja saaneet vammaispalvelujen asiakkaat ja heistä erityistä tukea tarvitsevat henkilöt ja lapset ja omaishoidon tuen asiakkaat 2019

Liitetaulukko 13.

Henkilökohtaisen avun saajat tuntimäärän ja sukupuolen mukaan vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Liitetaulukko 14.

Henkilökohtaisen avun saajat järjestämistavan mukaan vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Liitetaulukko 15.

Vammaispalvelulain mukaisen päivätoiminnan asiakkaat iän ja sukupuolen mukaan vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 yhteensä (n) ja ikäryhmittäin (%)

Liitetaulukko 16.

Kehitysvammalain mukaisen päivätoiminnan asiakkaat iän ja sukupuolen mukaan vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 yhteensä (n) ja ikäryhmittäin (%)

Liitetaulukko 17.

Arvio vammaisuuden perusteella myönnettyjen palvelujen käytöstä kunnissa vuosina 2016 ja 2019

Liitetaulukko 1. Arvio vammaispalvelulain mukaisen palvelutarpeen selvittämisen aloittamisesta annetussa määräajassa (7 arkipäivää) kunnissa vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019

Palvelutarpeen selvittäminen	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Ei tuottanut vaikeuksia (%)	50	54	66	64
Jonkin verran vaikeuksia (%)	44	40	31	34
Huomattavasti vaikeuksia (%)	6	5	2	2
Yhteensä (%)	100	100	100	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	238	281	302	294
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	104	39	11	19

1) Vuonna 2010 vastanneissa kunnissa oli 79,5 prosenttia väestöstä. 2) Vuonna 2013 vastanneissa kunnissa oli 93,6 prosenttia väestöstä.

3) Vuonna 2016 vastanneissa kunnissa oli 97,9 prosenttia väestöstä. 4) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 98,0 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 2. Arvio vammaispalvelulain mukaisen palvelusuunnitelman laatimisesta ilman aiheetonta viivytystä kunnissa vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019

Palvelusuunnitelman laatiminen	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Ei tuottanut vaikeuksia (%)	37	40	56	56
Jonkin verran vaikeuksia (%)	47	50	38	38
Huomattavasti vaikeuksia (%)	16	10	6	5
Yhteensä (%)	100	100	100,0	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	237	278	300	294
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	105	42	13	17

1) Vuonna 2010 vastanneissa kunnissa oli 80,7 prosenttia väestöstä. 2) Vuonna 2013 vastanneissa kunnissa oli 93,0 prosenttia väestöstä.

3) Vuonna 2016 vastanneissa kunnissa oli 97,8 prosenttia väestöstä. 4) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 98,0 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 3. Arvio vammaispalvelulain mukaisen asian viivytyksettömästä käsittelystä (päätöksen tekeminen viimeistään kolmen kuukauden kuluessa hakemuksesta) kunnissa 2010, 2013, 2016 ja 2019

Asian viivytyksetön käsittely	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Ei tuottanut vaikeuksia (%)	73	73	82	78
Jonkin verran vaikeuksia (%)	24	26	17	18
Huomattavasti vaikeuksia (%)	3	1	1	3
Yhteensä (%)	100	100	100,0	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	239	280	301	294
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	103	40	12	17

1) Vuonna 2010 vastanneissa kunnissa oli 81,0 prosenttia väestöstä. 2) Vuonna 2013 vastanneissa kunnissa oli 93,4 prosenttia väestöstä.

3) Vuonna 2016 vastanneissa kunnissa oli 97,8 prosenttia väestöstä. 4) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 98,1 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 4. Arvio seuraako kunta vammaispalvelulain mukaisia määräaikoja, 2019 tilanne

Palvelusuunnitelman laatiminen	2019 ¹⁾
Kyllä (%)	57
Osittain (%)	27
Ei (%)	16
Yhteensä (%)	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	291
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	20

1) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 98,1 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 5. Keskimääräinen käsittelyaika vammaispalvelulain mukaisessa päätöksessä

Palvelusuunnitelman laatiminen	Vuosi 2019 ¹⁾	
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat yhteensä (n)	233	
Kysymykseen vastanneet kunnat yhteensä (n)	78	
Joista keskimääräisiä käsittelyaikoja ei seuraa	36	
Joista keskimääräisiä käsittelyaikoja seuraa	42	
.....joista (n)		(%)
.....0–30 vrk	32	76
.....31-60 vrk	6	14
.....61-90 vrk	4	10

1) Vuonna 2019 keskimääräisen käsittelyajan kysymykseen vastanneissa 42 kunnassa oli 29,2 prosenttia väestöstä.

Kuntien ilmoittama keskimääräinen käsittelyaika vaihteli 0–90 vrk välillä. Kyselyyn vastanneiden 42 kunnan keskimääräinen käsittelyaika oli 28,1 vrk.

Liitetaulukko 6. Arvio vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun järjestämisestä kunnissa vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Kuljetuspalvelujen järjestäminen	2007	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Ei tuottanut vaikeuksia (%)	92	91	91	96	71
Jonkin verran vaikeuksia (%)	7	8	9	4	27
Huomattavasti vaikeuksia(%)	1	1	0	0	2
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	356	240	279	304	297
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	60	102	41	9	14

1) Vuonna 2010 vastanneissa kunnissa oli 81,1 prosenttia väestöstä. 2) Vuonna 2013 vastanneissa kunnissa oli 93,3 prosenttia väestöstä

3) Vuonna 2016 vastanneissa kunnissa oli 98,0 prosenttia väestöstä. 4) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 98,3 prosenttia väestöstä

Liitetaulukko 7. Arvio vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun järjestämisestä kunnissa vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Henkilökohtaisen avun järjestäminen	2007	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Ei tuottanut vaikeuksia (%)	47	51	50	65	44
Jonkin verran vaikeuksia (%)	45	44	47	34	53
Huomattavasti vaikeuksia(%)	7	4	3	1	3
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	350	239	281	304	292
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	66	103	39	9	19

1) Vuonna 2010 vastanneissa kunnissa oli 81,1 prosenttia väestöstä. 2) Vuonna 2013 vastanneissa kunnissa oli 93,6 prosenttia väestöstä.

3) Vuonna 2016 vastanneissa kunnissa oli 98,0 prosenttia väestöstä. 4) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 98,2 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 8. Arvio vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen järjestämisestä kunnissa vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Palveluasumisen järjestäminen	2007	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Ei tuottanut vaikeuksia (%)	66	80	71	76	67
Jonkin verran vaikeuksia (%)	30	18	26	23	32
Huomattavasti vaikeuksia(%)	4	2	3	2	1
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	346	240	276	302	297
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	70	102	44	11	19

1) Vuonna 2010 vastanneissa kunnissa oli 81,1 prosenttia väestöstä. 2) Vuonna 2013 vastanneissa kunnissa oli 93,1 prosenttia väestöstä.

3) Vuonna 2016 vastanneissa kunnissa oli 97,8 prosenttia väestöstä. 4) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 97,6 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 9. Arvio kehitysvammalain (KVL:n) mukaisten asumispalvelujen järjestämisestä vuonna 2019 (%)

KVL:n mukaisten asumispalvelujen järjestäminen	2019 ¹⁾
Ei tuottanut vaikeuksia (%)	69
Jonkin verran vaikeuksia (%)	28
Huomattavasti vaikeuksia(%)	3
Yhteensä (%)	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	292
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	19

1) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 93,5 prosenttia väestöstä

Liitetaulukko 10. Arvio vammaisten lasten tarvitsemien palvelujen järjestämisestä vuonna 2019 (%)

Vammaisten lasten palvelut	2019 ¹⁾
Ei tuottanut vaikeuksia (%)	58
Jonkin verran vaikeuksia (%)	40
Huomattavasti vaikeuksia(%)	3
Yhteensä (%)	100
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	292
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	19

1) Vuonna 2019 vastanneissa kunnissa oli 95,7 prosenttia väestöstä

Liitetaulukko 11. Vammaispalvelujen päätösten ja palvelusuunnitelmien lukumäärä kunnissa vuonna 2019

	2019 ¹⁾	
	Päätöksiä ²⁾	Palvelusuunnitelmia
Yhteensä (n)	125 468	23 471
Arviotietoja ilmoittaneet kunnat (n)	33	81
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	288	284
Kysymykseen vastanneiden kuntien väestöpeitto, (%)	95,6	95,6
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat (n)	23	27

1) Vuonna 2019 päätöksiä ja palvelusuunnitelmia koskeviin kysymyksiin vastanneissa kunnissa oli 95,6 prosenttia väestöstä.

2) Määritelmä: jos asiakkaalla on useampi päätös vammaispalveluista niin kaikki päätökset lasketaan tähän kohtaan mukaan.

Liitetaulukko 12. Vammaispalvelulain ja kehitysvammalain perusteella palveluja saaneet vammaispalvelujen asiakkaat ja heistä erityistä tukea tarvitsevat henkilöt ja lapset ja omaishoidon tuen asiakkaat 2019

2019

	Vammaispalvelujen asiakkaita	Vammaispalvelujen asiakkaista erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä tai lapsia	Omaishoidon tuen asiakkaat
Kysymykseen vastanneissa kunnissa asiakkaita yhteensä (n)	125 557	10 523	13 341
Arviotietoja kysymykseen ilmoittaneet kunnat (n)	131	131	131
Kysymykseen vastanneet kunnat (n)	290	200	253
Kysymykseen vastanneiden kuntien väestöpeitto (%)	97,1	59,2	85,1
Kysymykseen vastaamatta jättäneet kunnat yhteensä (n)	21	111	58
Kysymykseen vastanneissa kunnissa vammaispalvelujen asiakkaita (n)	125 557	74 128	111 661
Erityistä tukea tarvitsevien ja omaishoidon tuen asiakkaiden osuus kysymykseen vastanneiden kuntien vammaispalvelujen asiakkaista (%)	-	14	12

Liitetaulukko 13. Henkilökohtaisen avun saajat tuntimäärän ja sukupuolen mukaan vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

	2007			2010 ¹⁾			2013 ²⁾			2016 ³⁾			2019 ⁴⁾		
	Miehet	Naiset	Yht.	Miehet	Naiset	Yht.	Miehet	Naiset	Yht.	Miehet	Naiset	Yht.	Miehet	Naiset	Yht.
Alle 25 tuntia/ viikko (%)	48 ²⁾	54 ²⁾	51 ²⁾	68	69	69	72	73	73	77	77	77	82	81	82
... joista alle 10 tuntia/viikko (%)	43	42	42	51	49	50	55	51	52	63	56	59
...joista alle 10–24 tuntia/viikko (%)	25	27	26	21	24	22	22	26	24	19	25	22
25–39 tuntia/viikko (%)	25	22	24	15	15	15	13	14	13	12	12	12	10	10	10
40–54 tuntia/viikko (%)	18	15	16	11	10	10	9	7	8	6	6	6	4	5	5
55–69 tuntia/viikko	4	5	4	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Vähintään 70 tuntia/viikko (%)	6	4	5	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Yhteensä (n)	1 671	1 841	3 512	2 767	3 298	6 065	5 881	6 884	12 765	6 895	7 966	14 861	9 863	9 757	17 620

1) V. 2010 kysymykseen vastasi 234 kuntaa, joissa oli 69,4 prosenttia väestöstä. 2) V. 2007 tuntimäärä -tieto kerättiin hieman erilaisella luokituksella. Pienin luokka oli alle 25 t./vko. V. 2010 kyselyssä tämä luokka jaettiin kahteen osaan.

3) V. 2013 kysymykseen vastasi 281 kuntaa, joissa oli 93,6 prosenttia väestöstä. 4) V. 2016 kysymykseen vastasi 266 kuntaa, joissa oli 70,6 prosenttia väestöstä. 5) V. 2019 kysymykseen vastasi 224 kuntaa, joissa oli 65,0 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 14. Henkilökohtaisen avun saajat järjestämistavan mukaan vuosina 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Järjestämistapa	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Työnantajamalli (%)	72	64	57	48
Palveluseteli (%)	0	3	10	23
Kunta hankki avustajapalveluja ostopalveluna (%)	16	24	24	21
Kunta järjesti palvelun itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa (%)	8	4	4	3
Useamman tavan yhdistelmänä (%)	4	5	5	4
Yhteensä (%)	100	100	100	100
Yhteensä (n)	7 433	14 411	20 697	26 301

1) Vuonna 2010 kysymykseen vastasi 239 kuntaa, joissa oli 81,8 prosenttia väestöstä. 2) Vuonna 2013 kysymykseen vastasi 286 kuntaa, joissa oli 93,6 prosenttia väestöstä.

3) Vuonna 2016 kysymykseen vastasi 300 kuntaa, joissa oli 96,2 prosenttia väestöstä. 4) Vuonna 2019 kysymykseen vastasi 292 kuntaa, joissa oli 97,3 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 15. Vammaispalvelulain mukaisen päivätoiminnan asiakkaat iän ja sukupuolen mukaan vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 yhteensä (n) ja ikäryhmittäin (%)

Ikäryhmät	2007			2010 ¹⁾			2013 ²⁾			2016 ³⁾			2019 ⁴⁾		
	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä
Asiakkaat yhteensä (n)	645	446	1 091	681	500	1 181	851	659	1 510	993	736	1 729	896	630	1 526
0–17 vuotta (%)	3	1	2	1	1	1	2	2	2	3	3	3	9	7	9
18–44 vuotta (%)	46	41	44	41	39	40	35	28	32	36	33	35	34	29	32
45–64 vuotta (%)	45	50	47	48	51	49	53	55	53	49	52	50	44	48	45
Yli 65 vuotta (%)	7	9	7	9	9	9	11	16	13	12	12	12	13	16	14
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Vuonna 2010 kysymyksen kaikkiin osioihin vastasi 189 kuntaa, jossa oli 70,4 prosenttia väestöstä.

2) Vuonna 2013 kysymyksen kaikkiin osioihin vastasi 238 kuntaa, jossa oli 82,4 prosenttia väestöstä.

3) Vuonna 2016 kysymyksen kaikkiin osioihin vastasi 269 kuntaa, joissa oli 90,1 prosenttia väestöstä.

4) Vuonna 2019 kysymyksen kaikkiin osioihin vastasi 272 kuntaa, joissa oli 83,0 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 16. Kehitysvammalain mukaisen päivätoiminnan asiakkaat iän ja sukupuolen mukaan vuosina 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 yhteensä (n) ja ikäryhmittäin (%)

Ikäryhmät	2007			2010 ¹⁾			2013 ²⁾			2016 ³⁾			2019 ⁴⁾		
	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä
Asiakkaat yhteensä (n)	4 410	3 770	8 180	4 022	3 239	7 261	4 647	3 758	8 405	5 428	4 416	9 844	4 751	3 671	8 422
0–17 vuotta (%)	5	5	5	7	5	6	5	3	4	3	2	3	3	2	3
18–44 vuotta (%)	54	53	53	55	56	55	57	56	56	59	56	58	61	61	61
45–64 vuotta (%)	37	38	37	34	34	34	32	33	33	32	35	33	28	29	29
Yli 65 vuotta (%)	4	4	4	4	5	5	7	8	7	6	7	6	7	8	8
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) Vuonna 2010 kysymyksen kaikkiin osioihin vastasi 219 kuntaa, jossa oli 67,7 prosenttia väestöstä.

2) Vuonna 2013 kysymyksen kaikkiin osioihin vastasi 253 kuntaa, jossa oli 79,9 prosenttia väestöstä.

3) Vuonna 2016 kysymyksen kaikkiin osioihin vastasi 286 kuntaa, jossa oli 90,8 prosenttia väestöstä.

4) Vuonna 2019 kysymyksen kaikkiin osioihin vastasi 214 kuntaa, jossa oli 70,4 prosenttia väestöstä.

Liitetaulukko 17. Arvio vammaisuuden perusteella myönnettyjen palvelujen käytöstä kunnissa vuosina 2016 ja 2019

	2016	2019	2016	2019	2016	2019	2016	2019	2016	2019	2016	2019	2016	2019
	Yleisesti käytössä		Jonkin verran		Satunnaisesti		Ei lainkaan		En osaa sanoa		Vastausten lkm yhteensä		Vastanneiden kuntien väestönosuus koko maan väestöstä	
	% vastanneista kunnista												%	
Tukea ja valmennusta erilaisten toimintojen harjoitteluun ja taitojen edistämiseen (%)	15	25	35	29	24	24	25	20	1	2	292	280	95,7	95,9
Muuttovalmennusta (%)	7	8	18	14	17	19	57	57	2	2	292	280	95,7	96,5
Asumiskokeilua ja -valmennusta (%)	11	17	27	31	26	26	34	24	2	2	292	289	95,7	96,2
Sopeutumisvalmennusta* (%)		20		40		15		24		1		283		96,8

* Vain vuoden 2019 kyselyssä esitetty kysymys.

Laatuseloste

Vammaispalvelut 2019 – kuntakyselyn osaraportti

Tilastotietojen relevanssi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on kerännyt kolmen vuoden välein kunnilta Tilastokeskuksen taloustilastojen ja THL:n sosiaalipalvelujen toimintatilaston tietoja täydentäviä tietoja toiminnasta varhaiskasvatuksen, vammaisten, sosiaalisen luototuksen ja kuntouttavan työtoiminnan palveluista.

Sosiaalipalvelujen tilastotiedonkeruu perustuu lakiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta ([668/2008](#)). Tilasto on tuotettu tukemaan kansallista sosiaalipoliittista päätöksentekoa ja ohjausta. Tilasto on suunnattu sosiaalialan päätöksentekijöille ja suunnittelijoille, alan tutkijoille ja opiskelijoille sekä kaikille, jotka tarvitsevat vammaisten palveluista.

Tilaston menetelmäkuvaus

Kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä. Kunnille lähetettiin sähköpostitse linkit eri palveluita koskevien osioiden sähköisille kyselylomakkeille. Tiedot pyydettiin toimittamaan kunnittain, vaikka koko sosiaali- ja terveystoimi olisi annettu toisen kunnan tai kuntayhtymän hoidettavaksi.

Kuntiin, jotka eivät olleet vastanneet kaikkiin osioihin määräaikaan mennessä, lähetettiin kysely uudestaan sähköpostitse. Lisäksi tietoja karhuttiin sähköpostimuistutuksen jälkeen tarkennetuilla sähköpostiviesteillä ja puhelimitse. Tiedot perustuvat 6.5.2020 mennessä saatuihin vastauksiin.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kyselyn tulokset ovat suuntaa-antavia, koska kyselyssä kysytään useita arvioon perustuvia kysymyksiä, uusia kysymyksiä ja kysymyksiä, joista ei ole olemassa säännöllistä tiedonkeruuta.

Kysytyjä tilastotietoja ei välttämättä saada poimittua kuntien, kuntayhtymien ja yhteistoiminta-alueiden tietojärjestelmistä, mistä johtuen osa tiedontoimittajista on vastannut arvion perusteella. Osa kunnista ei pystynyt tuottamaan kaikkiin kysymyksiin tietoa esimerkiksi kysytyllä ikä-, sukupuoli tai tuntijakaumalla koska tietojärjestelmiin ei ole määritetty kyseistä tietoa tai poimintaa tiedosta.

Osa kunnista ei pystynyt tuottamaan tietoa koska palvelut järjestää eri taho, esim. kuntayhtymä järjestää vammaispalvelut ja kunta kehitysvammahuollon ja sosiaalihuollon palvelut. Kaikkia tietoja ei ollut saatavilla tietosuojan sekä tietojen katselu- ja pääsyoikeuksien takia.

Lisäksi on otettava huomioon, että kyselyn kohteena olevista asioista käytettävät käsitteet eivät ole kaikki vielä vakiintuneet, mikä voi vaikuttaa siihen, että vastaajat ymmärtävät kysymykset eri tavoin.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuntakysely on THL:n kerran kolmessa vuodessa tuottama tilasto, joka on ilmestynyt vuosina 2008, 2011 ja 2014 kesäkuussa. Vuosina 2017 ja 2020 tilastoraportti ilmestyi loka-kuussa. Tilastossa kysytyt arvio- ja tilastotiedot koskevat julkaisuvuotta edeltävän vuoden tietoja.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilastoraportti lähetetään sähköisesti kunnille ja julkaistaan [THL:n verkkosivuilla](#).

Tilastojen vertailukelpoisuus

THL (aiemmin Stakes) on kerännyt kuntakyselyn tiedot kaikista Suomen kunnista tilastovuosilta 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019. Kerättävät tiedot koskevat kutakin tilasto-

vuotta ja tilastoissa käytetään sen vuoden kuntajakoa. Kuntakyselyn tiedot pyydetään kunnittain, vaikka koko sosiaali- ja terveystoimi olisi annettu toisen kunnan tai kuntayhtymän hoidettavaksi.

Tietosisältö on muuttunut vuosien aikana jonkin verran. Myös vastauskato vaikuttaa tietojen vertailukelpoisuuteen. Katoanalyysi on tehty kunkin vuoden tilastoraportin loppuun. Vuoden 2019 tilastoraporttiin lisättiin katoanalyysi maakunnittain.

Koko kyselyn vastausprosentti on laskettu niistä kunnista, jotka ovat vastanneet kyselyyn kokonaan tai osittain. Kaikkiin kyselyn kysymyksiin vastanneiden kuntien tietoa ei ole laskettu, vaan tieto ja vertailukelpoisuus on laskettu kysymyksittäin.

Kuntakyselyyn on jättänyt vastaamatta jokaisena tiedonkeruuvuotena osa kunnista. Vuonna 2019 kyselyyn vastauksen toimittaneissa kunnissa asui 98,3 prosenttia väestöstä. Vuonna 2016 kyselyyn vastanneissa kun vastauksen toimittaneissa asui 99,5 prosenttia väestöstä. Vuonna 2013 kyselyyn vastauksen toimittaneissa asui 94,9 prosenttia väestöstä. Vuonna 2010 kyselyyn vastauksen toimittaneissa asui 82,9 prosenttia väestöstä. Vuonna 2007 kyselyyn vastauksen toimittaneissa asui 93,1 prosenttia väestöstä.

Kyselyyn on tullut joka kyselykerroksella muutoksia.

Vammaispalvelut 2019

- kyselyyn lisättiin palvelujen saatavuudesta kysymys kehitysvammalain mukaisesta asumisen järjestämisestä (kysymys 5.) ja vammaisten lasten tarvitsemista palveluista (kysymys 6.)
- kyselyyn lisättiin osioon arviosta vammaisuuden perusteella myönnetystä palveluista (kysymys 19) sopeutumisvalmennus.
- kyselyyn lisättiin kunkin kysymyksen tai kysymysosion alle lisätietoja -kohta
- kyselystä poistettiin vammaispalvelujen asiakkaita koskevasta osiosta ikäryhmitely (0–17-vuotiaat ja 18 vuotta täyttäneet).
- kyselystä poistettiin palvelusuunnitelmia koskevasta osiosta kysymys vammaispalvelulain ja kehitysvammalain voimassa olevista / ei voimassa olevista palvelusuunnitelmista (asiakkaiden lukumäärä) sekä kehitysvammalain ja vammaispalvelulain asiakkaiden yhteensä -lukumäärätieto. Kysymys korvattiin päätöksiä ja palvelusuunnitelmia koskevalla kysymyksellä, jossa kysyttiin päätösten ja palvelusuunnitelmien lukumäärätietoa vuodelta 2019 (kysymykset 12 ja 13).
- kyselystä poistettiin kysymys, jossa pyydettiin arvioimaan kuinka moni henkilö sai vammaisuutensa perusteella kunnassa palveluja eri lakien perusteella (vammaispalvelulaki, kehitysvammalaki ja sosiaalihuoltolaki ja näiden yhdistelmät).
- kyselystä poistettiin kysymys, joka koski vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun kustannuksia ja budjetointia. Tiedot saadaan jatkossa Tilastokeskuksen Kuntatalous -tilastosta.

Vammaisten palvelut 2016

- kyselyyn lisättiin kysymys siitä, kuinka monta vammaispalvelujen asiakasta kunnassa oli yhteensä ja kuinka moni heistä oli erityistä tukea tarvitseva (sosiaalihuoltolaki 3§) henkilö tai lapsi.
- kyselyyn lisättiin kysymys siitä, kuinka moni vammaispalvelujen asiakas sai vuonna 2016 myös omaishoidon tukea.
- kyselyyn lisättiin kysymys siitä, kuinka monelle henkilölle on myönnetty vuonna 2016 henkilökohtaista apua työssäkäyntiä tai opiskelua varten.
- kyselyyn lisättiin kysymys siitä, oliko kunnassa myönnetty vammaisuuden perusteella tiettyjä palveluita vuonna 2016.

Vammaisten palvelut 2013

- kyselyyn muutettiin palvelusuunnitelmien laatimista koskevaa kysymystä niin, että kuntien pyydettiin ilmoittamaan prosenttiosuuksien sijaan lukumäärätiedot vammaispalvelulain tai kehitysvammalain mukaisia saaneista asiakkaista jaotellen asiakkaat palvelusuunnitelman voimassa olon suhteen.

Vammaisten palvelut 2010

- kyselyyn muutettiin tietoa joidenkin kysymysten osalta pääasiassa lainsäädäntömuutoksista johtuen.
- kyselystä poistettiin vammaispalvelujen järjestämisen vaikeuksia käsittelevästä kysymyksestä tulkkipalvelut, koska vastuu palvelun järjestämisestä siirtyi Kelalle 1.9.2010.
- kyselyyn lisättiin kysymys vammaispalvelulain määräaikojen toteutumisesta kunnissa.
- Kyselyyn lisättiin kysymykset henkilökohtaisen avun järjestämistavoista ja menoista. Henkilökohtainen avustaja termi muuttui henkilökohtaiseksi avuksi 1.9.2009 voimaan tulleesta vammaispalvelulain muutoksesta johtuen.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilasto sisältää tietoja Suomen kuntien vammaispalveluista. THL kerää vammaisten sosiaalipalveluista sosiaalipalveluiden toimintatilastoon vuosittaiset lukumäärätiedot esimerkiksi eri vammaispalvelulain mukaisien palvelujen, kuten vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen ja palveluasumisen sekä henkilökohtaisen avun saajista. Tiedot julkaistaan [Sotkanetissä](#). Tilastokeskuksen [Kuntatalous](#) -tilastoon kerätään tiedot vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja etuuksien kokonaiskustannuksista.

Vammaispalveluihin kohdistuu tietotarpeita, joihin ei voida vastata vuosittain kerättävän tilastotiedon perusteella. Kuntakyselyssä on kysytty kysymyksiä palveluista sekä asioista, joista on nähty tarvitsevan säännöllistä tietoa, mutta joita ei ole mahdollista liittää jatkuvaan tilastotiedonkeruuseen.

Vammaispalvelut 2019 -tilastoraportin erityiskysymykset

Vammaispalvelut 2019 -tilastoraportin tiedonkeruulomake on saatavilla [Kuntakyselyn tiedonkeruun sivuilla](#).

Vammaisten palveluja koskevaan kuntakyselyn osioon vastasi 297 kuntaa eli 95,5 prosenttia kaikista kunnista. Vastanneissa kunnissa asui 98,3 prosenttia maan väestöstä. Kokonaan vastaamatta jätti 14 kuntaa: Askola, Brändö, Eura, Hammarland, Kauniainen, Kemijärvi, Merikarvia, Punkalaidun, Pyhäntä, Pöytyä, Savukoski, Sastamala, Ulvila ja Urjala. Katoanalyysi puuttuvista tiedoista esitetään taulukossa 2 raportin viimeisellä sivulla.

Vammaisten henkilöiden käyttämistä palveluista on yhä edelleen haastavaa saada kokonaiskuvaa. Vammaiset henkilöt käyttävät eri palveluja ja näitä palvelua koskevat tiedot ovat usein eri asiakastietojärjestelmissä. Vastausprosentti vaihtelee kysymyksittäin. Kuntien kysymyksen vastausprosentti on ilmoitettu raportin liitetaulukon taulukoissa. (Ks. Liitetaulukot 1–17).

Koska tietoja on vaikea poimia asiakastietojärjestelmistä, lisättiin vuoden 2019 tiedonkeruuseen kysymysten tai osioiden alle arviotieto- ja lisätietokohta. Toivottiin, että lisätietokohdassa kunnat kertoisivat jos niillä ollut vaikeuksia saada kysytyjä tietoja luotettavasti asiakastietojärjestelmistä. Vastauksia saatiin runsaasti.

Moni kunnista ilmoitti, että tietoa ei saa asiakastietojärjestelmistä tai että tiedot tilastoituvat väärin. Osa kunnista ilmoitti, että vaati todella paljon aikaa kun päätökset avattiin ja laskettiin käsin. Osa kunnista ei toimittanut tietoa koska sitä ei saatu asiakastietojärjestelmistä vaan ilmoitti, että manuaalinen laskenta teettää kohtuutonta työtä.

Tilastotietoja koskevat kysymykset tuottivat vaikeuksia muun muassa sen takia, että sama henkilö saattaa poimutua asiakasmäärään useamman kerran. Pällekkäisten tietojen toimittamisesta mahdollisuudesta kerrottiin mm. vammaispalvelujen päätösten, henkilökohtaisen avun tuntimäärätiedon, henkilökohtaisen avun järjestämistavan ja päivätoiminnan VPL:n ja KVL:n mukaisen erittelyn kohdissa.

Kysytyjä tietoja ei ole määritelty asiakastietojärjestelmiin tai niitä ei saada poimittua asiakastietojärjestelmistä. Vaikeuksia oli jokaisessa kohtaa, mihin pyydettiin tilastotietoa: keskimääräinen käsittelyaika vammaispalvelujen päätöksissä, vammaispalvelujen asiakkaista erityisen tuen tai omaishoidon asiakkaat, tehtyjen päätösten ja palvelusuunnitelmien määrä, henkilökohtaisen avun tuntimäärätieto sukupuolittain, henkilökohtaisen avun järjestämistapa sekä päivätoiminnan iänmukainen ja sukupuolittainen tieto.

Lisätietoihin toivottiin myös sanallisia kuvauksia koskien kysytyjen vammaisten henkilöiden palveluiden tilannetta. Vastauksia saatiin runsaasti. Tähän raporttiin on referoitu vain osa tulleesta palautteesta. Tulleiden vastausten tietojen hyödyntämistä jatketaan tämän tilastoraportin ilmestymisen jälkeen. Tekstit analysoidaan yhteistyössä THL:n [läkkäät, vammaiset ja toimintakyky -yksikön](#) vammaispalvelutiimin kanssa ja tietoja tullaan hyödyntämään kehittämistyössä.

Taulukko 2. Kunnat joista saatiin vastaus vuoden 2019 vammaispalvelujen (katoanalyysi)

Katoanalyysin tarkastelukohde	Kuntien lkm yhteensä	Vastanneet kunnat lkm	Väestöpeitto %	Vastaamatta jättäneet kunnat lkm	Väestökato %
Koko maa	311	297	98,3	14	1,7
Maakunta					
Ahvenanmaa	16	14	93,2	2	6,8
Etelä-Karjala	9	9	100,0	0	0,0
Etelä-Pohjanmaa	17	17	100,0	0	0,0
Etelä-Savo	14	14	100,0	0	0,0
Kainuu	8	8	100,0	0	0,0
Kanta-Häme	11	11	100,0	0	0,0
Keski-Pohjanmaa	8	8	100,0	0	0,0
Keski-Suomi	23	23	100,0	0	0,0
Kymenlaakso	7	7	100,0	0	0,0
Lappi	21	20	99,4	1	0,6
Pirkanmaa	22	19	93,9	3	6,1
Pohjanmaa	15	15	100,0	0	0,0
Pohjois-Karjala	13	13	100,0	0	0,0
Pohjois-Pohjanmaa	30	29	99,6	1	0,4
Pohjois-Savo	18	18	100,0	0	0,0
Päijät-Häme	9	9	100,0	0	0,0
Satakunta	17	14	87,3	3	12,7
Uusimaa	26	24	99,1	2	0,9
Varsinais-Suomi	27	25	96,9	2	3,1
Manner-Suomen aluehallintovirastoalue tai Ahvenanmaan valtionvirasto					
Etelä-Suomi	62	60	99,4	2	0,6
Lounais-Suomi	44	39	93,9	5	6,1
Länsi- ja Sisä-Suomi	85	82	97,4	3	2,6
Itä-Suomi	45	45	100,0	0	0,0
Pohjois-Suomi	38	37	99,7	1	0,3
Lappi	21	20	99,4	1	0,6
Ahvenanmaa	16	14	93,2	2	6,8
Kunnan koko					
alle 4 000 asukasta	117	111	95,9	6	4,1
4 000–9 999 asukasta	96	91	94,6	5	5,4
10 000–24 999 asukasta	58	55	94,9	3	5,1
25 000–99 999 asukasta	31	31	100,0	0	0,0
100 000 ja yli asukasta	9	9	100,0	0	0,0
Kuntaryhmä					
Maaseutumainen	188	178	95,1	10	4,9
Taajaan asuttu	65	62	94,2	3	5,8
Kaupunkimainen	58	57	98,8	1	0,2

Tjänster för funktionshindrade 2019 – Delrapport i kommunenkäten

Svårigheterna i ordnande av tjänster för funktionshindrade har ökat

CENTRALA RÖN

- Uppföljningen av de utsatta tiderna och ordnandet av tjänsterna bedömdes ha försvårats 2019 jämfört med 2016.
- Många kommuner svarade att svårigheterna ofta berodde på att resurserna var knappa, deras tillgänglighet och lämplighet.
- I fråga om färdtjänster bedömdes ikraftträdandet av lagen om transportservice ha påverkat tillgången till tjänster.
- De största utmaningarna ansågs vara ordnandet av personlig assistans.
- År 2019 hade kommunen gett 23 procent av klienterna en serviceedel för anskaffning av assistenttjänster, medan motsvarande siffra år 2016 var 10 procent av klienterna.

I kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade har man följt upp hur tidsfristerna enligt handikappservicelagen förverkligas. Kommunerna som svarade på enkäten 2019 bedömde att uppgörandet av serviceplanen utan obefogat dröjsmål orsakade de största svårigheterna.

Svårigheterna att följa de utsatta tiderna uppgavs ofta bero på bristen på personal inom det sociala arbetet för personer med funktionsnedsättning i förhållande till antalet ansökningar och klienter. Personalen byttes ut och det fanns problem med tillgängligheten till personal. Sjukfrånvaro och semestrar orsakade också svårigheter.

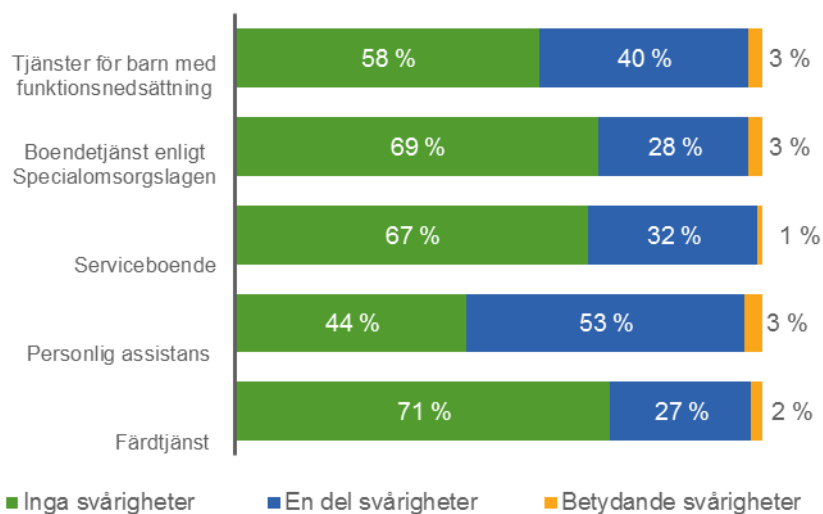
I kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade har man följt upp ordnandet av tjänster för personer med funktionsnedsättning. Kommunerna som svarade på enkäten bedömde att svårigheterna att ordna personlig assistans, färdtjänster och serviceboende hade ökat.

Det fanns utmaningar i tillgången till tjänster, tjänsternas lämplighet, kvalitet, funktionalitet och serviceproduktionen. Det fanns antingen inget tjänsteutbud, eller också var det litet och smalt.

Ordnandet med tjänster för personlig assistans orsakade mest svårigheter. Cirka 56 procent av de kommuner som svarade på enkäten bedömde att de hade några eller betydande svårigheter att ordna tjänsterna.

Antalet klienter som får personlig assistans har ökat under de senaste decennierna. Andelen klienter som får ett mindre timantal har ökat och användningen av olika sätt att ordna tjänster har blivit mångsidigare.

Diagram 1. Ordnande av tjänster för funktionshindrade 2019, procent av kommunerna som svarade

Innehållsförteckning	2
Uppföljning av utsatta tider enligt handikappservicelagen	3
Ordnande av tjänster för funktionshindrade	7
Beslut och serviceplaner	11
Klienterna inom servicen för personer med funktionsnedsättning	12
Personlig assistans	13
Dagverksamhet.....	15
Tjänster som beviljats på basis av funktionsnedsättning.....	17
Begrepp och definitioner	19
Kvalitetsbeskrivning.....	23

Bakgrund

I Institutet för hälsa och välfärd (THL) statistik över verksamheten inom socialservicen och Statistikcentralens statistik Kommunekonomin samlas årligen in uppgifter om tjänsterna för funktionshindrade.

Dessutom har THL med tre års mellanrum bett kommunerna om kompletterande information om ordnandet av tjänster för funktionshindrade som en del av kommunenkäten om socialservice. En del av frågorna besvaras med uppskattningar och en del med statistikuppgifter.

Syftet med delrapporten Tjänster för funktionshindrade 2019 i kommunenkäten är att producera information och att förbättra helhetsbilden av situationen, servicebehovet och resurserna inom servicen för personer med funktionsnedsättning.

Det är fortfarande utmanande att få en helhetsbild av de tjänster som personer med funktionsnedsättning använder. Funktionshindrade personer använder olika tjänster och uppgifterna om dessa tjänster finns ofta i olika klientdatasystem.

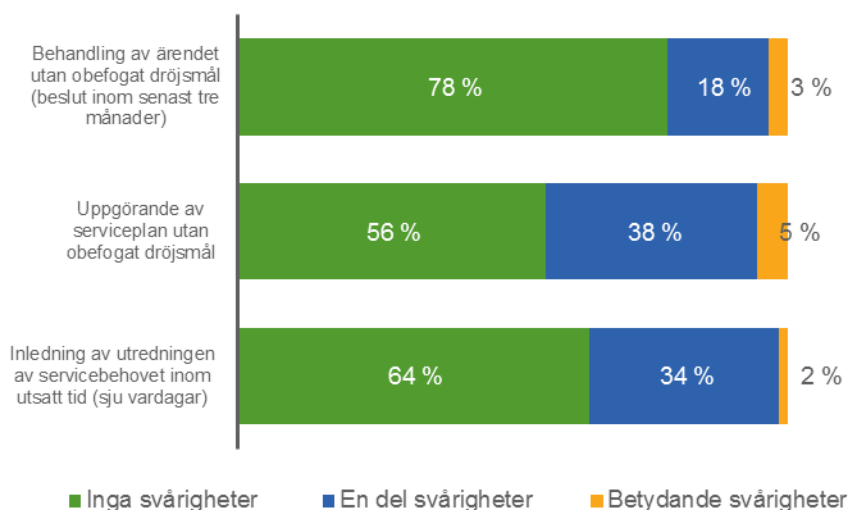
Uppföljning av utsatta tider enligt handikappservicelagen

I ändringen av lagen om service och stöd på grund av handikapp ([380/1987](#)) som trädde i kraft 2009 fastställdes tidsfrister för tjänster för funktionshindrade. I kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade har man följt upp hur tidsfristerna enligt handikappservicelagen förverkligas 2010, 2013, 2016 och 2019. (Bilagetabeller 1, 2, 3.) Dessutom frågade man i enkäten 2019 om kommunen följer tidsfristerna enligt handikappservicelagen och, om det följs, hur lång handläggningstiden var i genomsnitt. (Tabellbilagorna 4-5.)

Sammanlagt 294 kommuner besvarade frågor om tidsfristerna. År 2019 hade cirka 36 procent av kommunerna en del eller betydande svårigheter med att inleda utredningen av servicebehovet inom utsatt tid (7 vardagar). (Diagram 2, Tabellbilaga 1) Uppgörandet av serviceplanen utan obefogat dröjsmål orsakade mest svårigheter att hålla de utsatta tiderna. Cirka 43 procent av kommunerna som svarade angav att uppgörandet av serviceplanen utan obefogat dröjsmål orsakade vissa eller betydande svårigheter. (Diagram 2, tabellbilaga 2)

Cirka 21 procent av kommunerna svarade att behandlingen av ärendet utan dröjsmål, det vill säga att fatta beslut senast efter tre månader, orsakade en del eller betydande svårigheter. (Diagram 2, tabellbilaga 3)

Diagram 2. Kommunernas realisering av tidsfristerna i handikappservicelagen år 2019, procent av kommunerna som svarade

Av de kommuner som svarade på frågan om uppföljning av tidsfristerna följde cirka 57 procent upp tidsfristerna. Cirka 27 procent följde tidsfristerna delvis och cirka 16 procent följde inte alls tidsfristerna. (Tabellbilaga 4)

Sammanlagt 115 kommuner gav mer information om behandlingstiderna för beslut enligt handikappservicelagen.¹ En stor del av kommunerna följde inte upp den genomsnittliga behandlingstiden. Däremot följdes det ganska allmänt med att den lagstadgade behandlingstiden på 90 dagar inte överskrids.

I många kommuner ansvarade arbetstagaren själv för att de utsatta tiderna förverkligades och följdes upp. Det angavs att uppföljningen gjordes till exempel med hjälp av servicehandledarnas team varje vecka där man följde upp arbetsprocesserna och hur man höll sig till tidsfristerna. I vissa fall gjordes uppföljningen med stickprov. Det angavs också att handläggningstiderna kunde följas upp för hela processen eller delar av den. Handlägg-

¹ Många kommuner meddelade att de inte kunde producera information om den genomsnittliga behandlingstiden för beslut enligt handikappservicelagen. Mer information om utmaningarna med dataplockningen av efterfrågade statistikuppgifter finns på sidan 25 i kvalitetsbeskrivningen.

ningstiderna följdes upp från anhängiggörande till utredning och anhängiggörande till beslut eller från det att utredningen eller serviceplanen färdigställdes.

Även medianen följdes upp. En samkommun meddelade att uppföljningen av handläggningstiden hade koncentrerats till samkommunen, varvid man följde upp hur många procent av besluten som fattades i samkommunen inom 90 dagar. En kommun angav att information om hur många procent av ansökningarna som behandlats inom den lagstadgade tiden finns på kommunens webbplats.

Många kommuner meddelade att man inte kan få information om handläggningstiden för ansökan från klientdatasystemet. Eftersom det inte fanns någon automatisk uppföljning i klientdatasystemen, följde de anställda själva tidsfristerna utgående från ansökningarna till exempel för hand, med hjälp av klientdatasystemets uppgiftslista eller med ett larm.

Sammanlagt 42 kommuner lämnade in uppgifter om de genomsnittliga behandlingstiderna. Variationsintervallet mellan de genomsnittliga behandlingstiderna var stort, 0–90 dygn. (Tabellbilaga 5). Av kommunerna lämnade 24 uppgifter i punkten för tilläggsuppgifter i den form som kommunen följde handläggningstiderna.

Kommunerna ombads berätta i tilläggsuppgifterna vad svårigheterna att iakttä de utsatta tiderna berodde på. Mycket ofta var orsaken bristen på resurser för det sociala arbetet med personer med funktionsnedsättning i beslutsprocessen och det rikliga antalet ansökningar och klienter.

Det fanns en personalomsättning bland socialarbetarna, underskott på personal och problem med tillgången till personal. Trots att man försökte hittade man inga lämpliga arbetstagare. Lång sjukfrånvaro och semestrar, särskilt om vikarier inte anställdes och de anställda vikarierade varandra, orsakade köbildning i ansökningarna och utmaningar att hålla de utsatta tiderna.

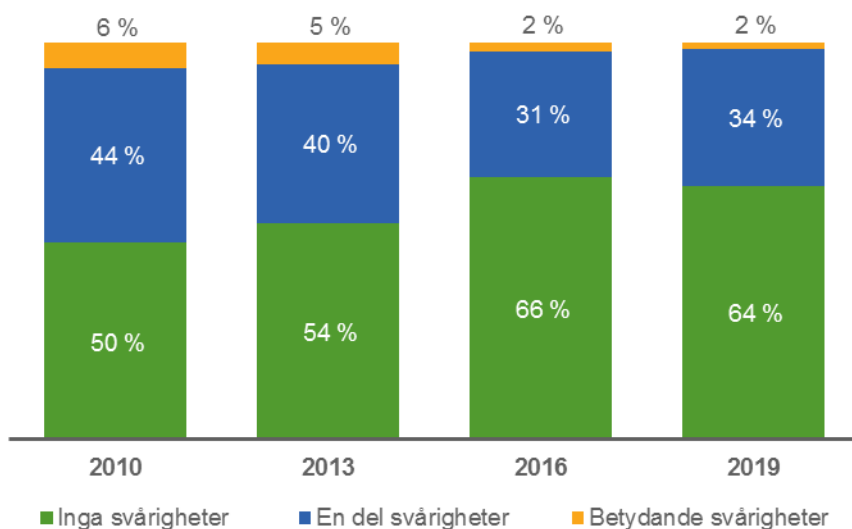
Personalförändringar och förändringar i andra tjänster (till exempel färdtjänsten och närståendevården) orsakade förseningar och gjorde det svårare att hålla sig inom tidsfristerna. Av kommunernas svar framgick att beslutsprocessen inom tjänsterna för funktionshindrade är omfattande och kräver prioritering och samordning av olika tidtabeller. I små kommuner kunde en person ansvara för ett omfattande socialarbetsområde och den brådskande karaktären hos olika arbetsuppgifter och tidsfristerna (bl.a. utkomststödets) försvårade prioriteringen.

Inledande av utredning av servicebehovet enligt handikappservicelagen

Enligt handikappservicelagen ([380/1987 3 a § 1](#)) ska utredningen av servicebehovet inledas senast den sjunde vardagen efter att kommunen har kontaktats om tjänsterna. Bestämelsen utgör ett komplement till 36 § i socialvårdslagen ([1401/2014](#)) gällande tidsfristen för bedömning av servicebehovet.

För cirka två tredjedelar, dvs. 188, av de kommuner som svarade på enkäten utgjorde inledningen av en utredning av servicebehovet enligt handikappservicelagen 2019 inga problem. Andelen minskade något jämfört med 2016. (Diagram 3, tabellbilaga 1)

År 2019 hade 101 kommuner en del svårigheter i inledningen av utredningen inom utsatt tid, och fem kommuner hade betydande svårigheter. Antalet kommuner som uppgett betydande svårigheter har minskat oavbrutet från 2010 till 2019. (Diagram 3, Tabellbilaga 1.)

Diagram 3. Utredning av servicebehovet enligt handikappservicelagen i kommunerna 2010, 2013, 2016 och 2019, procent av kommunerna som svarade

Sammanlagt 94 kommuner gav ytterligare information på frågan. Av tilläggsuppgifterna framgick bland annat att det krävdes stor prioritering för att inleda utredningen av servicebehovet inom sju vardagar. Till exempel var det svårt att samordna gemensamma möten för att utreda servicebehovet och ordna hembesök inom sju vardagar.

Man kunde inte alltid nå den klient som gjort ansökan. Ansökan eller anmälan om behov av socialvård har fyllts i bristfälligt. En del av kommunerna svarade att det är svårt att ta upp icke-brådskande ansökningar till behandling inom sju vardagar, eftersom brådskande utmanande situationer prioriterades i arbetet.

Uppgörandet av en serviceplan enligt handikappservicelagen utan obefogat dröjsmål

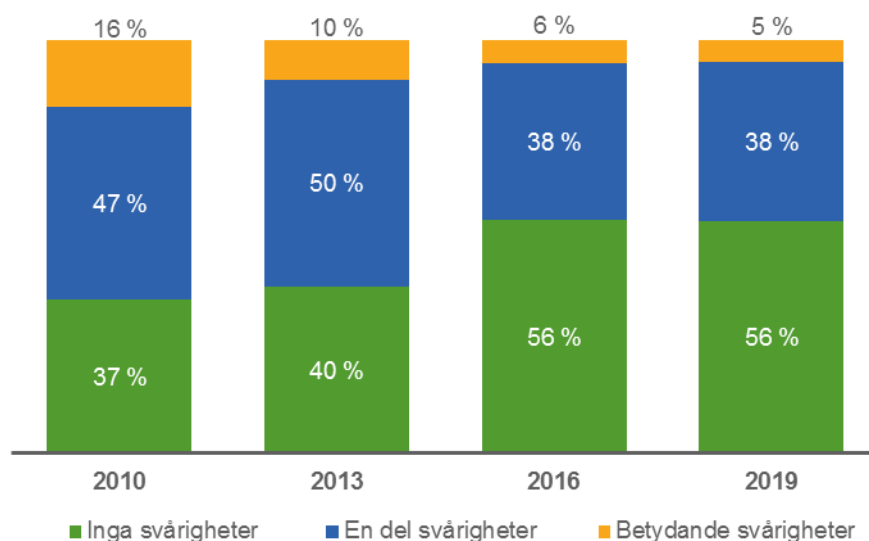
Bedömningen av servicebehovet utgör grund för den personliga serviceplanen. Enligt handikappservicelagen ([380/1987 3 a § 2 mom.](#)) ska en serviceplan utarbetas utan obefogat dröjsmål.

År 2019 orsakade uppgörandet av en serviceplan inom obefogat dröjsmål inga svårigheter för 56 procent av kommunerna, dvs. 165 av de som svarade på enkäten. Andelen har ökat oavbrutet från 37 procent till 56 procent fram till 2016 och förblev densamma 2019. (Diagram 4, tabellbilaga 2)

År 2019 uppgav sammanlagt cirka 44 procent av de kommuner som svarade på enkäten, att uppgörandet av en serviceplan utan obefogat dröjsmål orsakade en del eller betydande svårigheter. År 2016 var motsvarande siffra 42 procent. Sammanlagt 113 kommuner svarade att uppgörandet av en serviceplan utan obefogat dröjsmål medförde en del svårigheter och fem kommuner angav att det orsakade betydande svårigheter. (Diagram 4, tabellbilaga 2)

Sammanlagt 114 kommuner gav ytterligare information på frågan. Av de tilläggsuppgifter som kommunerna lämnade in framgick att det ofta var svårt att göra upp en serviceplan av samma orsaker som för att inleda utredningen av servicebehovet. Antalet anställda var för litet i förhållande till antalet klienter. Vanliga svar var personalresurserna personaldimensioneringen, brist på personal och personalomsättningen. Man berättade också att en utmanande arbetsbeskrivning och -fördelning samt långa sjukfrånvaro och semestrar gjorde det svårare att hålla de utsatta tiderna och göra upp en serviceplan.

Diagram 4. Uppgörande av en serviceplan enligt handikappservicelagen inom utsatt tid i kommunerna 2010, 2013, 2016 och 2019, procent av kommunerna som svarade

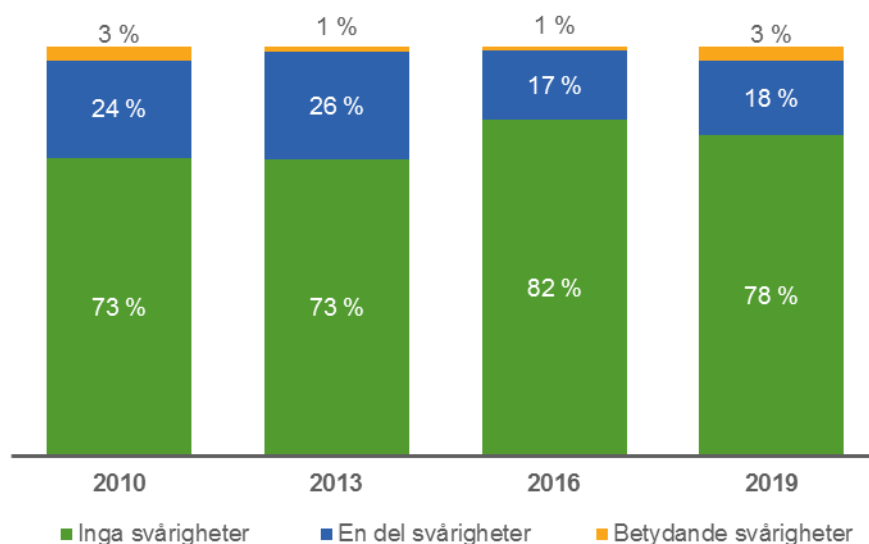

Beslut i ärendet enligt handikappservicelagen senast inom tre månader från ansökan

Enligt lagen ([380/1987 3 a § 3 mom.](#)) ska beslut fattas senast inom tre månader från det att personen med funktionsnedsättning eller hans eller hennes företrädare har ansökt om service eller stöd, om inte utredningen av ärendet av särskilda skäl kräver längre behandlingstid.

År 2019 orsakade fattandet av beslut utan obefogat dröjsmål inga svårigheter för 78 procent av kommunerna, dvs. 230 av de som svarade på enkäten. Andelen minskade med fyra procentenheter jämfört med 2016. År 2010 och 2013 orsakade fattandet av beslut utan obefogat dröjsmål inga svårigheter för 73 procent av de kommuner som besvarade enkäten. (Diagram 5, tabellbilaga 3)

Diagram 5. Beslut i ett ärende enligt handikappservicelagen inom tre månader från ansökan i kommunerna åren 2010, 2013, 2016 och 2019, procent av kommunerna som svarade

År 2019 uppgav sammanlagt cirka 22 procent av kommunerna som svarade på enkäten att det orsakade en del eller betydande svårigheter att fatta beslut inom tre månader från ansökan. År 2016 var motsvarande siffra 18 procent. Sammanlagt 54 kommuner svarade att uppgörandet av en serviceplan utan obefogat dröjsmål medförde en del svårigheter och tio kommuner angav att det orsakade betydande svårigheter. (Diagram 5, tabellbilaga 3)

Sammanlagt 115 kommuner gav ytterligare information på frågan. Av de tilläggsuppgifter som kommunerna gav framgick att svårigheterna att iaktta tidsfristerna för beslutsfattande inom handikappservicen i hög grad var desamma som svårigheterna med utredningen och uppgörandet av en serviceplan. Personalresurser, personalunderskott och personaldimensionering nämndes i flera svar.

En del av respondenterna berättade att de förändringar som skett inom annan service och uppdateringen av dessa beslut (t.ex. närståendevård och transporttjänster) överbelastade beslutsfattandet. Dessutom angav man att förseningarna kunde bero på att de uppgifter som behövdes för beslutsfattandet saknades. Kunderna lämnade till exempel inte in de tilläggsbilagor till ansökan som behövdes för att fatta beslut i tid.

Ordnande av tjänster för funktionshindrade

I kommunenkäten har man följt upp hur färdtjänst, personlig assistans och serviceboende enligt handikappservicelagen ordnas 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019. (Diagram 1, tabellbilagor 6–8.)

I enkäten 2019 frågades dessutom om svårigheter att ordna boendeservice enligt specialomsorgslagen och service för barn med funktionsnedsättning. (Diagram 1, tabellbilagor 9–10.)

Kommunerna som svarade på enkäten uppskattade att de hade de störst svårigheter att ordna tjänster för personlig assistans. Cirka 56 procent av de kommuner som svarade på enkäten bedömde att de hade några eller betydande svårigheter att ordna tjänster. (Diagram 1, tabellbilaga 7)

Det ansågs vara näst mest svårt att ordna service för barn med funktionsnedsättning. Cirka 41 procent av de kommuner som svarade på enkäten hade en del eller betydande svårigheter att ordna service för barn med funktionsnedsättning. (Diagram 1, Tabellbilaga 10) Tredje största svårigheten (33 procent) var att ordna service på serviceboende enligt handikappservicelagen. (Diagram 1, tabellbilaga 8)

Cirka 31 procent av kommunerna hade svårigheter att ordna service på serviceboende enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (Figur 1, tabellbilaga 9). 29 procent av kommunerna hade en del eller betydande svårigheter att ordna färdtjänst (Figur 1, tabellbilaga 6).

Ordnande av färdtjänst i kommunerna

Färdtjänsten är den till klientantalet största servicen enligt handikappservicelagen. Enligt statistiken över verksamheten inom sociala tjänster använde cirka 90 400 klienter färdtjänst 2019².

I kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade har frågan om hur färdtjänsten ska ordnas ställts som en del av enkäten sedan 2007. År 2019 besvarades frågan av 297 kommuner. (Diagram 6, tabellbilaga 6)

Av de kommuner som svarade på enkäten uppgav 71 procent, dvs. 211 kommuner, att de inte hade svårigheter med ordnandet av färdtjänst. Andelen sjönk med 25 procentenheter jämfört med 2016. (Figur 6, tabellbilaga 6)

²Mer information om ökningen av antalet klienter inom färdtjänsten enligt handikappservicelagen finns i uppgifterna för Sotkanets indikator [3605: Klienter inom service i enlighet med handikappservicelagen 2007–2019](#)

Utmaningar med att ordna färdtjänst

På basis av de tilläggsuppgifter som kommunerna uppgav berodde problemen med färdtjänsterna på många olika problem med tillgången på färdtjänster.

Av kommunernas svar framgick att det fanns brister i bland annat färdtjänstens kvalitet, tillgänglighet och funktionalitet. En del kommuner meddelade att klienterna var missnöjda med de tjänster de fick.

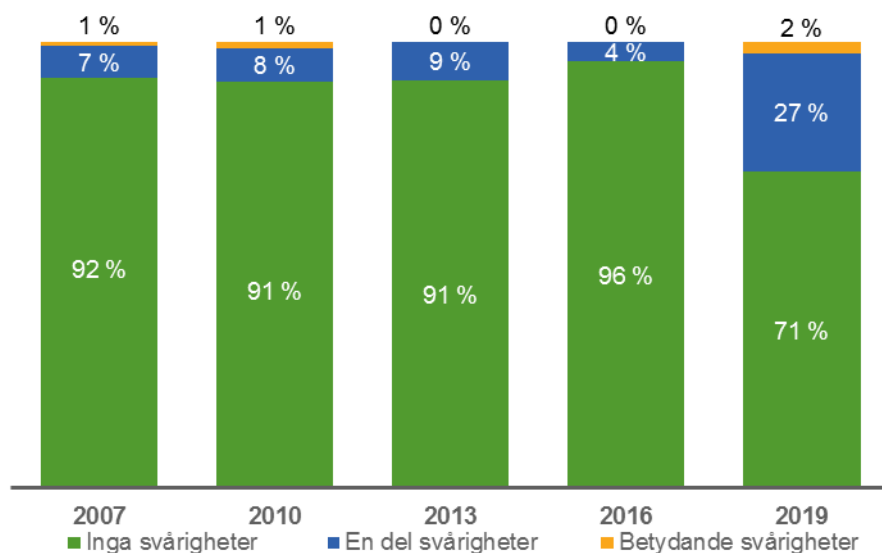
Ändringarna i lagen om transportservice ([320/2017](#)) ansågs ha påverkat kunderna, förmedlingen av färdtjänst samt färdtjänsternas kvalitet och kostnader.

I en del kommuner hade verksamheten omorganiserats t.ex. genom konkurrensutsättning av produktionen och förmedlingen av tjänster. Kommunerna hade också reklamerat till serviceproducenten för att förbättra kvaliteten på tjänsterna.

Färdtjänsterna upplevdes dock vara de minst problematiska tjänsterna att ordna bland de tjänster som frågorna gällde.

Av de kommuner som besvarade frågan bedömde 27 procent att de hade en del svårigheter att ordna färdtjänst 2019. Sju kommuner uppskattade att de hade betydande svårigheter att ordna färdtjänst. Under de två tidigare uppföljningsomgångarna fanns det inga kommuner som uppskattade sig ha betydande svårigheter. (Diagram 6, tabellbilaga 6)

Diagram 6. Ordnanade av färdtjänst i kommunerna 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019, procent av kommunerna som svarade

Sammanlagt 87 kommuner gav ytterligare information på frågan. På basis av de tilläggsuppgifter som kommunerna uppgav berodde problemen med färdtjänsterna ofta på tillgången till tjänsterna. Många kommuner meddelade att det inte fanns tillgång till tillräckligt med färdtjänster. I konkurrensutsättningen kom inga anbud.

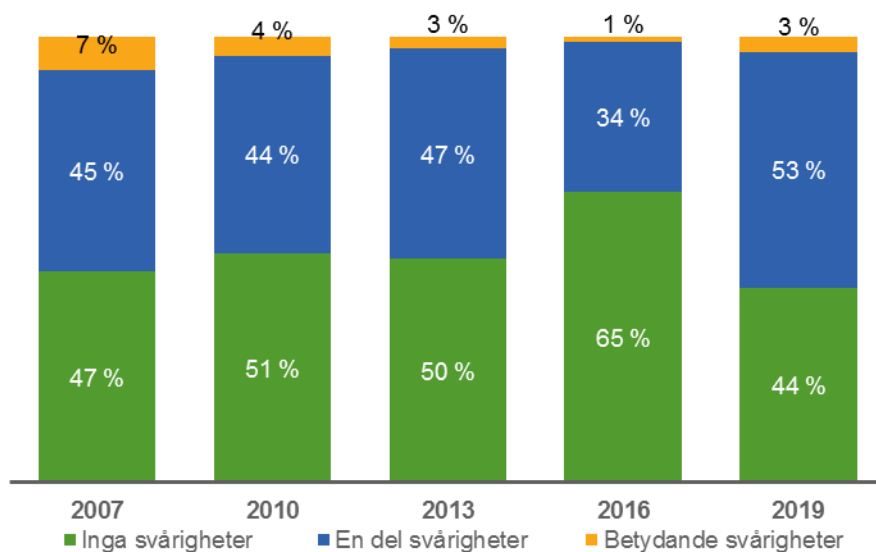
Det fanns problem med färdtjänstens kvalitet och funktion. Det var svårt att beställa taxi. Väntetiderna var långa och färdtjänsterna fungerade inte enligt kundernas behov. Trafikidkarna var selektiva, hade andra körningar och man kunde inte få dem att köra till vissa områden. Det fanns inte tillräckligt med taxibilar under vissa tider (t.ex. skol- och FPA-skjutsar och stora evenemang) och under jourtiderna, särskilt kvällar och veckoslut.

Ändringarna i lagen om transportservice ([320/2017](#)) ansågs ha ökat ovan nämnda svårigheter. Några kommuner meddelade att tjänsterna hade förbättrats efter de första tiderna med lagen om transportservice, eftersom ordnandet av färdtjänsten hade utretts och utvecklats.

Ordnanade av personlig assistans i kommunerna

Frågan om hur personlig assistans ordnas har ställts fem gånger i kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade sedan 2007. År 2019 besvarades frågan av 295 kommuner. (Diagram 7, tabellbilaga 7)

Svårigheterna att ordna personlig assistans har ökat sedan 2016. Cirka 56 procent av kommunerna uppgav att de hade något eller betydande svårigheter att ordna tjänster för personlig assistans i kommunerna 2019. År 2016 var motsvarande andel 35 procent. (Diagram 7, tabellbilaga 7)

Diagram 7. Ordnan­de av personlig assistans under åren 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019, procent av kommunerna som svarade

Kommunerna skickade in mest tilläggsuppgifter om ordnandet av personlig assistans. Sammanlagt 159 kommuner, dvs. 54 procent av de kommuner som besvarade frågan, gav mer information.

Utifrån de tilläggsuppgifter som kommunerna uppgav berodde problemen med personlig assistans ofta på att det är svårt att hitta lämpliga assistenter. Många kommuner meddelade att det är svårt att rekrytera assistenter. Som orsaker nämndes låg lönenivå, krävande arbetstider och -timmar samt deltidsarbete eller kollektivavtalet.

Omsättningen av assistenter är stor. Enligt kommunernas svar är det svårt att hitta lämpliga personer för vikariat, deltidsarbete, små och stora timantal och individuella behov. Svårigheter med rekryteringen av personliga assistenter, deras tillräcklighet och lämplighet förekom i väldigt många kommuner, men särskilt i små kommuner, glesbygdsområden och kommuner med långa avstånd.

I flera svar framkom svårigheter med att producera köptjänster. Som utmaningar nämndes också bland annat att det fanns för få serviceproducenter, för få alternativ eller att det förekom meningsskiljaktigheter med tjänsteproducenterna om tjänsteproduktionen.

Svårigheter förekom i tjänster som produceras på ett visst sätt eller i alla tjänster oavsett hur de produceras i en del kommuner. Av kommunernas svar framgick att tjänsterna som ordnas på olika sätt skulle kräva att parterna har en fungerande och tydlig (rätt och enhetlig) servicehandledning, rådgivning och lagkunskap.

Ordnan­de av serviceboende enligt handikappservicelagen i kommunerna

Enligt statistiken över verksamheten inom socialservicen har antalet klienter på serviceboenden inom servicen för personer med funktionsnedsättning ökat ganska jämnt sedan 1997. År 2019 fanns det sammanlagt cirka 6 300 klienter på serviceboenden inom handikappservicen³.

Frågan om hur serviceboendet ordnas har ställts fem gånger i kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade sedan 2007. (Diagram 8, tabellbilaga 8)

Svårigheterna att ordna serviceboende har ökat sedan 2016. Cirka en tredjedel av kommunerna uppgav att de hade en del eller betydande svårigheter att ordna serviceboende i kommunerna 2019. År 2016 var andelen 26 procent. (Diagram 8, tabellbilaga 8)

³ Mer information om ökningen av antalet klienter inom serviceboendet inom handikappservicen finns i uppgifterna för Sotkanets indikator [1247: Klienter på serviceboendet inom servicen för personer med funktionsnedsättning 1997-2019](#).

Utmaningar med att ordna personlig assistans

De kommuner som besvarade enkäten uppskattade att av de efterfrågade tjänsterna förekom flest svårigheter med att ordna personlig assistans.

Utifrån de tilläggsuppgifter som kommunerna uppgav berodde problemen med personlig assistans ofta på att det är svårt att hitta lämpliga assistenter.

Det var svårt att rekrytera personliga assistenter och omsättningen var stor.

Det var mycket svårt att skapa en modell för köpta tjänster för personlig assistans. Det fanns för få serviceproducenter eller så var de inte lämpliga för de individuella behoven.

Man ansåg att de tjänster för personlig assistans som ordnas på olika sätt kräver en fungerande och tydlig servicehandledning, rådgivning och lagkunskap som stöd.

Utmaningar med att ordna service för barn med funktionsnedsättning

Kommunerna som svarade på enkäten ansåg att det förekom näst störst svårigheter med att ordna service för barn med funktionsnedsättning.

Utifrån de tilläggsuppgifter som kommunerna uppgett berodde problemen med hjälp för boendet ofta på att det inte fanns tillgång till individuella och behovslena tjänster som lämpar sig för minderåriga.

Det förekom svårigheter i produktionen av tjänsten. Tillgången till tjänsten

Utmaningar med att ordna serviceboende

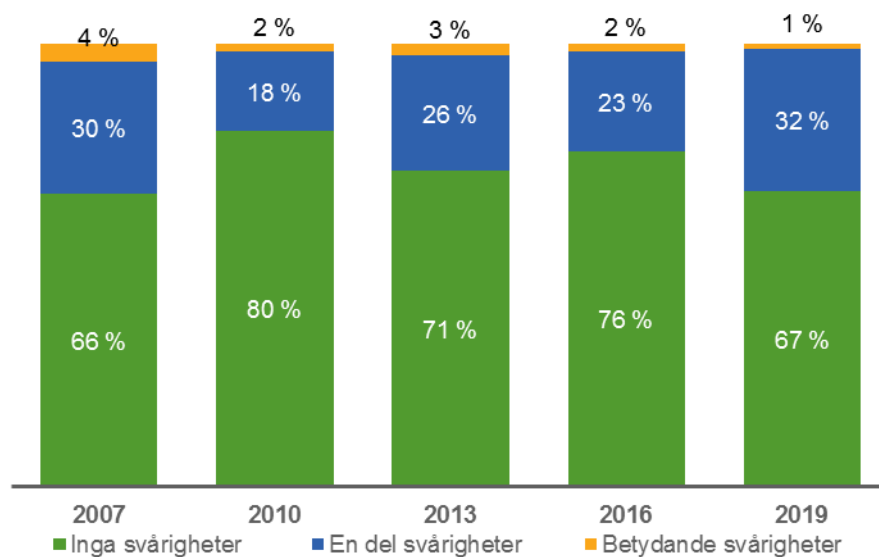
På basis av de tilläggsuppgifter som kommunerna gav berodde problemen med hjälp av serviceboende i enlighet med lagen på att det inte fanns serviceboendeplatser i området eller att det inte fanns lediga platser utan istället köer till dem.

I flera svar uppgavs också svårigheterna att producera serviceboendetjänster enligt klienternas individuella behov.

Endast ett fåtal kommuner uppgav i de öppna svaren att situationen förbättrats. Några enskilda kommuner uppgav att situationen förbättrats efter att serviceproduktionen hade konkurrensutsatts på nytt.

Vid ordnandet av boende enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda förekommer i hög grad liknande svårigheter i tillgången till service, kvaliteten och ordnandet av service som vid serviceboende enligt lagen om service och stöd på grund av handikapp.

Diagram 8. Ordnannde av serviceboende 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019, procent av kommunerna som svarade

Sammanlagt 96 kommuner gav ytterligare information på frågan. Utifrån de tilläggsuppgifter som kommunerna gav berodde problemen med serviceboendet på att det inte fanns serviceboendeplatser i området, att det inte fanns lediga platser i området och att det inte fanns köer till dem eller att det inte fanns fungerande boendetjänster som motsvarade behoven och de individuella önskemålen.

I vissa områden var det svårt att få tjänsteproducenter eller så var man beroende av tjänster som ordnats på ett visst sätt, till exempel köpta tjänster. I vissa områden fanns det inga privata serviceproducenter som kunde ha kompletterat tjänsteproduktionen. I vissa områden eller på vissa orter fanns det inte tillräckligt många tillståndspliktiga boendeenheter inom tjänsterna för funktionshindrade. I små kommuner med långa avstånd ansågs placeringar på andra orter vara utmanande och trista om de anhöriga bodde i en annan kommun. Tjänsterna behövdes på det egna språket.

Kommunerna berättade också i tilläggsuppgifterna att man hade behövt mer boendeservice av en viss typ än man kunde erbjuda. I svaren framkom bl.a. behovet av grupphem, behovet av serviceboendeplatser för personer under 65 år, ordnandet av boendeservice för personer som betar sig utmanande samt för personer som behöver olika slags stöd-tjänster.

Det fanns också brister i serviceutbudet bland annat i innehållet i de tjänster som erbjuds i hemmet, tillgången till personlig assistans, i nattpatrullen och i skapandet av ett i överlag lämpligt serviceboendepaket.

Ordnannde av boende enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

I kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade 2019 frågade man för första gången om svårigheter att ordna boende enligt 2 § 4 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ([519/1977](#)) Totalt svarade 292 kommuner på frågan.

Av de kommuner som besvarade frågan uppgav 69 procent, dvs. 201 kommuner, att ordnandet av tjänster inte orsakade svårigheter. Av kommunerna uppgav 28 procent, dvs. 83 kommuner, att det medförde vissa svårigheter att ordna boende enligt specialomsorgslagen. Ordnandet av boende enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda medförde avsevärda svårigheter för tre procent, dvs. för åtta av de kommuner som besvarade frågorna. (Tabellbilaga 9)

Sammanlagt 91 kommuner gav ytterligare information på frågan. Kommunerna ombads att i tilläggsuppgifterna ange vad svårigheterna med att ordna boendet berodde på. Enligt

svaren från de kommuner som upplevt svårigheter var svårigheterna likadana som för serviceboende enligt handikappservicelagen. Det fanns inga platser på boenden eller så var platserna varken lämpliga eller ändamålsenliga. Serviceutbudet var smalt. Det fanns bland annat brist på platser och platser för krävande serviceboende med heldygnssorg där stöd-, tillfällig eller krisvård ordnades.

I svaren framkom också bland annat att producenterna av köpta tjänster inte i tillräcklig grad beaktade kommunens mål och till exempel förverkligandet av målen för självbestämmanderätten. Dessutom var möjligheterna till köpta tjänster begränsade i vissa kommuner och det var utmanande att hitta rätt boendeenhet inom ramen för den givna budgeten.

Ordnande av service som barn med funktionsnedsättning behöver i kommunerna

I kommunenkäten 2019 tillfrågades kommunerna för första gången om svårigheter att ordna tjänster för barn med funktionsnedsättning. Totalt svarade 292 kommuner på frågan. (Tabellbilaga 10).

Sammanlagt 168 kommuner, dvs. 58 procent av kommunerna, uppgav att ordnandet av tjänster inte medförde svårigheter. Cirka 40 procent av kommunerna, dvs. 116 kommuner, uppgav att ordnandet medförde en del svårigheter. Cirka tre procent, det vill säga åtta kommuner, bedömde att ordnandet av tjänster orsakade avsevärda svårigheter (Tabellbilaga 10).

Sammanlagt 121 kommuner gav ytterligare information på frågan. Utifrån de tilläggsuppgifter som kommunerna uppgett berodde problemen med hjälp för serviceboendet ofta på att det inte fanns tillgång till individuella och behovsenliga tjänster som lämpar sig för minderåriga. Det fanns inga primära tjänster eller så var samordningen av olika tjänster bristfällig. Det rörde bland annat brist på serviceproducenter som producerar kommunikationsmetoder som stöder och ersätter talet hos barn med funktionsnedsättning och på specialmotionshandledning.

Det förekom svårigheter i produktionen av tjänsten. Tillgången till tjänsten kunde bero på vilka tjänster som fanns tillgängliga. I många svar framkom att det fanns brist på i synnerhet platser för tillfällig och kortvarig vård och vikarier för närståendevård. Tillgången till och förverkligandet av hemservice medförde svårigheter. Det förekom också brist på stöd och handledning som ges i hemmet.

Beslut och serviceplaner

I kommunenkäten 2019 efterfrågades antalet beslut enligt specialomsorgslagen och handikappservicelagen och hur många serviceplaner som uppgjordes 2019.

Sammanlagt 288 kommuner besvarade frågan om beslut. Av dessa lämnade 30 uppskattningsuppgifter. I de kommuner som besvarade frågan fattades sammanlagt cirka 125 500 beslut enligt handikappservicelagen och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. (Tabellbilaga 11)

Sammanlagt 284 kommuner svarade på frågan om antalet serviceplaner om tjänster för personer med funktionsnedsättning. Av dessa lämnade 81 kommuner in uppskattningsuppgifter. I de kommuner som besvarade frågan uppgjordes sammanlagt cirka 23 500 serviceplaner. (Tabellbilaga 11)

70 kommuner skickade mer information för avsnittet om beslut och serviceplaner.⁴ Kommunerna meddelade i tilläggsuppgifterna att det utöver serviceplanerna görs bedömning-

⁴ En del av kommunerna meddelade att det finns brister i de inlämnade uppgifterna om antalet serviceplaner. En del av kommunerna meddelade också beslut om handikappservice som fattats med stöd av andra lagar (t.ex. lagen om närståendevård och socialvårdslagen). Uppgifterna kunde hämtas från klientdatasystemen till exempel endast om helt nya serviceplaner, inte om granskade eller uppdaterade serviceplaner. Mer information om utmaningarna med dataplockningen av efterfrågade statistikuppgifter finns på sidan 25 i kvalitetsbeskrivningen.

ar och utredningar av servicebehovet i kommunerna, rehabiliteringsplaner samt (omfattande) klientplaner, och därför gjordes serviceplanerna inte nödvändigtvis genast. Många kommuner meddelade att ingen separat serviceplan görs upp för kunder som endast fått färdtjänst och ändringsarbeten i bostaden, om klienten inte särskilt ber om en plan.

Klienterna inom servicen för personer med funktionsnedsättning

I kommunenkäten frågade man nu för första gången om klientantalet inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning utan åldersindelning. Dessutom ombads kommunerna uppge antalet klienter inom handikappservicen som behöver särskilt stöd ([socialvårdslagen 3 §](#)) och klienter inom stödet för närståendevård ([lagen om stöd för närståendevård 2 §](#)) utan åldersgruppsindelning.⁵ (Tabell 1)

Tabell 1. Klienter inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning som fått service med stöd av handikappservicelagen och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda samt personer och barn som behöver särskilt stöd av dem och klienter som får stöd för närståendevård 2019

	Klienterna inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning	Personer eller barn som behöver särskilt stöd bland klienterna inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning	Klienter som får stöd inom närståendevård bland klienterna inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning
2019			
Sammanlagt (n)	125 557	10 523	13 341
Kommuner som meddelat uppskattade uppgifter i frågan (n)	131	131	131
Antal svarande kommuner sammanlagt (n)	290	200	253
De svarande kommunernas befolkningstäckning (%)	97,1	59,2	85,1
Antal kommuner som inte svarade sammanlagt (n)	21	111	58
Antal klienter inom servicen för personer med funktionsnedsättning i de kommuner som besvarat frågan (n)	125 557	74 128	111 661
Personer som behöver särskilt stöd och stöd för närståendevård bland klienterna inom kommunernas service för personer med funktionsnedsättning i de kommuner som besvarat frågan (%)	-	14	12

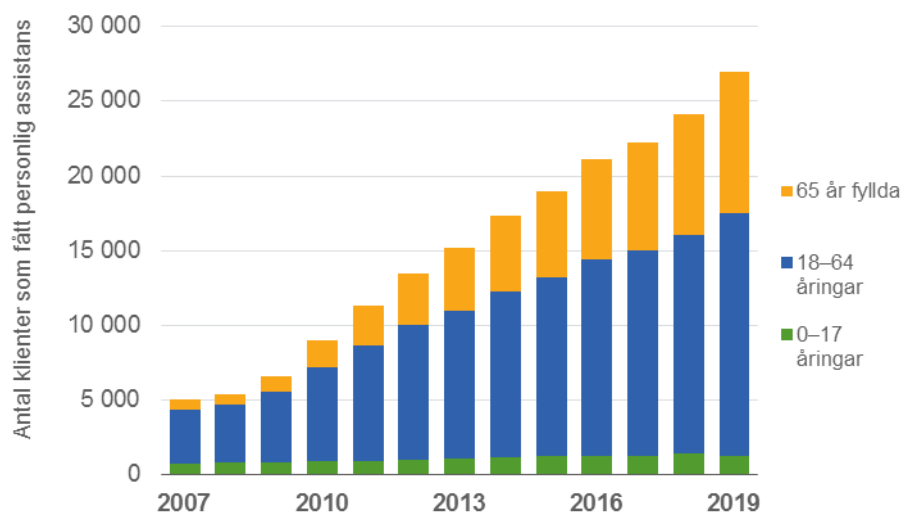
Sammanlagt 108 kommuner skickade mer information till avsnittet om klienterna inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning.⁶ Många kommuner berättade att de meddelat uppskattade uppgifter. Kommunerna meddelade också ofta att antalet personer och barn som behöver särskilt stöd inte statistikfördes och att klienterna som fick stöd för närståendevård ofta fanns i en annan tjänst och/eller ett annat datasystem. Dessutom meddelades att 3 § i socialvårdslagen träder i kraft på Åland först den 1 januari 2021. En kommun meddelade att definitionen av klienter med behov av särskilt stöd håller på att preciseras för att dessa klienter ska identifieras bättre än tidigare.

⁶ Av de tilläggsuppgifter som kommunerna lämnade in framgick att en ganska stor del av kommunerna hade svårigheter att lämna uppgifter om klienter inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning som behövde särskilt stöd eller som är klienter inom närståendevården. Mer information om utmaningarna med dataplockningen av efterfrågade statistikuppgifter finns på sidan 25 i kvalitetsbeskrivningen.

Personlig assistans

Enligt statistiken över verksamheten inom socialservicen har antalet klienter som får personlig assistans ökat ganska jämnt sedan 1991. År 2007 överskreds 5 000 klienter och år 2011 var antalet klienter över 10 000. År 2013 överskreds 15 000 klienter och år 2016 var antalet klienter över 20 000. År 2019 hade handikappservicen sammanlagt 26 690 klienter med personlig assistans.⁷ Från år 2016 till år 2019 uppgick tillväxten till 29 procent.

Diagram 9. Antalet klienter per år i respektive åldersgrupp och sammanlagt som fått personlig assistans år 2007–2019

Källa: Sotkanet, ind. [3434](#), [3435](#), [3436](#) och [385](#).)

Antalet timmar för personlig assistans koncentreras till små timantal

I kommunerna som besvarade alla uppgifter om antalet timmar i kommunenkätens del om personlig assistans var antalet timmar som beviljades klienterna oftast mindre än 25 timmar i veckan.

Drygt 80 procent av dem som fått personlig assistans hörde till denna grupp (83 procent av männen och 82 procent av kvinnorna).

Sammanlagt fick 63 procent av alla män som omfattas av servicen och 56 procent av kvinnorna personlig assistans mindre än 10 timmar i veckan. Dessa personers beslut om personlig assistans torde grunda sig på 8 c § i handikappservicelagen. Enligt den ska personlig assistans ordnas minst 30 timmar i månaden för hobbyer, samhälleligt deltagande eller upprätthållande av social växelverkan.

Uppgifterna om personlig assistans i statistiken över verksamheten inom sociala tjänster efterfrågas enligt åldersgrupp. Den största klientgruppen är 18–64-åringar, som ökade med cirka 24 procent mellan 2016 och 2019. Mest (41 procent) ökade antalet klienter som fyllt 65 år och minst i gruppen 0–17-åringar som fick personlig assistans (2 procent) mellan 2016 och 2019. (Diagram 9.)

Statistikcentralen har sedan 2015 samlat in information om kommunernas och samkommunernas kostnader för personlig assistans. År 2019 uppgick kostnaderna för personlig assistans till cirka 341 miljoner euro. Detta är cirka 38 procent av de totala kostnaderna för service och ekonomiska stödåtgärder enligt handikappservicelagen.⁸

I kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade har man frågat om information om klienterna inom den personliga assistansen enligt kön och åldersgrupp samt hur den personliga assistansen ordnas sedan 2010.⁹

⁷ Mer information om det ökade antalet klienter som får personlig assistans finns i uppgifterna i Sotkanets indikator [385: Klienter som får personlig assistans 1990–2019](#). Enligt statistikdefinitionen ingår inte de klienter som fått service med servicesedel i siffrorna före 2019. I statistiken för 2019 ingår också de klienter som fått personlig assistans och för vilka tjänsten ordnats med servicesedel. Antalet klienter ökade 2019 med cirka 12 procent jämfört med 2018. Den största förändringen skedde i uppgifterna från Helsingfors. Antalet klienter som staden anmälde ökade med cirka 188 procent jämfört med 2018 på grund av den ändring som gjordes i statistikdefinitionen 2019.

⁸ Finlands officiella statistik (FOS): [Kommunekonomi. Ekonomiuppgifter som kommunerna och samkommunerna rapporterar](#). [Läst 24.9.2020]. Tabellerna 1.6 (kommuner) och 2.6 (samkommuner): Åtskiljningar i driftsekonomin/Kostnader enligt lagen om service och stöd på grund av handikapp: Utgifterna för tjänster och ekonomiska stödåtgärder i enlighet med handikappservicelagen och personlig assistans.

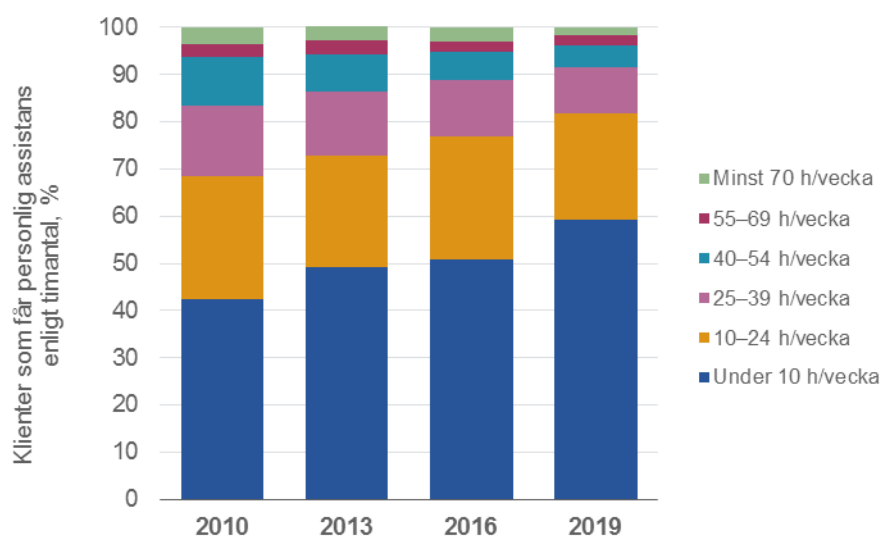
⁹ År 2019 kunde 224 kommuner lämna in uppgifter enligt kön för alla delar av timantalet. Svaret omfattar 65 procent av befolkningen. Totalt 292 kommuner svarade på den del som gällde hur tjänsterna ordnas.

Antal timmar personlig assistans per vecka

I kommunerna som besvarade alla uppgifter om antalet timmar i kommunenkätens del om personlig assistans var antalet timmar som beviljades klienterna oftast mindre än 25 timmar i veckan.

Andelen klienter som fick personlig assistans under 25 timmar i veckan ökade från 51 procent 2007 till 82 procent 2019. År 2019 var andelen klienter som fick hjälp mindre än 10 timmar i veckan sammanlagt 59 procent och andelen klienter som fick hjälp 10–24 timmar i veckan 23 procent. (Diagram 10, tabellbilaga 13)

Diagram 10. Andelen klienter som fått personlig assistans år 2010, 2013, 2016 och 2019

I uppgifterna för 2019 fanns inga skillnader mellan antalet timmar som kvinnor och män fick personlig assistans, med undantag av de klienter som fick lite personlig assistans. Andelen män som får personlig assistans i mindre än 25 timmar var cirka 83 procent och andelen kvinnor 82 procent.

Det fanns dock fler män än kvinnor som fick personlig assistans i mindre än 10 timmar i veckan. Av männen fick 63 procent mindre än 10 timmar personlig assistans per vecka, motsvarande siffra för kvinnorna var 56 procent. På motsvarande sätt var antalet kvinnor som fick 10–24 timmar personlig assistans större. Av männen fick 19 procent personlig assistans i 10–24 timmar och motsvarande andel av kvinnorna var 25 procent. (Tabellbilaga 13)

Sammanlagt 58 kommuner gav ytterligare information på frågan. Av de tilläggsuppgifter som kommunerna lämnade framgick att det i en del kommuner hade ordnats servicebode hemma för klienterna. Då var tjänsten i allmänhet personlig assistans kompletterad med stödtjänster. Personlig assistans ordnades ofta som en köpt tjänst.¹⁰

Sätt att ordna personlig assistans

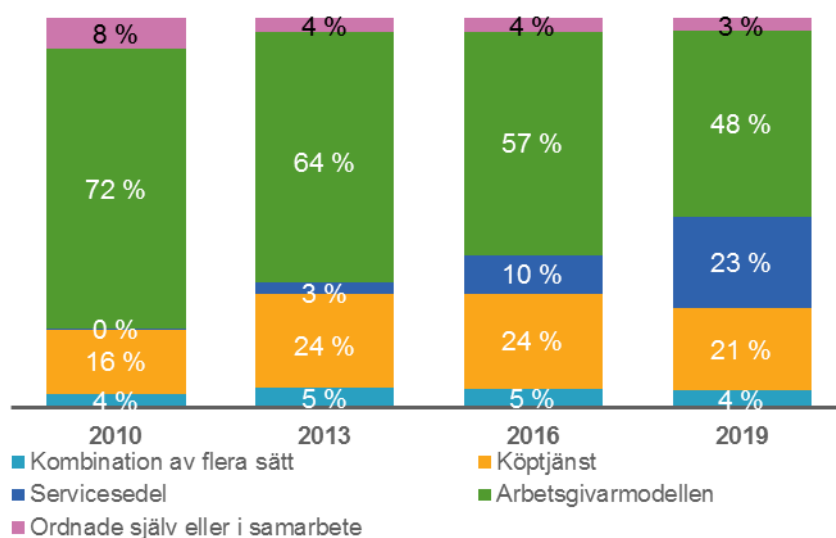
År 2019 var det vanligaste sättet att ordna personlig assistans arbetsgivarmodellen. Den personliga assistansen hade ordnats på det här sättet för 48 procent av klienterna. Användningen av servicesedlar har ökat jämfört med 2016. År 2016 hade kommunen gett 10

¹⁰ Många kommuner meddelade att uppgifterna om personlig assistans inte kan hämtas från klientdatasystemen på det sätt som efterfrågas. Mer information om utmaningarna med dataplockningen av efterfrågade statistikuppgifter finns på sidan 25 i kvalitetsbeskrivningen.

procent av klienterna en servicesedel för anskaffning av assistenttjänster. År 2019 var andelen redan 23 procent av klienterna. (Diagram 11, tabellbilaga 14)

I 21 procent av fallen köpte kommunerna tjänsterna externt. Den personliga assistansen erbjöds som kombination av olika arrangemang i fyra procent av fallen. Kommunen ordnade servicen själv eller i samarbete med andra kommuner för cirka tre procent av kunderna. (Diagram 11, tabellbilaga 14)

Diagram 11. Sätt att ordna personlig assistans 2010, 2013, 2016 och 2019

Sammanlagt 52 kommuner gav ytterligare information på frågan. Kommunerna berättade i tilläggsuppgifterna att sättet att ordna tjänster kan ha bytts mitt under året eller att man använt köptjänster särskilt för vikariat enligt arbetsgivarmodellen och att personlig assistans också har använts för att ordna serviceboende i hemmet.¹¹

Dagverksamhet

Uppgifter om klienterna inom dagverksamheten enligt handikappservicelagen och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda har samlats in i verksamhetsstatistiken för socialservicen för personer med funktionsnedsättning sedan 2012. Enligt statistiken över verksamheten inom socialservicen deltog sammanlagt cirka 7 900 klienter i dagverksamhet handikappservicelagen och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda 2019. År 2016 var antalet klienter cirka 7 800 och år 2013 cirka 7 600.¹²

Information har samlats in till kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade sedan 2007.

Dagverksamhet enligt handikappservicelagen

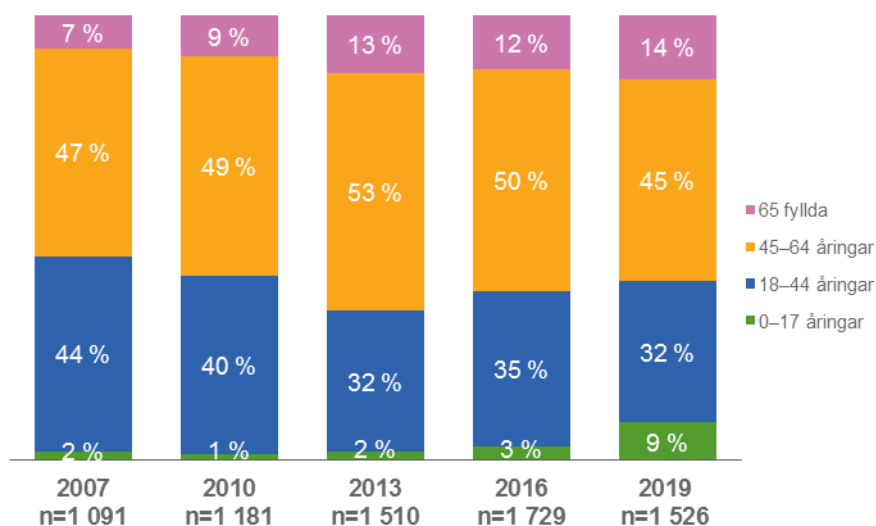
I kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade 2019 skickade sammanlagt 272 kommuner in svar på frågan om dagverksamhet enligt handikappservicelagen. I dessa kommuner fanns det sammanlagt 1 526 klienter som deltog i dagverksamhet enligt handikappservicelagen. (Diagram 12, tabellbilaga 15)

¹¹ Dessutom angavs det ofta i de tilläggsuppgifter som kommunerna lämnat in att uppgifterna om sättet att ordna tjänsterna var partiella eller uppskattade eller inte kunde lämnas in. Oftast verkade det som om man fick uppgifter om tjänster som ordnades enligt arbetsgivarmodellen. Mer information om utmaningarna med dataplockningen av efterfrågade statistikuppgifter finns på sidan 25 i kvalitetsbeskrivningen.

¹² [Klienter inom dagverksamheten samt dagverksamheten och arbetsverksamheten enligt statistiken över verksamheten inom socialservicen, 31.12, dvs. situationen i slutet av året 2012–2019](#). Statistikdefinitionen i statistiken över verksamheten inom socialservicen är en annan (situationen i slutet av året) än i kommunenkäten om tjänster för funktionshindrade (situationen under hela året).

Av dem som deltog i dagverksamheten var 77 procent serviceanvändare i åldern 18–64 år och andelen personer i annan än arbetsför ålder, dvs. unga och äldre, var 23 procent. Kvinnornas andel var cirka 41 procent. (Diagram 12, tabellbilaga 15)

Diagram 12. Dagverksamhet enligt handikappservicelagen 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019.

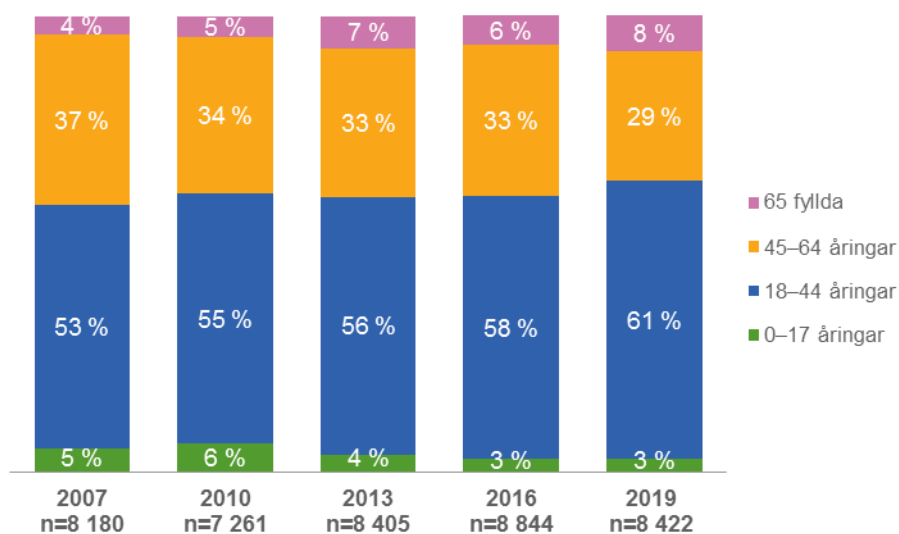

Dagverksamhet enligt lagen om specialomsorger om utvecklingsstörda

Sammanlagt 214 kommuner besvarade frågan om dagverksamhet enligt specialomsorgslagen. I dessa kommuner fanns det sammanlagt 8 422 klienter som deltog i dagverksamhet enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

Åldersgruppen 18–64 år utgjorde således cirka 89 procent av de som deltog i dagverksamheten. Endast 11 procent av klienterna var yngre eller äldre, alltså personer i icke arbetsför ålder. Kvinnornas andel var cirka 44 procent. (Diagram 13, tabellbilaga 16)

Diagram 13. Dagverksamhet enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019.

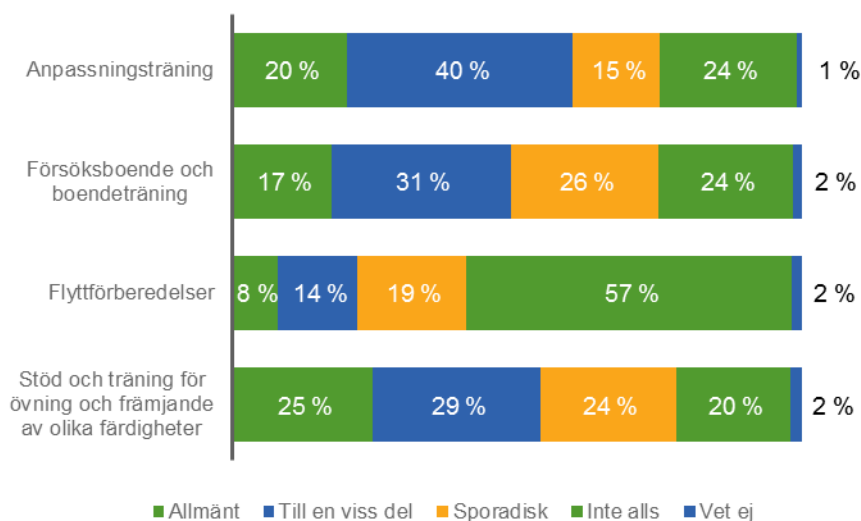
Sammanlagt 49 kommuner skickade mer information till avsnittet om dagverksamheten. En del kommuner angav att det inte är möjligt att skilja åt arbets- och dagverksamheten i deras klientdatasystem.¹³ En del deltog i bägge dagverksamheten enligt handikappservicelagen och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. En del berättade att servicen enligt handikappservicelagen för personer under 18 gavs som morgon- och eftermiddagsvård. En del kommuner angav att uppgifterna innehåller klienter inom dagverksamheten och dagverksamheten utan väggar eller arbets- och dagverksamhet samt personer i öppet arbete. Dessutom ordnades dagverksamhet inom öppen arbetsverksamhet med stöd av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ([519/1977 2§](#))

Tjänster som beviljats på basis av funktionsnedsättning

I kommunenkäten ombads kommunerna att för andra gången bedöma hur vanligt beviljandet av en del tjänster som beviljats på basis av funktionsnedsättning är. För första gången ställdes frågor om hur ofta anpassningsträning beviljas.¹⁴

Kommunerna uppskattar att de mer allmänt beviljar stöd och träning för att öva olika aktiviteter och främja färdigheter, för anpassningsträning och försöksboende och boendeträning. Mer sällan uppgav kommunerna att de hade beviljat flyttförberedelse. (Diagram 14, tabellbilaga 17)

Diagram 14. Beviljandet av vissa tjänster som beviljas på grund av funktionsnedsättning i kommunerna 2019, procent av kommunerna som svarade

Sammanlagt 280 kommuner svarade på frågan om stöd och träning för övning och främjande av färdigheter. Stöd och träning för övning och främjande av olika färdigheter användes allmänt i 25 procent av kommunerna som svarade 2019. År 2016 uppgav 15 procent av kommunerna att tjänsten var i allmänt bruk. Andelen som svarade "i viss mån i bruk" minskade från 35 procent till 29 procent mellan 2016 och 2019. Antalet kommuner som svarade "sporadiskt i bruk" var oförändrat och antalet som svarade "inte i bruk" minskade från 25 procent till 20 procent. (Tabellbilaga 17)

Sammanlagt 283 kommuner besvarade frågor om anpassningsträning. Anpassningsträning var i allmänt bruk i 20 procent av kommunerna som svarade på frågan och i viss mån i 40 procent av kommunerna. Tjänsten användes sporadiskt i 15 procent av kommunerna.

¹³ Allmänt taget sade kommunerna det att den information som efterfrågades inte går att urskiljas i klientdatasystemen enligt lag, enbart åtskild per dagverksamhet (arbetsverksamheten), särskilt enligt åldersfördelning, men också enligt kön. Mer information om utmaningarna med dataplockningen av efterfrågade statistikuppgifter finns på sidan 25 i kvalitetsbeskrivningen.

Cirka 24 procent av kommunerna som svarade uppgav att anpassningsträning inte används i kommunen. (Tabellbilaga 17)

Sammanlagt 289 kommuner svarade på frågan om försöksboende och boendeträning. I 17 procent av kommunerna som svarade på enkäten och i någon mån i 31 procent av kommunerna använde man sig av försöksboende och boendeträning. Tjänsten användes sporadiskt i 26 procent av kommunerna. Andelen kommuner där försöksboende inte används sjönk med tio procentenheter mellan 2016 och 2016. (Tabellbilaga 17)

Sammanlagt 289 kommuner besvarade frågor om flyttförberedelse. Den ovanligaste tjänsten bland de som beviljats på basis av nedsatt funktionsförmåga var flyttförberedelsen. Sammanlagt 57 procent av kommunerna som svarade angav att flyttförberedelse inte används. Andelen förblev oförändrad jämfört med 2016. Flyttförberedelse var i allmänt bruk i 8 procent av kommunerna, användes i viss mån i 14 procent och sporadiskt i 19 procent av kommunerna. (Tabellbilaga 17)

Sammanlagt 24 kommuner lämnade in ytterligare information på frågan. Kommunerna berättade i tilläggsuppgifterna hurdana tjänster de hade beviljat i form av anpassningsträning. En del av kommunerna meddelade att de efterfrågade tjänsterna är i bruk, men att de beviljas enligt individuella behov, varvid antalet beslut förblir litet och vissa år fattas inga beslut alls (om kommunen är liten). En del av kommunerna meddelade att tjänsterna produceras enligt behov och huvudsakligen som köpta tjänster.

Av svaren framgick att kommunerna hade beviljat personliga stödåtgärder och anpassningsträning, till exempel handledning och rådgivning i kommunikation, autismhandledning, handledning i rörelseförmåga och rehabiliteringshandledning, som omfattar stöd och träning för bl.a. dagliga funktioner.

Boendeträning och -stöd användes allmänt i vissa kommuner, men beviljas enligt individuella behov, varvid antalet beslut om boendeträning och försöksboende inte var stort. Klienterna beviljades också stöd för de dagliga sysslorna.

Några kommuner meddelade att de ordnar flyttförberedelser. Flyttförberedelse kunde ingå i tjänsten alltid när klienten flyttade eller så producerade en del av serviceproducenterna flyttförberedelse som en del av boendeservicen och den har därför inte beviljats som en separat tjänst.

Begrepp och definitioner

En klient som behöver särskilt stöd: en person som har särskilda svårigheter att söka och få de social- och hälsovårdstjänster han eller hon behöver på grund av kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, missbruk av rusmedel, flera stödbehov samtidigt eller av någon annan motsvarande orsak och vars stödbehov inte hänför sig till hög ålder på det sätt som föreskrivs i lagen om stödande av den äldre befolkningen ([980/2020](#)) och i 3 § i socialvårdslagen. ([socialvårdslagen 2014/1301 3§](#))

Barn som behöver särskilt stöd: avser ett barn vars uppväxtförhållanden äventyrar eller inte tryggar barnets hälsa eller utveckling eller som genom sitt beteende äventyrar sin hälsa eller utveckling eller som på grund av de orsaker som anges [i 3 § 3 punkten i socialvårdslagen \(2014/1301\)](#) behöver särskilt stöd.

Sätt att ordna personlig assistans: Enligt 8d § i handikappservicelagen ([380/1987](#)) kan kommunen ordna personlig assistans. 1) genom att ersätta den gravt handikappade för de kostnader, inklusive de avgifter och ersättningar som en arbetsgivare skall betala enligt lag, som avlöandet av en personlig hjälpare föranleder samt de övriga skäligena och nödvändiga utgifter som anlitaandet av en hjälpare föranleder 2) genom att ge den gravt funktionsnedsatta en servicesedel som avses i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården ([569/2009 3 § 2](#)) och som uppgår till ett skäligt värde och med vilken personen i fråga kan skaffa assistent service, eller 3) genom att skaffa den gravt funktionsnedsatta assistentservice av en offentlig eller privat serviceproducent eller genom att själv ordna servicen eller ingå avtal om servicen med en annan kommun eller andra kommuner. De olika sätten att ordna personlig assistans kan kombineras med varandra.

Dagverksamhet enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ([519/1977 2 § 4](#)): Dagverksamhet kan främst ordnas för gravt funktionshindrade personer enligt lagen och förordningen gällande specialomsorg om utvecklingsstörda.

Boendeservice enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ([519/1977 35§](#)): Enligt lagen och förordningen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ska man vid genomförandet av det individuella specialomsorgsprogrammet sträva efter att ordna boendet för en person som inte kan bo i sitt eget hem men som inte är i behov av institutionsvård på något annat sätt.

Servicesedel: Lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården ([2009/569](#)) innehåller bestämmelser om användningen av servicesedlar. Med hjälp av servicesedeln kan klienten själv välja den av kommunens godkända privata serviceproducenter vars tjänster han eller hon vill använda inom tjänsterna för funktionshindrade. Kommunen förbinder sig då att betala den tjänst som kunden skaffat upp till värdet på sedeln. Servicesedelns värde bestäms av kommunen.

Serviceplan: Med serviceplan avses en plan som heltäckande beskriver vilka tjänster och stödåtgärder den funktionshindrade behöver för att klara sitt dagliga liv. Enligt handikappservicelagen ([380/1987 3 a §](#)) ska en serviceplan utarbetas utan obefogat dröjsmål på det sätt som föreskrivs i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ([812/2000 7 §](#)) Lagen stipulerar följande: När socialvård lämnas skall en service-, vård-, rehabiliterings- eller någon annan motsvarande plan uppgöras, om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det inte i övrigt är uppenbart onödigt att göra upp en plan. Klienten har rätt att neka till uppgörandet av en serviceplan.

Bedömning av servicebehovet: Bedömningen av behovet av service och stöd enligt handikappservicelagen ([380/1987 3 a 3§](#)) ska inledas senast den sjunde vardagen efter det att den funktionshindrade eller hans eller hennes lagliga företrädare eller anhöriga eller någon annan person eller en myndighet för att få service har tagit kontakt

med den myndighet i kommunen som ansvarar för socialservicen. Servicebehovet hos funktionshindrade och långtidssjuka personer kan bedömas på olika sätt.

Beslut: Enligt lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ([812/2000 6§](#)) ska ordnandet av socialvård basera sig på ett myndighetsbeslut eller, när privat socialvård ordnas, på ett skriftligt avtal mellan den som lämnar socialvård och klienten. I denna statistikrapport gäller beslut sådana beslut om tjänster för funktionshindrade som fattats enligt handikappservicelagen och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Alla beslut som fattats för samma kund under året räknas med i statistiken.

Vissa tjänster som beviljats på basis av nedsatt funktionsförmåga. I denna statistik ställs frågor om vissa tjänster som beviljats på grund av funktionsnedsättning. Dessa är stöd och träning för att öva olika aktiviteter och för att främja olika färdigheter, flyttförberedelse, anpassningsträning samt försöksboende och boendeträning. Service beviljas med stöd av 8 § i handikappservicelagen ([Handikappservicelagen 380/1987](#)).

Personlig assistans enligt handikappservicelagen ([380/1987 8 c §](#)): Med personlig assistans avses sådan assistans som en gravt funktionshindrad person absolut behöver i och utanför hemmet: 1) för att klara sina dagliga sysslor, 2) för arbete eller studier, 3) för rekreation, 4) för samhällsdeltagande eller 5) för att upprätthålla sina sociala kontakter. Personlig assistans ska ordnas i arbete och studier i den utsträckning det är nödvändigt för personen med svår funktionsnedsättning. I fråga om fritidsaktiviteter, deltagande i samhällelig verksamhet och upprätthållande av sociala kontakter (som upprätthållande av vänskaps- och släktförhållanden utanför hemmet) ska personlig assistans ordnas minst 30 timmar i månaden, om inte ett lägre antal timmar räcker till för att trygga det nödvändiga behov av hjälp som personen med svår funktionsnedsättning har.

Färdtjänst enligt handikappservicelagen ([380/1987 8 §](#)): Färdtjänsten omfattar sådan transport jämte ledsagare som en gravt funktionshindrad person behöver i sitt dagliga liv i anslutning till arbete, studier, ärendeskötsel, samhällsdeltagande, rekreation eller motsvarande.

Serviceboende enligt handikappservicelagen ([380/1987 8 §](#)): Serviceboendet omfattar en bostad samt sådana tjänster i anslutning till boendet som den funktionshindrade behöver i sitt dagliga liv.

Dagverksamhet enligt handikappservicelagen ([380/1987 8 b §](#)): Dagverksamheten för funktionshindrade omfattar verksamhet som ordnas utanför hemmet i syfte att stödja den funktionshindrade att klara sig självständigt och att upprätthålla sociala kontakter. Handikappservicelagen stipulerar följande: När det gäller att ordna dagverksamhet anses som gravt handikappad en arbetsoförmögen person som på grund av ett mycket svårt funktionshinder som förorsakats av en skada eller sjukdom inte har förutsättningar att delta i sådan arbetsverksamhet som avses i socialvårdslagen och som får sin huvudsakliga försörjning av förmåner som beviljas på grund av sjukdom eller arbetsoförmåga.

Service för barn med funktionsnedsättning: Service som barn med funktionsnedsättning behöver tillhandahålls med stöd av handikappservicelagen ([380/1987 8§](#)). Vid anordnande av service och stöd enligt handikappservicelagen ska dessutom klientens individuella hjälpbehov beaktas. Syftet med frågan om service som barn med funktionsnedsättning behöver var att producera information och förbättra helhetsuppfattningen om situationen inom servicen för personer med nedsatt funktionsförmåga.

Befolkningstäckning: I tabellbilagorna anges antalet kommuner som svarat på frågan och antalet personer som bor i dessa kommuner som en procentandel av hela landets befolkning. Siffran anges uträknad enligt folkmängden under varje statistikår.

Symboler som används i tabellerna

– inga observationer

<https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/statistik-och-data/statistik-efter-amne/social-service-for-vuxna/statistikenkat-till-kommunerna/handikappservicen-delrapport-om-kommunenkatnen>

Tabellbilagor

Tabellbilaga 1.

Uppskattning om inledd utredning av servicebehovet inom den utsatta tiden enligt handikappservicelagen (7 vardagar) i kommunerna åren 2010, 2013, 2016 och 2019.

Tabellbilaga 2.

Uppskattning av uppgörandet av en serviceplan enligt handikappservicelagen utan obefogat dröjsmål i kommunerna 2010, 2013, 2016 och 2019

Tabellbilaga 3.

Uppskattning av hur ett ärende enligt handikappservicelagen behandlas utan dröjsmål (beslut senast inom tre månader från ansökan) i kommunerna 2010, 2013, 2016 och 2019

Tabellbilaga 4.

Bedömning av huruvida kommunen följer de utsatta tiderna i handikappservicelagen, situationen 2019

Tabellbilaga 5.

Genomsnittlig handläggningstid för beslut enligt handikappservicelagen

Tabellbilaga 6.

Uppskattning av ordnandet av färdtjänst enligt handikappservicelagen i kommunerna 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019 (procent)

Tabellbilaga 7.

Bedömning av hur personlig assistans enligt handikappservicelagen ordnas i kommunerna 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019 (procent)

Tabellbilaga 8.

Bedömning av ordnandet av serviceboende i kommunerna enligt handikappservicelagen 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019 (%)

Tabellbilaga 9.

Uppskattning av ordnandet av boendeservice enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda 2019 (procent)

Tabellbilaga 10.

Uppskattning av ordnandet av tjänster som barn med funktionsnedsättning behöver 2019 (%)

Tabellbilaga 11.

Antalet beslut och serviceplaner inom servicen för personer med funktionsnedsättning i kommunerna 2019

Tabellbilaga 12.

Klienter inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning som fått service med stöd av handikappservicelagen och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda samt personer och barn som behöver särskilt stöd av dem och klienter som får stöd för närståendevård 2019

Tabellbilaga 13.

Andelen klienter som fick personlig assistans 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019 (procent)

Tabellbilaga 14.

Andelen klienter som fått personlig assistans 2010, 2013, 2016 och 2019 (procent) indelade efter sättet som assistansen har ordnats

Tabellbilaga 15.

Klienter inom dagverksamhet enligt handikappservicelagen enligt ålder och kön åren 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019 sammanlagt (n) och enligt åldersgrupp (procent)

Tabellbilaga 16.

Klienter inom dagverksamhet enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda enligt ålder och kön åren 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019 sammanlagt (n) och enligt åldersgrupp (%)

Tabellbilaga 17.

Uppskattning av användningen av vissa tjänster som beviljats på grund av funktionsnedsättning i kommunerna 2016 och 2019

Tabellbilaga 1. Inledning av utredningen av servicebehovet inom utsatt tid (sju vardagar) i kommuner år 2010, 2013, 2016 och 2019

Inledning av utredningen av servicebehovet inom utsatt tid	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Orsakade inga svårigheter (%)	50	54	66	64
Orsakade en del svårigheter (%)	44	40	31	34
Orsakade betydande svårigheter (%)	6	5	2	2
Sammanlagt (%)	100	100	100	100
Antal svarande kommuner sammanlagt (n)	238	281	302	294
Antal kommuner som inte svarade sammanlagt (n)	104	39	11	19

1) År 2010 bodde 79,5 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. 2) År 2013 bodde 93,6 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

3) År 2016 bodde 97,9 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. 4) År 2019 bodde 98,0 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

Tabellbilaga 2. Uppgörande av serviceplan utan obefogat dröjsmål i kommuner år 2010, 2013, 2016 och 2019

Uppgörande av serviceplan utan obefogat dröjsmål	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Orsakade inga svårigheter (%)	37	40	56	56
Orsakade en del svårigheter (%)	47	50	38	38
Orsakade betydande svårigheter (%)	16	10	6	5
Sammanlagt (%)	100	100	100,0	100
Antal svarande kommuner sammanlagt (n)	237	278	300	294
Antal kommuner som inte svarade sammanlagt (n)	105	42	13	17

1) År 2010 bodde 80,7 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. 2) År 2013 bodde 93,0 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

3) År 2016 bodde 97,8 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. 4) År 2019 bodde 98,0 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

Tabellbilaga 3. Behandling av ärendet utan obefogat dröjsmål (beslut inom senast tre månader) i kommuner 2010, 2013, 2016 och 2019

Behandling av ärendet utan obefogat dröjsmål	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Orsakade inga svårigheter (%)	73	73	82	78
Orsakade en del svårigheter (%)	24	26	17	18
Orsakade betydande svårigheter (%)	3	1	1	3
Sammanlagt (%)	100	100	100,0	100
Antal svarande kommuner sammanlagt (n)	239	280	301	294
Antal kommuner som inte svarade sammanlagt (n)	103	40	12	17

1) År 2010 bodde 81,0 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. 2) År 2013 bodde 93,4 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

3) År 2016 bodde 97,8 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. 4) År 2019 bodde 98,1 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

Tabellbilaga 4. Följer upp kommunen tidsfristerna, percent av kommuner som svarade 2019

Ja (%)	57
Delvis (%)	27
Nej (%)	16
Sammanlagt (%)	100
Antal svarande kommuner sammanlagt (n)	291
Antal kommuner som inte svarade sammanlagt (n)	20

År 2019 bodde 98,1 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

Tabellbilaga 5. De genomsnittliga behandlingstiderna 2019

Antal kommuner som inte svarade sammanlagt (n)	233
Antal svarande kommuner sammanlagt (n)	78
Varav de genomsnittliga behandlingstider följer	42
Varav de genomsnittliga behandlingstider inte följer	36
.....varav	(n) (%)
.....0–30 dygn	32 76
.....31–60 dygn	6 14
.....61–90 dygn	4 10

År 2019 i 42 som svarade i frågan kommuner bodde 29,2 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

Variationsintervallet mellan de genomsnittliga behandlingstiderna var stort, 0–90 dygn.

Tabellbilaga 6. Ordnanande av färdtjänst i kommunerna år 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019, %

Ordnanande av färdtjänst	2007	2010	2013	2016	2019
Orsakade inga svårigheter (%)	92	91	91	96	71
Orsakade en del svårigheter (%)	7	8	9	4	27
Orsakade betydande svårigheter (%)	1	1	0	0	2
Sammanlagt (%)	100	100	100	100	100
Kommuner som svarade frågan (n)	356	240	279	304	297
Kommuner som inte svarade frågan (n)	60	102	41	9	14

Procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten: 2010: 81,1%. 2013: 93,3%. 2016: 98,0%. 2019: 98,3%.

Tabellbilaga 7. Ordnanande av personlig assistans i kommunerna år 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019, %

Ordnanande av personlig assistans	2007	2010	2013	2016	2019
Orsakade inga svårigheter (%)	47	51	50	65	44
Orsakade en del svårigheter (%)	45	44	47	34	53
Orsakade betydande svårigheter (%)	7	4	3	1	3
Sammanlagt (%)	100	100	100	100	100
Kommuner som svarade frågan (n)	350	239	281	304	292
Kommuner som inte svarade frågan (n)	66	103	39	9	19

Procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten: 2010: 81,1%. 2013: 93,6%. 2016: 98,0%. 2019: 98,2%.

Tabellbilaga 8. Ordnanande av serviceboende enligt handikappslagen i kommunerna år 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019 (%)

Ordnanande av serviceboende	2007	2010	2013	2016	2019
Orsakade inga svårigheter (%)	66	80	71	76	67
Orsakade en del svårigheter (%)	30	18	26	23	32
Orsakade betydande svårigheter (%)	4	2	3	2	1
Sammanlagt (%)	100	100	100	100	100
Kommuner som svarade frågan (n)	346	240	276	302	297
Kommuner som inte svarade frågan (n)	70	102	44	11	19

Procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten: 2010: 81,1%. 2013: 93,1%. 2016: 97,9%. 2019: 97,6%.

Tabellbilaga 9. Ordnanande av boendetjänst enligt specialomsorgslagen i kommunerna år 2019 (%)

Boendetjänst enligt Specialomsorgslagen	2019
Orsakade inga svårigheter (%)	69
Orsakade en del svårigheter (%)	28
Orsakade betydande svårigheter (%)	3
Sammanlagt (%)	100
Kommuner som svarade frågan (n)	292
Kommuner som inte svarade frågan (n)	19

År 2019 bodde 93,5 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

Tabellbilaga 10. Ordnanande av tjänster för barn med funktionsnedsättning i kommunerna år 2019 (%)

Tjänster för barn med funktionsnedsättning	2019
Orsakade inga svårigheter (%)	58
Orsakade en del svårigheter (%)	40
Orsakade betydande svårigheter (%)	3
Sammanlagt (%)	100
Kommuner som svarade frågan (n)	292
Kommuner som inte svarade frågan (n)	19

År 2019 bodde 95,7 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

Tabellbilaga 11. Antalet beslut och serviceplaner enligt handikappslagen i kommuner år 2019

	Beslut ¹⁾	Service- planer
Sammanlagt (n)	125 468	23 471
Kommuner som meddelat uppskattade uppgifter i frågan (n)	33	81
Antal svarande kommuner sammanlagt (n)	288	284
De svarande kommunernas befolkningstäckning (%)	95,6	95,6
Antal kommuner som inte svarade sammanlagt (n)	23	27

1) Om samma klient omfattas av flera beslut gällande service för personer med funktionsnedsättning ska alla beslut räknas med.

Tabellbilaga 12. Klienter inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning som fått service med stöd av handikappservicelagen och specialomsorgslagen samt personer och barn som behöver särskilt stöd av dem och klienter som får stöd för närståendevård 2019

	2019		
	Klienterna inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning	Personer eller barn som behöver särskilt stöd bland klienterna inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning	Klienter som får stöd inom närståendevård bland klienterna inom tjänsterna för personer med funktionsnedsättning
Antal klienter inom servicen för personer med funktionsnedsättning i de kommuner som besvarat frågan (n)	125 557	10 523	13 341
Kommuner som meddelat uppskattade uppgifter i frågan (n)	131	131	131
Antal kommuner som svarade sammanlagt (n)	290	200	253
De svarande kommunernas befolkningstäckning (%)	97,1	59,2	85,1
Antal kommuner som inte svarade sammanlagt (n)	21	111	58
Klienter sammanlagt inom tjänsten för personer med funktionsnedsättning i de svarande kommuner (n)	125 557	74 128	111 661
Personer som behöver särskilt stöd och stöd för närståendevård bland klienterna inom kommunernas service för personer med funktionsnedsättning i de kommuner som besvarat frågan (%)	-	14	12

Tabellbilaga 13. Klienter som får personlig assistans enligt timantal, 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

	2007			2010 ¹⁾			2013 ²⁾			2016 ³⁾			2019 ⁴⁾		
	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt
Under 25 timmar / vecka	48 ²⁾	54 ²⁾	51 ²⁾	68	69	69	72	73	73	77	77	77	82	81	82
... varav under 10 timmar / vecka	43	42	42	51	49	50	55	51	52	63	56	59
...varav under 10–24 timmar / vecka	25	27	26	21	24	22	22	26	24	19	25	22
25–39 timmar / vecka	25	22	24	15	15	15	13	14		12	12	12	10	10	10
40–54 timmar / vecka	18	15	16	11	10	10	9	7	8	6	6	6	4	5	5
55–69 timmar / vecka	4	5	4	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Minst 70 timmar / vecka	6	4	5	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
Sammanlagt (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sammanlagt (n)	1 671	1 841	3 512	2 767	3 298	6 065	5 881	6 884	12 765	6 895	7 966	14 861	9 863	9 757	17 620

1) År 2010 i frågan svarade 234 kommuner, som hade 69,4 procent av befolkningen. 2) År 2007 timantal endast 25 h/veckan. År 2010 och vidare under 10 h/veckan under 10-24 h / veckan. 3) År 2013 i frågan svarade 281 kommuner, som hade 93,6 procent av befolkningen. 4) År 2016 i frågan svarade 266 kommuner, som hade 70,6 procent av befolkningen. 5) År 2019 i frågan svarade 224 kommuner, som hade 65,0 procent av befolkningen.

Tabellbilaga 14. Sätt att ordna personlig assistans 2010, 2013, 2016 ja 2019 (%)

Sätt att ordna personlig assistans	2010 ¹⁾	2013 ²⁾	2016 ³⁾	2019 ⁴⁾
Arbetsgivarmodellen	72	64	57	48
Servicesedel	0	3	10	23
Köptjänst	16	24	24	21
Ordnade själv eller i samarbete	8	4	4	3
Kombination av flera sätt	4	5	5	4
Sammanlagt (%)	100	100	100	100
Sammanlagt (n)	7 433	14 411	20 697	26 301

1) År 2010 i frågan svarade 239 kommuner, som hade 81,8 procent av befolkningen. 2) År 2013 i frågan svarade 286 kommuner, som hade 93,6 procent av befolkningen.

3) År 2016 i frågan svarade 300 kommuner, som hade 96,2 procent av befolkningen. 4) År 2019 i frågan svarade 292 kommuner, som hade 97,3 procent av befolkningen.

Tjänster för funktionshindrade 2019 – delrapport i kommunenkäten

Tabellbilaga 15. Dagverksamhet enligt handikappservicelagen 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019

Åldersgrupp	2007			2010 ¹⁾			2013 ²⁾			2016 ³⁾			2019 ⁴⁾		
	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt
Klienter sammanlagt (n)	645	446	1 091	681	500	1 181	851	659	1 510	993	736	1 729	896	630	1 526
0–17 åringar	3	1	2	1	1	1	2	2	2	3	3	3	9	7	9
18–44 åringar	46	41	44	41	39	40	35	28	32	36	33	35	34	29	32
45–64 åringar	45	50	47	48	51	49	53	55	53	49	52	50	44	48	45
65 fyllda	7	9	7	9	9	9	11	16	9	12	12	12	13	16	14
Sammanlagt (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) År 2010 i alla delar av frågan svarade 189 kommuner, som hade 70,4 percent av befolkningen.

2) År 2013 i alla delar av frågan svarade 238 kommuner, som hade 82,4 percent av befolkningen.

3) År 2016 i alla delar av frågan svarade 269 kommuner, som hade 90,1 percent av befolkningen.

4) År 2019 i alla delar av frågan svarade 272 kommuner, som hade 83,0 percent av befolkningen.

Tabellbilaga 16. Dagverksamhet enligt specialomsorgslagen 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019

Åldersgrupp	2007			2010 ¹⁾			2013 ²⁾			2016 ³⁾			2019 ⁴⁾		
	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt	Män	Kvinnor	Sammanlagt
Klienter sammanlagt (n)	4 410	3 770	8 180	4 022	3 239	7 261	4 647	3 758	8 405	5 428	4 416	9 844	4 751	3 671	8 422
0–17 åringar	5	5	5	7	5	6	5	3	4	3	2	3	3	2	3
18–44 åringar	54	53	53	55	56	55	57	56	56	59	56	58	61	61	61
45–64 åringar	37	38	37	34	34	34	32	33	33	32	35	33	28	29	29
65 fyllda	4	4	4	4	5	5	7	8	7	6	7	6	7	8	8
Sammanlagt (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

1) År 2010 i alla delar av frågan svarade 219 kommuner, som hade 67,7 percent av befolkningen.

2) År 2013 i alla delar av frågan svarade 253 kommuner, som hade 79,9 percent av befolkningen.

3) År 2016 i alla delar av frågan svarade 286 kommuner, som hade 90,8 percent av befolkningen.

4) År 2019 i alla delar av frågan svarade 214 kommuner, som hade 70,4 percent av befolkningen.

Tabellbilaga 17. Beviljandet av vissa tjänster som beviljas på grund av funktionsnedsättning i kommunerna, procent av kommunerna som svarade 2016 ja 2019

Beviljat tjänst	2016	2019	2016	2019	2016	2019	2016	2019	2016	2019	2016	2019	2016	2019
	Allmänt		Till en viss del		Sporadisk		Inte alls		Vet ej		Antal kommuner som svarade sammanlagt		De svarande kommunernas befolknings-täckning (%)	
	% kommuner som svarade											n	%	
Stöd och träning för övning och främjande av olika färdigheter	15	25	35	29	24	24	25	20	1	2	292	280	95,7	95,9
Flyttförberedelser	7	8	18	14	17	19	57	57	2	2	292	280	95,7	96,5
Försöksboende och boendeträning	11	17	27	31	26	26	34	24	2	2	292	289	95,7	96,2
Anpassningsträning		20		40		15		24		1		283		96,8

* Frågat endast på års 2019 enkät.

Kvalitetsbeskrivning

Tjänster för funktionshindrade 2019 – delrapport i kommunenkäten

Statistikuppgifternas relevans

Institutet för hälsa och välfärd (THL) samlar vart tredje år in kommunal information som kompletterar Statistikcentralens statistik över kommunernas ekonomi och THL:s statistik över de sociala tjänsternas verksamhetsstatistik. Uppgifterna gäller småbarnspedagogiken, tjänsterna för funktionshindrade, den sociala kreditgivningen och arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte.

Datainsamlingen om socialtjänsterna grundar sig på lagen om Institutet för hälsa och välfärd ([668/2008](#)). Statistiken har producerats för att stöda det nationella socialpolitiska beslutsfattandet och den nationella styrningen. Statistiken är avsedd för beslutsfattare, planerare, forskare och studerande inom det sociala området samt för alla som behöver uppgifter om tjänsterna för funktionshindrade.

Metodbeskrivning för statistiken

Enkäten genomfördes elektroniskt. Kommunerna tillsändes per e-post länkar till elektroniska frågeformulär om tjänsterna inom olika avsnitt. Uppgifterna begärdes enligt kommun, även om hela social- och hälsovårdsväsendet skulle ha lagts ut på en annan kommun eller samkommun.

De kommuner som inte hade besvarat alla avsnitt inom utsatt tid fick enkäten på nytt per e-post. Dessutom fick kommunerna efter påminnelse per e-post också preciserade påminnelser med e-post och per telefon. Uppgifterna grundar sig på svar som inkommit före 6.5.2020.

Uppgifternas riktighet och exakthet

Enkätens resultat är riktigande eftersom det i enkäten ställs flera frågor som grundar sig på en uppskattning, den innehåller nya frågor och frågor som det inte finns någon regelbunden insamling av information om.

De efterfrågade statistikuppgifterna kan nödvändigtvis inte plockas ur kommunernas, samkommunernas och samarbetsområdenas datasystem, varför en del av uppgiftsgivarna har svarat utifrån en uppskattning. En del av kommunerna kunde inte producera information för alla frågor till exempel med den efterfrågade ålders-, köns- eller timindelningen, eftersom dessa uppgifter eller urval inte definierats i datasystemen.

En del av kommunerna kunde inte producera information eftersom tjänsterna ordnas av olika aktörer, t.ex. ordnar samkommunen service för personer med funktionsnedsättning och kommunen ordnar service för personer med utvecklingsstörning och tjänster inom socialvården. Alla uppgifter var inte tillgängliga på grund av dataskyddet samt åtkomsträttigheterna till uppgifterna.

Dessutom är det skäl att beakta att alla begrepp för saker och ting i enkäten inte ännu har etablerat sig, vilket kan medverka till att respondenterna förstår frågorna på olika sätt.

Uppgifternas aktualitet och rättidighet i publikationerna

Kommunen enkäten är statistik som THL producerat en gång vart tredje år och som publicerats i juni 2008, 2011 och 2014. Åren 2017 och 2020 publicerades statistikrapporten i oktober. De utvärderings- och statistikuppgifter som efterfrågas i statistiken gäller uppgifterna för året före publiceringsåret.

Uppgifternas tillgänglighet och transparens/tydlighet

Statistikrapporten skickas till kommunerna och publiceras på THL:s webbplats.

Statistikens jämförbarhet

THL (tidigare Stakes) har samlat in uppgifter från kommunenkäten från alla kommuner i Finland för statistikåren 2007, 2010, 2013, 2016 och 2019. Uppgifterna som samlas in gäller respektive statistikår, och därför tillämpas kommunindelningen för det året. Uppgifterna begärdes enligt kommun, även om hela social- och hälsovårdsväsendet har lagts ut på en annan kommun eller samkommun.

Datainnehållet har förändrats något under årens lopp. Även svarsbortfallet påverkar uppgifternas jämförbarhet.

Svarsprocenten för hela enkäten har beräknats för de kommuner som helt eller delvis har besvarat enkäten. Uppgifterna för alla kommuner som besvarat frågorna i enkäten har inte beräknats, utan informationen och jämförbarheten har beräknats per fråga.

Under varje år som uppgifterna samlas in har en del av kommunerna inte besvarat kommunenkäten. År 2019 bodde 98,3 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. År 2016 bodde 99,5 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. År 2013 bodde 94,9 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. År 2010 bodde 82,9 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten. År 2007 bodde 93,1 procent av befolkningen i de kommuner som svarade på enkäten.

Vid varje enkättillfälle har det skett ändringar i enkäten.

Tjänster för funktionshindrade 2019

- Enkäten fick en ny fråga om tillgången till service enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (fråga 5) och tjänster som barn med funktionsnedsättning behöver (fråga 6).
- Till enkäten fogades en uppskattning av tjänster som beviljats på grund av funktionsnedsättning (fråga 19).
- Under varje fråga eller frågedel lade man till en punkt för tilläggsuppgifter.
- Åldersgrupperingen (0–17-åringar och 18 år fyllda) togs bort från enkäten gällande klienterna inom servicen för personer med funktionsnedsättning.
- I den del av enkäten som gällde serviceplaner avlägsnades frågan om giltiga serviceplaner (antalet klienter) enligt lagen om service och stöd på grund av handikapp och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda samt uppgiften om det totala antalet klienter enligt specialomsorgslagen och lagen om service och stöd på grund av handikapp. Frågan ersattes med en fråga om beslut och serviceplaner, där man frågade om antalet beslut och serviceplaner för 2019 (frågorna 12 och 13).
- Från enkäten raderades en fråga som bad kommunerna uppskatta antalet personer som på grund av sin funktionsnedsättning fick service i kommunen med stöd av olika lagar (handikappservicelagen, lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och socialvårdslagen och kombinationer av dessa).
- Frågan om kostnaderna för och budgeteringen av personlig assistans enligt handikappservicelagen togs bort från enkäten. Uppgifterna fås i fortsättningen från Statistikcentralens statistik Kommunekonomi.

Tjänster för funktionshindrade 2016

- En fråga om hur många klienter inom funktionshindersservicen det fanns sammanlagt i kommunen och hur många av dem som behövde särskilt stöd är vuxna eller barn (socialvårdslagen 3 §) lades till i enkäten.
- En fråga om hur många klienter inom funktionshindersservicen som 2016 också fick stöd för närståendevård lades till i enkäten.

- Till enkäten lades till en fråga om hur många personer som år 2016 har beviljats personlig assistans för arbete eller studier.
- Till enkäten lades till en fråga om kommunen hade beviljat vissa tjänster på grund av funktionsnedsättning 2016.

Tjänster för funktionshindrade 2013

- I enkäten ändrades frågan om uppgörandet av serviceplaner så att kommunerna ombads meddela uppgifter om antalet klienter som fått service enligt handikappservicelagen eller lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda genom att dela in klienterna i fråga om serviceplanens giltighet.

Tjänster för funktionshindrade 2010

- I enkäten ändrades uppgifterna om vissa frågor huvudsakligen på grund av ändringar i lagstiftningen.
- Tolktjänsterna avlägsnades ur frågan gällande svårigheterna att ordna tjänster för funktionshindrade, eftersom ansvaret för tolktjänsterna överfördes till FPA 1.9.2010.
- En ny fråga gällande kommunernas realisering av tidsfristerna i handikappservicelagen tillkom.
- Nya frågor om ordnandet av och kostnaderna för personlig assistans tillkom. Termen personlig assistent ändrades till personlig assistans till följd av revideringen av handikappservicelagen 1.9.2009.

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistiken innehåller uppgifter om tjänsterna för funktionshindrade i kommunerna i Finland. THL Samlar årligen in bland annat antalsmässiga uppgifter om de i handikappservicelagen stipulerade tjänsterna, så som färdtjänst och serviceboende för gravt handikappade och personlig assistans. Uppgifterna publiceras i [Sotkanet](#). I Statistikcentralens statistik Kommunekonomi samlas uppgifter om totalkostnaderna för tjänster och förmåner enligt handikappservicelagen.

Ifråga om tjänsterna för funktionshindrade föreligger ett sådant informationsbehov som inte tillgodoses av den årliga uppgiftsinsamlingen. Kommunenkäten innehåller frågor om tjänster och sådana saker som man regelbundet behöver sådan information om och som inte går att samla in vid den fortlöpande insamlingen av statistikdata.

Specialfrågor i anslutning till statistikrapporten Tjänster för funktionsnedsättning 2019

Blanketten för insamling av uppgifter i statistikrapporten Tjänster för funktionshindrade 2019 finns på webbplatsen för [Kommunenkatens datainsamling](#).

Avsnittet om tjänster för funktionshindrade besvarades av 297 kommuner, dvs. 95,5 procent av samtliga kommuner. I de svarande kommunerna fanns 98,3 procent av landets befolkning. Avsnittet lämnades helt och hållet obesvarat av 14 kommuner. Askola, Brändö, Eura, Hammarland, Grankulla, Kimitoön, Sastamala, Punkalaidun, Pyhäne, Pöytis, Savukoski, Sastamala, Ulvsby och Urjala. En bortfallsanalys av de uppgifter som saknas presenteras i tabell 2 på rapportens sista sida.

Det är fortfarande utmanande att få en helhetsbild av de tjänster som personer med funktionsnedsättning använder. Funktionshindrade personer använder olika tjänster och uppgifterna om dessa tjänster finns ofta i olika klientdatasystem. Svarsprocenten varierade från fråga till fråga. Svarsprocenten för varje fråga anges i tabellerna i bilagetabellen. (Se tabellbilagorna 1–17).

Eftersom det är svårt att plocka uppgifter från klientdatasystemen lades en punkt med uppskattade uppgifter och tilläggsuppgifter till i datainsamlingen 2019 under frågorna eller avsnitten. Önskan var att kommunerna som tilläggsuppgifter berättar om ni till ex-

empel har haft svårigheter att få fram de efterfrågade uppgifterna på ett tillförlitligt sätt i era klientdatasystem. Det inkom många svar.

Många kommuner meddelade att uppgifterna inte går att hämta från klientdatasystemen eller att uppgifterna statistikförs felaktigt. En del kommuner meddelade att det krävde mycket tid när besluten öppnades och räknades manuellt. En del av kommunerna lämnade ingen information eftersom den inte kunde fås från klientdatasystemen utan meddelade att manuell beräkning innebär ett orimligt arbete.

Frågorna om statistikuppgifter orsakade svårigheter bland annat på grund av att samma person kunde tas med i klientantalet flera gånger. Bland annat i punkterna om beslut om handikappservice, uppgifter om antalet timmar för personlig assistans, sättet att ordna personlig assistans och i punkterna i specifikationen av dagverksamheten enligt lagen om klientens ställning och rättigheter angavs att uppgifterna kan vara överlappande.

De efterfrågade uppgifterna har inte definierats i klientdatasystemen eller så kan de inte hämtas ur klientdatasystemen. Svårigheter förekom på varje punkt där statistikuppgifter begärdes: genomsnittlig handläggningstid i beslut om handikappservice, antalet klienter inom handikappservicen som fått särskilt stöd eller närståendevård, antalet beslut och serviceplaner som fattats, uppgifter om antalet timmar personlig assistans enligt kön, sättet att ordna personlig assistans samt uppgifter om dagverksamheten per ålder och kön.

I tilläggsuppgifterna önskades även att kommunerna beskriver situationen avseende de efterfrågade tjänsterna för personer med funktionsnedsättning. Det inkom många svar. Endast en del av responsen har refererats i denna rapport. De uppgifter som inkommit med svaren fortsätter att utnyttjas även efter att statistikrapporten har publicerats. Texterna analyseras i samarbete med [THL:s enhet Äldre, funktionshinder och funktionsförmåga](#) med teamet för tjänster för funktionshindrade och uppgifterna kommer att användas i utvecklingsarbetet.